

**T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**HİBE PROGRAMLARININ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA
ETKİSİ; DERNEKLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ERCAN ADAK

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. TÜRKMEN DİRDİYOK**

Ankara, 2018

**T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**HİBE PROGRAMLARININ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA ETKİSİ;
DERNEKLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ERCAN ADAK

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. TÜRKMEN DERDİYOK

ANKARA, 2018

KABUL VE ONAY

Mehmet Ercan Adak tarafından hazırlanan "Hibe Programlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Etkisi; Dernekler Üzerinde Bir Çalışma" başlıklı bu çalışma, 3.7.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Cavit ELGEZDİ -Başkan

Prof. Dr. Türkmen DERDİYOK- Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Çağlar DOĞRU- Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TOMANBAY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

† Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

† Tezim/Raporum sadece Ufuk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

† Tezimin/Raporumun 1 Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

3.7.2018 / imza

Mehmet Ercan Adak

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanması ve uygulanması sürecinde değerli yardımlarını gördüğüm Tez Danışmanım Prof. Dr. Türkmen DERDİYOK'a, Değerli katkılarında dolayı Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakóltesinden Prof. Dr. Osman TAŐTAN'a, Yüksek Lisans öğrenimi sürecinde her adımda desteğini gördüğüm değerli eřim Münevver ADAK'a teşekkür ederim.

Çalışmanın veri setinin oluşmasında katkısı bulunan tüm katılımcılara yürekten teşekkür ederim.

Mehmet Ercan ADAK

Ankara, 2018

ÖZET

ADAK, Mehmet Ercan, Hibe Programlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Etkisi; Dernekler Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018

Türkiye’de Avrupa Birliği müzakere sürecinde önemli bir rolü bulunan sivil toplum kuruluşları ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınması açısından da önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ülkede farklı kamu kurumları aracılığıyla sivil toplum kuruluşlarına hibe desteği verilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’de sivil toplum kuruluşları kapsamında yer alan derneklere verilen hibeler ele alınmıştır: Derneklere hibe desteği sağlayan Dernekler Dairesi Başkanlığı, Ulusal Ajans, Kalkınma Ajansı, Gençlik Spor Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı – Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından verilen hibe destekleri incelenmiştir. Bu araştırma kapsamında, şu konulara dair anket formu aracılığıyla bilgiler toplanmıştır: a) derneklerin hibe desteği sağlayan kurumlar hakkındaki bilgi düzeyi, b) kurumların tanıtımı, c) hibe programlarının başvuru ve uygulamaya dair süreçlerinde kolaylık ve zorluk düzeyleri, d) hibe programlarına dair bilgilendirme yolları, e) derneklerin kullandıkları hibe programından kendilerine sağlanan katkı, f) derneklerin katkı sağladıkları sivil toplum alanındaki muhtelif konular g) dernekler hibe programlarından yararlanmamış iseler yararlanmama nedeni. Bu çalışmanın kapsamı Ankara’da faaliyet gösteren derneklerle sınırlı tutulmuştur. Uygulanan anket kapsamında, araştırmaya katılan derneklerin verdiği yanıtlar arasında 199 anket değerlendirme için yeterli bulunmuştur. Ankete verilen cevaplar SPSS Programı ile analiz edilmiştir.

Sonuçta; derneklerin hibe programları hakkında bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği ve bu amaçla, hibe desteği sağlayan kurumların tanıtım faaliyetlerini farklı/çoklu bilgilendirme yöntemlerini kullanarak yaygınlaştırması gerektiği görülmüştür. Ayrıca, derneklerin hibe programından yararlanmak için sundukları projelerin objektif ve tarafsız olarak değerlendirildiğine dair duyulan güven eksikliğinin giderilmesi ve bu bağlamda, hibe desteği için sunulan projelerin değerlendirilmesinde rol alan destek birimi uzmanlarının rekabeti olumsuz şekilde etkileyecek tutum ve davranışlardan kaçınarak tarafsızca bilgi paylaşımından bulunması gerektiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hibe, Hibe Programı, Devlet Destekleri, Sivil Toplum Kuruluşu, Dernek

ABSTRACT

ADAK, Mehmet Ercan, The Impact of Grant Programs on Civil Society Organizations: A Study on Associations, MBA thesis, Ankara, 2018

Civil society organizations in Turkey, which play an important role with regard to the ongoing negotiations for Turkey's membership to EU, have a significant role in social and economic development of country. In this regard, various civil society organizations are given grants provided by different public institutions.

This study surveys grants provided to associations which are considered to be civil society organizations: grants provided by Directorate of Headquarters for the Associations, National Agency, Development Agency, Ministry of Youth and Sports, Ministry for European Union Affairs, and Central Finance and Contract Unit are evaluated. During the course of this study, a questionnaire form is used to collect data concerning the following points: a) the associations' level of information about the grant providing institutions, b) the availability of promotional information about grant providing institutions, c) ease and difficulties encountered during application and implementation processes concerning grant programs, d) ways and means providing information concerning grant programs, e) benefits obtained by the associations through using grant programs, f) various fields of civil society organizations supported by associations, g) reason for the failure of associations to benefit from grant programs in case they are not provided with access to use of grants.

The coverage of this study is limited by the associations within Ankara. During the process of the present study, 199 questionnaires among the total questionnaires returned from the associations are considered sufficient for the evaluation of the subject. Responses provided through the questionnaire are evaluated by the SPSS program.

In conclusion, it is deemed useful to underline that associations should be provided with increased information about the grant programs and that grant providing institutions should enhance their promotional activities to encourage such associations to apply for the grant programs. In addition, reasons leading to the applicant associations' lack of trust in the fair evaluation of the projects submitted for gaining grants need to be eliminated, while experts taking part in evaluations of such projects should share relevant procedural information with all applicant associations and avoid any attitude leading to unfair competitions.

Key words: Grants, Grant Programs, State Subsidies, Civil Society Organizations, Associations.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1	3
1. HİBE PROGRAMI.....	3
1.1. HİBE PROGRAMI	3
1.2. HİBE PROGRAMLARI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	5
1.3. HİBELERİN VERİLMESİNİN AMAÇLARI.....	5
1.3.1. Hibe Desteklerinin Verilmesinin Genel Amacı.....	6
1.3.2. Sivil Toplum Kuruluşlarına Sağlanan Hibe Desteklerin Amaçları	6
1.4. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA HİBE DESTEĞİ SAĞLAYAN KURUMLAR.....	9
1.4.1. Dernekler Dairesi Başkanlığı	9
1.4.2. Ulusal Ajans	14
1.4.3. Kalkınma Ajansı.....	20
1.4.4. Gençlik Spor Bakanlığı	27
1.4.5. Avrupa Birliği Bakanlığı (Merkezi Finans İhale Birimi).....	29
BÖLÜM 2	33
2. DERNEKLER	33
2.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI.....	33
2.2. SİVİL TOPLUMUN ÖZELLİKLERİ	35
2.3. DERNEK TANIMI VE TARİHÇESİ.....	36
2.3.1. Dernek ve Üst Kuruluş Kurma	39
2.3.2. Derneklerin Katkıda Bulunduğu Sivil Toplum Alanları	41
BÖLÜM 3	44

HİBE PROGRAMLARININ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA ETKİSİ; DERNEKLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....	44
3.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	44
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	44
3.2. ARAŞTIRMA YÖNTEM VE ÖLÇME ARAÇLARI	44
3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	45
3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ VE BULGULAR	45
3.4.1. Örneklem Özelliklerine Ait Frekans Tabloları.....	45
3.4.2. Hibe Programlarına İlişkin Verilerin Analizi.....	50
3.4.3. Mann-Whitney U Test Analizleri	59
3.4.4. Kruskal-Wallis Test Analizleri	63
3.4.5. Hipotezler	93
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA	102
EKLER	107
Ek 1: Anket Formu.....	107
ÖZGEÇMİŞ.....	114

KISALTMALAR DİZİNİ

AB: Avrupa Birliği

CFCU: Central Finance And Contracts Unit (Merkezi Finans ve İhale Birimi)

MFİB: Merkezi Finans ve İhale Birimi

STK: Sivil Toplum Kuruluğu

GSB: Gençlik ve Spor Bakanlığı

PRODES: Proje Destek Sistemi

IPA: Instrument for Pre-accession Assistance (Katılım Öncesi Destek Aracı)

SPO: Senior Programme Office (Kıdemli Program Ofisi)

AE: Ana Eylem

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1 Dernekler Dairesi Başkanlığı 2017 Yıllı Proje Teklif Çağrısı	13
Tablo 2 Kalkınma Ajansı Mali Destek Teklif Çağrısı.....	25
Tablo 3 Kalkınma Ajansı Teknik Destek Çağrısı.....	26
Tablo 4 Araştırmaya Katılanların Dernekteki Görevine Göre Gruplandırılması ..	46
Tablo 5 Araştırmaya Katılan Dernekleri Faaliyet Kategorisi.....	47
Tablo 6 Araştırmaya Katılım Gösteren Derneklerin Üye Sayısı	48
Tablo 7 Araştırmaya Katılan Derneklerin Faaliyette Bulunduğu Yıl Sayısı	48
Tablo 8 Araştırmaya Katılanların Eğitim Düzeyi.....	49
Tablo 9 Araştırmaya Katılanların Cinsiyeti.....	49
Tablo 10 Araştırmaya Katılanların Yaşları.....	50
Tablo 11 Derneklerin Hibe Programları Hakkında Bilgi Düzeyleri.....	50
Tablo 12 Derneklerin Yararlandığı Hibe Programları.....	51
Tablo 13 Derneklerin Gelecekte Yararlanmak İstedikleri Hibe Destekleri.....	52
Tablo 14 Hibe Desteği Veren Kurumları Tanıtımı.....	52
Tablo 15 Hibelerin Derneklere Sağladığı Katkı Düzeyi.....	53
Tablo 16 Derneklerin Hibe Desteklerinden Yararlanmamasının Nedenleri.....	54
Tablo 17 Derneklerin Yararlandıkları Hibe Programları ile Katkı Sağladığı Alanlar	55
Tablo 18 Destek Birimlerinde Çalışanların Bilgi Paylaşımı ve Yardımı	56
Tablo 19 Destek Programları ile ilgili Bilgilendirme Yolları.....	56
Tablo 20 Hibe Programlarının Kolaylıklarına Göre Sınıflandırması	57
Tablo 21 Hibe Desteğine Başvuru Yapıp Başvurusu Olumsuz Sonuçlananlar	57
Tablo 22 Hibe Programlarının Dernekler İçin Daha Faydalı Olması İçin Neler Yapılabilir?	58
Tablo 23 Katılımcıların Cinsiyet Farklılığına Göre Hibe Programlarını Hakkındaki Bilgi Düzeyleri.....	60
Tablo 24 Katılımcıların Cinsiyetine Göre Hibe Programı Veren Kurumların Tanıtımı Hakkındaki Görüşleri.....	61
Tablo 25 Katılımcıların Cinsiyetine Göre Yararlandıkları Hibe Programı İle Katkı Sağladıkları Alanlar Hakkındaki Görüşleri	62
Tablo 26 Katılımcıların Görevlerine Göre Hibe Programlarının Yararlanmama Nedenleri Hakkındaki Görüşleri.....	64

Tablo 27 Katılımcıların Görev/Pozisyonlarına Göre Hibe Programları İle Katkı Sağladıkları Alanlar Hakkındaki Görüşleri	65
Tablo 28 Katılımcı Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Hibe Desteği Veren Kurumların Tanıtımı Hakkındaki Görüşleri	67
Tablo 29 Faaliyet Alanlarına göre Derneklerin Yararlandıkları Hibe Programları	70
Tablo 30 Katılımcı Derneklerin Üye Sayısına Göre Yararlandıkları Hibe Programının Derneklerine Sağlamış Olduğu Katkı Hakkındaki Görüşleri	73
Tablo 31 Katılımcı Derneklerin Üye Sayısına Göre Hibe Programlarından Yararlanma Nedenleri İle İlgili Görüşleri.....	77
Tablo 32 Katılımcı Derneklerin Faaliyet Sürelerine Göre Yararlandıkları Hibe Programı İle Derneklerine Sağlanan Katkı Hakkındaki Görüşleri	79
Tablo 33 Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hibe Programları İle İlgili Bilgi Düzeyleri.....	81
Tablo 34 Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Yararlandıkları Hibe Programlarını Hakkındaki Görüşleri	83
Tablo 35 Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hibe Programlarından Yararlanmama Nedenleri Hakkındaki Görüşleri	85
Tablo 36 Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Hibe Programlarının Kolaylıkları Hakkındaki Görüşleri.....	87
Tablo 37 Katılımcıların Yaşlarına Göre Yararlandıkları Hibe Programı ile Katkı Sağladıkları Alanlar ile İlgili Görüşleri	89

GİRİŞ

Türkiye’de Avrupa Birliği (AB) müzakere sürecinin hızlanması ve sivil toplum - kamu iş birliğinin artırılması amacıyla sivil toplum kuruluşlarına (STK) çeşitli hibe programları ile farklı kurumlar üzerinde hibe destekleri verilmektedir. Hibe programlarının en temel amacı sivil toplum kuruluşlarını etkin ve verimli kılmaktır. Bununla birlikte sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma hedeflenmektedir. Hibe programları ile devletin direkt müdahale etmediği alanlardan sivil toplumu destekleyerek sorunların genel olarak yaşandığı bölgedeki bireyler veya sivil toplum kuruluşları tarafından çözülmesi sağlamaktadır.

Hibe programları genel olarak kamu kurumları tarafından sivil toplum kuruluşlarına sağlanan destekler olmakla birlikte, Türkiye’deki hatırı sayılır bazı vakıf ve STK’lar ile elçiliklerde proje teklif çağrılarında çıkmakta ve uygun olarak değerlendirdikleri projelere hibe desteği sağlamaktadır. Türkiye’de genel olarak uygulanan destek uygulamaları teklif çağrısına çıkılarak gerçekleştirilmektedir. Hibe desteği sağlayan kurum veya kuruluşun hedeflemiş olduğu politikalara ve belirlenen öncelikli alanlarına göre teklif çağrıları yayınlanmaktadır. STK’lar yayınlanan çağrıya uygun proje tekliflerini hazırlarlar ve başvurusunu gerçekleştirir. Başvuru kuruluşu değerlendirmelerini tamamladıktan sonra uygun gördüğü projeleri ilan eder. Proje faaliyetlerinin fiilli olarak başlaması ile destek süreci de başlamış olur. STK’lara sağlanan desteklerin oranları ise özel sektöre sağlanan destek oranlarına göre oldukça yüksektir. STK’lara sağlanan destekler genel olarak % 90 - % 100 arasında olmaktadır.

Sivil toplum kavramının kökeni çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Ancak bu kavram yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren Dünyada ve Türkiye’de akademik çevrelerde daha çok tartışılır hale gelmiştir. Özellikle Batı toplumunda köklü bir geçmişi olduğunu varsayabileceğimiz sivil toplum kavramı üzerine günümüze dek birçok çalışma yapılmış ve bu alanda oldukça geniş bir

literatür oluşmuştur. Sivil toplum, devlet otoritesinin dışında, kamusal alana sahip örgütlü bir sosyal yapılanmanın olduğu, bireylerin özgürce ve bağımsız olarak hareket edebildikleri, bireyler arasında gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin olduğu toplum olarak tanımlanmaktadır (Tosun, 2013).

Sivil toplum kuruluşları Türkiye’de farklı şekillerde ifade edilmektedir. Bu ifade biçimleri bazen kar amacı gütmeyen kuruluşlar, bazen sivil toplum örgütleri, bazen de çalışmamızda ifade edildiği gibi sivil toplum kuruluşlarıdır. Ancak son yıllarda özellikle Avrupa Birliği kurumları tarafından sivil toplum sektörü olarak da ifade edilmektedir. Bu ifadeler genel olarak aynı anlamı taşımaktadır.

Türkiye’de Sivil toplum kuruluşları faaliyet alanları ve kuruluş amaçlarına göre farklı isimler ve gruplar altından faaliyet yürütmektedir. Bu faaliyet türleri dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek kuruluşları, odalar, cemiyetler, topluluklar, siyasi partilerdir.

Sivil toplum kuruluşları arasında çalışmamıza dahil edilen sivil toplum kuruluşu türü derneklerdir. Çalışmanın dernekler ile sınırlandırılmasının nedeni ise çalışma alanı ile ilgili daha özel ve öznel verilere ulaşma çabasıdır.

Dernek: Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını ifade eder (Dernekler kanunu, 2004). Derneklerin bir faaliyet adresinin tüzüğünün ve idari yapısının olması gereklidir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümden hibe programları, ikinci bölümde STK’lar ve dernekler, üçüncü bölümde ise araştırmanın kapsamı ve verileri yer almaktadır.

BÖLÜM 1

1. HİBE PROGRAMI

1.1. HİBE PROGRAMI

Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, tüm ülkeler toplumsal ve ekonomik hayatın gelişmesini, korunmasını, beşeri kaynakların gelişmesini, beşeri ve doğal kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını, toplumsal refahın artmasını ve toplumsal barışın sağlanmasına yönelik olarak dolaylı veya direkt politikaların oluşmasını sağlamaya çalışırlar. Söz konusu politika hedeflerine ulaşılması için devlet tarafından sivil toplum kuruluşlarına ve özel işletmelere hibe programları, devlet desteği ve teşvik programları ile destek sağlanmaktadır. Dünya’da ve Türkiye’de hibe programları II. Dünya Savaşı’ndan sonra yaygınlaşmaya başlamış, hibe programları ile sosyal ve ekonomik gelişim hedefine daha hızlı bir şekilde ulaşılabileceği anlaşılmıştır.

Hibe; belirli bir üst düzey politikaya yönelik projelerin gerçekleştirilmesi için bir kurum tarafından sağlanan geri ödemesiz mali kaynak olarak tanımlanmaktadır (Özüt, 2008). Hibe kelimesinin Türkçe’deki yaygın kullanımı bağış anlamını ifade etmekte ve verilen hibe karşılığında herhangi bir beklenti söz konusu değildir. Ancak hibe destekleri kapsamındaki kullanımı farklıdır. Hibe kelimesinin hibe programlarındaki kullanımı, hibe desteği veren kurumun, hibe desteğine başvuruyu gerçekleştiren tarafta belirli bir hedefi gerçekleştirmeye yönelik bir beklentisi söz konusudur. Hibe veren kurumlar genellikle gerçekleştirilmesini istedikleri hedefler doğrultusunda hibe rehberi yayımlarlar.

Hibe rehberi, hibe veren kurumun vereceği desteğin amacını ve gerekçesini açıkladığı, hibe verilen konuyla ilgili başvuran kuruluşlara temel bilgi ve yönlendirme sağlayan bir dokümandır. Hibe rehberi projenin sunulması için gereken dokümanlar ile birlikte başvuran kuruluşlara uygulama sürecine yönelik prosedür hakkında bilgilendirmeyi içeren eklerden oluşur.

Hibe programlarına başvuru şekli teklif çağrısının “kısıtlı teklif çağrısı” veya “açık teklif çağrısı” olarak tanımlanmasına bağlıdır. Hibe rehberi, teklif çağrısı prosedürünü kapak sayfasında “kısıtlı teklif çağrısı” veya “açık teklif çağrısı” olarak belirtir. Kısıtlı teklif çağrısı, teklifleri proje ön teklifi ve tam başvuru isimli 2 aşamada değerlendirir. Dolayısıyla ilk aşamada proje ön teklifinin sunulması gerekir. Ön teklif aşamasını geçen projelerden tam başvuru formunu doldurmaları ve talep edilen belgeleri sunmaları istenir. Takiben, değerlendirme ve seçme ile süreç sona erer. Açık teklif çağrısı ise teklifleri tek aşamada alır, değerlendirir ve seçer. Dolayısıyla teklif çağrısının tipi, hibe programına başvuranın doldurması gereken formları ve bunların sunum şeklini etkiler (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2012). Türkiye’de birçok kurum tarafından hibe desteği verilmekte ve destek veren kurumlar genellikle kendi yönetmeliklerine göre usul ve esaslarını belirlemektedirler.

Türkiye’de özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik olarak verilen destekler üç şekilde ifade edilebilir. Bunlar; devlet desteği, teşvik ve hibedir. Devlet desteğinde satın alınan makine, teçhizat ve işletme giderlerine belirli bir oranda hibe desteği veya kredi desteği sağlanmaktadır. Teşvik desteğinde ise parasal destekten ziyade devletin alacağı olan vergilerden feragat etmektedir. Hibe desteğinde ise satın alınan makine, teçhizat ve yapılan etkinliklere geri ödemesiz desteğin verilmesidir. Türkiye’de genel olarak KOSGEB, Kalkınma Ajansları, Ulusal Ajans, Dernekler Dairesi Başkanlığı, Gençlik Spor Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Merkezi Finans ve İhale Birimi, TÜBİTAK, İŞKUR, Ekonomi Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları tarafından özel ve sivil toplum kuruluşlarına hibe destekleri verilmektedir.

Tez çalışmamızda hibe programları ile ilgili hibe desteği sağlayan kurumlardan; Dernekler Dairesi Başkanlığı, Kalkınma Ajansı, Ulusal Ajans, Gençlik Spor Bakanlığı, Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) destekleri üzerinde durulmuştur. Hibeden faydalanan taraftan ise sivil toplum kuruluşlarında dernekler üzerinde durulmuştur.

1.2. HİBE PROGRAMLARI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Hibe programlarının duyurulması, içeriği ve uygulaması ile ilgili kullanılan kavramlar; Proje teklif çağırısı, proje, proje yürütücüsü, proje ortağı, proje paydaşıdır.

Proje Teklif Çağırısı: Potansiyel başvuru sahiplerinin niteliklerinin net bir şekilde belirtildiği, belirli bir dönemi kapsayan, hibe verilecek koşul ve konulara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir.

Proje: Önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere yönelik olarak değişim yaratmayı hedefleyen, uygulanması ile birlikte çeşitli çıktılardan elde edildiği, bir başlangıç ve sonucu bulunan bir çalışmadır.

Proje Yürütücüsü: Proje teklif çağırısına hibe desteği başvurusu yapabilecek nitelikleri uygun bulunan kurum ve kuruluşu ifade eder. Başvuru sahibi olarak da ifade edilebilir.

Ortaklar: Proje yürütücüsü tarafından hazırlanan projeye aynı veya nakit destek sağlayan proje uygulamasında proje yürütücüsü ile ortak faaliyet yürüten kurum ve kuruluşları ifade eder.

İştirakçiler: Proje başvurusu yapabilecek uygun niteliklere sahip olmayan kurum ve kuruluşlardır. Projeye aynı veya nakit destek sağlayabilirler ancak yaptıkları harcamalar proje bütçesinde genellikle uygun maliyet olarak değerlendirilmez. Projenin amacına ulaşmasına, sürdürülebilirliğine katkı sağlarlar.

Paydaşlar: Proje sürecinde aktif olarak yer alan, projenin yürütülmesi sürecinde ve projenin sonucunda olumlu veya olumsuz olarak etkilenen kişi, kurum ve kuruluşlardır.

1.3. HİBELERİN VERİLMESİNİN AMAÇLARI

Devlet tarafından farklı amaç ve hedeflere ulaşmak için özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına hibe destekleri sağlanmaktadır. Bu destekleri genel amaca yönelik ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik iki şekilde inceleyebiliriz.

1.3.1. Hibe Desteklerinin Verilmesinin Genel Amacı

Ülkeler toplumsal ve ekonomik hayatta refaha ulaşabilmek için özel işletme ve sivil toplum kuruluşlarına direkt veya dolaylı yoldan destek sağlarlar. İşletmeler ekonomik faaliyette bulunan müteşebbisinin kar hedefine ulaşılmasını sağlayan özel girişimlerdir. Sivil toplum kuruluşları ise ayrımcılığı ret eden, hoş görü iklimi içerisinde birliği ve beraberliği sağlayan, farklılıklara saygıyı ön plana çıkaran, insana ve doğaya değer veren nitelikteki sosyal kurumlardır.

Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının proje bazında hibe programları ile desteklenmesi Avrupa Birliği sürecinin başlaması ile birlikte hız kazanmış ve sürekli olarak artmıştır. Ülkeler arasında iş birliğinin sağlanması ve tarafların ekonomik ve sosyolojik olarak süreci hazırlanması hedeflenmektedir.

Avrupa Birliğinin 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde gerçekleştirdiği Helsinki Zirvesinde Türkiye’nin aday ülke olarak kabul edilmesiyle birlikte Türkiye - Avrupa Birliği ilişkileri yeni bir sürece girmiştir. Bu süreçte, Avrupa Birliği tarafından Türkiye’ye sağlanan mali yardım mekanizması yeniden yapılandırılmış ve üç temel başlık altında toplanmıştır. Adaylık döneminde Türkiye’nin faydalandığı AB mali yardımları şunlardır:

- Katılım Öncesi AB Mali Yardımı
- AB Programları
- Avrupa Yatırım Bankası Kredileri (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2014)

Avrupa Birliği müktesebatı kapsamında üye ve aday ülkelere sağlanan hibe destekleridir. Türkiye’de sağlanan bu fonlara katkıda bulunarak özel sektör ve sivil toplumu desteklemektedir.

1.3.2. Sivil Toplum Kuruluşlarına Sağlanan Hibe Desteklerin Amaçları

1.3.2.1. STK’ların proje üretme ve yönetme kapasitesini artırmak

STK’ların tespit etmiş oldukları sorunların çözümüne yönelik olarak belirli bir zaman diliminde, amaç ve hedef belirleyerek uygun bir metodoloji ile

sorun analizini gerçekleştirmek, sorunun çözümlüne uygun bir metodu geliştirmek, geliştirilen çözüml yolunun uygulamasını yönetsel bir biçimde sonuçlandırmak, proje uygulaması ile proje sonuçlarını değerlendirmek ve yapılan değerlendirmeler ile amaç sonuç ilişkisini belirleyerek, STK'ların nitelikli proje gerçekleştirme kapasitesinin artırması için sağlanan desteklerdir.

1.3.2.2. Sivil Toplum Kuruluşlarına uluslararası düzeyde etkinlik kazandırmak

Özellikle Türkiye'de STK'ların Avrupa Birliği sürecinde aktif bir görev almasının sağlanarak, uyum sürecinin hızlandırılması, ekonomik ve sosyal iş birliğinin artırılması, Türkiye'deki STK'ların Avrupa dışında da farklı ülkeler ilişkileri geliştirmesi ve dünyanın ortak sorunlarına birlikte hareket edilerek çözüml yollarının geliştirilmesi için sağlanan desteklerdir.

1.3.2.3. Sivil toplum kuruluşlarının kurumsal yapısını güçlendirmek

Hibe desteği kapsamında gerçekleştirilen proje faaliyetleri ile STK'ların yönetim yapısının güçlendirilmesi, iş bölümü ve organizasyon kabiliyetinin geliştirilmesi, STK'ların kuruluş amacını ve hedefine ulaşılmasının sağlanmasıdır.

1.3.2.4. Kültür sanat ve spor hayatının gelişimi

Ortak amaçlarla bir araya gelmiş olan gönüllerin birlikte hareket ederek kaybolmak üzere olan toplumsal değerleri canlı tutması, farklı kültürler arasında kaynaşmanın sağlanması, yetenekli ve becerikli bireylerin kendini ifade etmesinin sağlanmasıdır.

1.3.2.5. Gençlerin kişisel gelişimi

Gençlerin ilgili alanlarında bilgi ve deneyim kazması, yetenek ve enerjilerin toplumsal fayda için kullanması, bağımlılığa neden olan ortamlardan uzaklaştırılması, girişimcilik ve mesleki becerilerin geliştirilmesi, gençlerin toplumsal hayatta daha fazla görev ve sorumluk almaları, genç istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılmasının sağlanmasıdır.

1.3.2.6. Dezavantajlı grupların sorunlarını çözmek

Toplumsal hayatta bedensel ve zihinsel açıdan imkanlara erişmekte problem yaşayan bireylerin hayatının kolaylaştırılmasına yönelik olarak projelerin hayata geçirilmesi, sosyal hayat yaşanan sorunlara kalıcı çözüm yollarının geliştirilmesi ve uygulanması, sosyal hayatta erişimin önündeki engelleri kaldırılmasıdır.

1.3.2.7. Toplum, demokrasi ve insan hakları alanında gelişim

Ülkenin demokratik yapısının güçlendirilmesine yönelik olarak projelerin gerçekleştirilmesi, bireylerin hak ve özgürlüklerin bilincine varması, toplumda demokrasinin gelişimine ve güçlendirilmesine katkı sağlaması, toplumsal konulara duyarlı ve bilinçli toplum yapının güçlendirilmesi, ülkenin ortak sorunlarının demokratik yöntemler ile çözümlenmesidir.

1.3.2.8. Bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakındaki takip etmek

Gelişen ve değişen dünyanın gerisinde kalınmaması için teknolojik ve bilimsel alanda proje faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasıdır. Yazılım, makine, uzay haberleşme ve ulaşım alanında toplumsal bir duyarlılığın oluşması, sosyal girişimcilere fırsat tanınması, teknolojinin kullanımında ziyade teknolojinin üretimine geçilmesi, teknoloji ve bilimin toplumsal gelişim için kullanılması olarak ifade edilebilir.

1.3.2.9. Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak

Toplumun farklı bölgelerinden yaşayan bireylerin kamusal hizmetlere ulaşması hususunda eşit bir şekilde yararlanmasına yönelik olarak proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesidir. Özellikle sağlık, spor ve sosyal imkanlara ulaşma noktasında ülkenin kırsal ve şehir nüfusu arasında farklılıklar bulunmaktadır. Aynı zamanda dağlık alanlarda yaşayanlar ile büyükşehirlerde yaşayanlar arasında da kamusal imkanlara ulaşma hususunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların giderilmesi ve toplumsal refahın artırılması hedeflenmektedir.

1.3.2.10.Sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak

Toplumsal vicdanı derinden yaralayan yoksunluk, doğal ve beşeri afetler ile bunların zarar verdiği bireyleri, aileleri ve toplumsal yapının yeniden sosyal refahının ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesini yönelik sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya projelerin gerçekleştirilmesi ve desteklenmesidir.

1.3.2.11.Doğa ve çevrenin korunması

İnsanların, hayvanların ve bitkilerin yaşam faaliyetlerini aksamaya uğramadan sürdürebilmeleri için doğal çevre hayati bir öneme sahiptir. Ancak doğal ve beşeri faktörler nedeni ile sürekli olarak doğal çevre zarar görmektedir. Doğadan kaynaklanan deprem, sel, volkanik patlamalar doğal yapıya zarar verdiği gibi özellikle beşeri faktörlerden sanayi atıkları, fosil yakıtları, kimyasal ve biyolojik silahlar, orman yangıları, tarımda kullanılan çeşitli kimyasal ilaçlarda doğa ve çevreye zarar vermektedir. Doğal ve beşeri faktörlerin etkisine karşı gerçekleştirilen proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesidir.

1.4. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA HİBE DESTEĞİ SAĞLAYAN KURUMLAR

1.4.1. Dernekler Dairesi Başkanlığı

Dernekler dairesi başkanlığı Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında kurulan sivil toplum kuruluşları ile ilgili iş ve işleri gerçekleştiren Türkiye Cumhuriyeti İç İşleri Bakanlığına bağlı bir kurumdur. Kurumun temel amacı sivil toplum kuruluşlarının kuruluş tüzüklerini incelemek, STK kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin kuruluş tüzüklerinin hazırlanmasına yardımcı olmak, STK faaliyetleri ile ilgili tarafları bilgilendirmek, STK'ların isim ve kuruluş tescilli işlemleri gerçekleştirmektedir.

AB Müktesebatına uyum çerçevesinde hazırlanarak yürürlüğe konulan 03.08.2002 tarih ve 4771 sayılı Kanunun 3. Maddesiyle 2908 sayılı Dernekler Kanununun 46, Maddesinde yapılan değişiklikle; Dernekler ile ilgili hizmetleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığı bünyesinde Dernekler Dairesi Başkanlığının kurulması ve aynı Kanununun 73. maddesinde yapılan değişiklikle de: İçişleri Bakanlığınca, derneklere ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, hizmetleri görmek üzere

illerde valilikler, ilçelerde de kaymakamlıklar bünyesinde derneklerle ilgili bir birim oluşturulması hükmü getirilmiştir. 31.07.2003 tarihinde çıkartılan 4970 sayılı yasa ile 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da yapılan düzenleme ile İçişleri Bakanlığında Dernekler Dairesi Başkanlığının yeri ve görevleri belirlenmiştir. Dernekler Dairesi Başkanlığı ve taşra teşkilatının kuruluş ve görevleri hakkında hazırlanan yönetmelik Resmi Gazete'nin 15.10.2002 tarih ve 24907 sayılı nüshasında, değişiklikler ise 04.09.2003 tarih ve 25219 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Derneklere ilişkin bilgi, belge ve dokümanların Emniyet Genel Müdürlüğünden devralınmasıyla Dernekler Dairesi Başkanlığının merkez teşkilatı 9 Ekim 2003 tarihi itibariyle faaliyete geçirilmiş olup, derneklerle ilgili iş ve işlemler yürütülmeye başlanılmıştır. Dernekler Dairesi Başkanlığının taşra teşkilatları da bu tarihten sonra hızla oluşturularak dernekler ile ilgili iş ve işlemler taşra güvenlik birimlerinden devralınmıştır. Diğer taraftan, 04.11.2004 tarihinde kabul edilen 5253 sayılı Dernekler Kanununun 38. Maddesi ile 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da ve 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununda yapılan değişiklikle yardım toplama faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemleri yürütme görevi Dernekler Dairesi Başkanlığı ve taşra dernekler birimlerine verilmiştir. 10.10.2013 tarihli ve 2013/47 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile daha önce Emniyet Genel Müdürlüğü ve Emniyet Müdürlükleri tarafından yürütülen sendikalara ait iş ve işlemler, Dernekler Dairesi Başkanlığı merkez ve taşra birimlerince yürütülmeye başlanmıştır. Siyasi partilerin kuruluş ve bildirimlerine ilişkin iş ve işlemler, Emniyet Genel Müdürlüğü ve İl Emniyet Müdürlükleri tarafından yürütülmekteyken 03.01.2014 tarihli ve 2014/1 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile Dernekler Dairesi Başkanlığının merkez ve taşra birimlerince yürütülmeye başlanmıştır (Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2017).

1.4.1.1. Dernekler Dairesi Başkanlığının Görevleri

- Dernekler ile 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulan birliklerin kuruluş, iş ve işlemleri izlemek, kayıtlarını tutmak, dosyalamak ve arşivlemek.
- Derneklerin izin almalarını gerektiren faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemleri gerçekleştirmek.

- Dernek ve birliklerin tüzel kişiliklerinin sona ermesi, tasfiyesi ve faaliyetten alıkonulması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- Dernek ve birliklere kütük numarası verilmesi, kütükten silinmesi ile ilgili işlemleri yürütmek ve izlemek.
- Derneklerin yurt dışından sağlayacağı ayni ve nakdi yardımlara ilişkin işlemleri yürütmek.
- Derneklerin 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununa göre yürütecekleri yardım toplama faaliyetleriyle ilgili işlemleri yürütmek.
- 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 115. maddesinde belirtilen işlemleri yürütmek.
- Dernek ve birlikler hakkındaki ihbar, şikayet ve denetim taleplerini incelemek ve değerlendirmek.
- Gerekli görülen hallerde, dernek ve birliklerin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentileri ile defterleri, hesap iş ve işlemlerinin dernekler denetçileri tarafından denetlenmesini sağlamak (Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2017).

Son yıllarda yapılan düzenlemeler ile dernekler dairesi sivil toplum kuruluşlarının çatı kurumu durumuna dönüşmüştür.

1.4.1.2. Proje Destek Sistemi (PRODES) Hibe Desteği

Dernekler Dairesi Başkanlığı hibe desteklerine 2010 Yılında Türkiye Cumhuriyeti İç İşleri Bakanlığı yayınlamış olduğu "Sivil Toplum Kuruluşları için Proje Yardımları" programı ile başlamıştır. Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından sağlanan desteklerin temel amacı STK'ların karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarını sağlayarak, Kamu – STK İş birliğini güçlendirmek ve STK'ların kapasitelerinin geliştirilmesidir. Hibe destekleri ile STK'ların Türkiye'de örgütlenme bilincinin gelişmesine sivil toplum kuruluşlarının toplumsal alandaki yerinin güçlendirilmesine ve katılımcı demokrasiye katkı sağlama hedeflenmektedir.

PRODES kapsamında sağlanan hibe desteklerinden yararlanabilecek dernekler resmi kuruluşunu gerçekleştirmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olmalıdır. Ayrıca tüzel kişiliğe sahip bulunan derneklerin oluşturulmuş olduğu federasyonlar ile federasyonların bir araya gelerek oluşturulmuş oldukları konfederasyonlarda başvuruda bulunabilmektedir. Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından PRODES destekleri için yılda 1 defa proje teklif çağrısı yayınlanmaktadır. PRODES kapsamında desteklenecek proje konuları teklif çağrısının yayınlandığı döneme göre değişkenlik göstermektedir. Yaklaşık bir ay gibi bir süre boyunca proje teklifine dernekler proje başvurusu yapabilmektedir.

Tablo 1

Dernekler Dairesi Başkanlığı 2017 Yıllı Proje Teklif Çağrısı

Dernekler Dairesi Başkanlığı 2017 Yıllı Proje Teklif Çağrısı	
Destek Programı	2017 PRODES Proje Teklif Çağrısı
Proje Konuları	<p>a) Aile ve toplum değerlerinin korunması ve geliştirilmesine yönelik projeler,</p> <p>b) İnsan hakları ve demokrasi bilincinin yaşatılması ve etkin hale getirilmesine yönelik projeler,</p> <p>c) Karar alma mekanizmalarına katılım, kamu-sivil toplum diyalogunun artırılması ve aktif vatandaşlık konulu projeler,</p> <p>d) Toplumda huzur ve barışı temin etmek üzere farklı toplum kesimleri arasında uzlaşma, işbirliği ve etkileşimi artırmaya yönelik projeler,</p> <p>e) Gençlerin, kadınların ve engellilerin girişimciliğini, liderlik vasıflarını ve istihdamını arttırmaya yönelik projeler,</p> <p>f) Çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler, maddi durumu iyi olmayan ve sosyal risk altındaki gruplara yönelik projeler</p> <p>g) Kültür, tarih ve medeniyet değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve ihyasına yönelik projeler,</p> <p>h) Eğitim, kültür, sağlık, spor konulu projeler,</p> <p>i) Madde bağımlılığı ile mücadeleyi konu alan sosyal içerikli projeler,</p> <p>j) Şehit yakınları ve gaziler ile terör olaylarına maruz kalmış vatandaşlara yönelik sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetler içeren projeler,</p> <p>k) Toplumun ihtiyaç ve sorunlarına çözüm sağlamaya ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunulmasına yönelik projeler. (Dernekler Dairesi Başkanlığı , 2017)</p>
Uygun Maliyetler	<p>a) Proje kapsamında eğitim, danışmanlık ve benzeri hususlar için yapılacak giderler,</p> <p>b) Proje için gerekli olan demirbaş satın alma ve kiralama giderleri,</p> <p>c) Sarf ve temrinlik malzeme giderleri,</p> <p>d) Basım, yayın, etkinlik organizasyonu giderleri,</p> <p>e) Görünürlük ve tanıtım giderleri,</p> <p>f) Proje kapsamında çalışan personel giderleri,</p> <p>g) Proje için gerekli olan bakım, onarım ile elektrik, su, yakıt ve iletişim</p>

	gibi cari giderler, h) Proje için gerekli olan ulaşım, konaklama ve iaae giderleri.
Başvuru	13 Mart - 31 Mart 2017 (Saat: 17.00) tarihleri arasında https://sso.dernekler.gov.tr/ adresinde yer alan Proje Destek Sistemi üzerinden elektronik olarak yapılacaktır.
Açıklama	Program kapsamında desteklenecek proje konularının ayrıntısı, desteğin miktarı ve kapsamı, kimlerin başvurabileceği, başvurunun nasıl ve nereye yapılacağı konuları ile ilgili detaylar proje rehberinde belirtilmiştir.

1.4.2. Ulusal Ajans

Türkiye 1999 Helsinki Zirvesi'nde Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinin başlaması ile topluluk programlarından yararlanmaya başlamıştır. Türkiye'nin AB programlarından yararlanmasını sağlayacak olan ve taraflarca 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış bulunan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun da TBMM tarafından görüşülerek uygun bulunmuş ve 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın içeriği ve dayandığı Bakanlar Kurulu Kararı ise imzaların tamamlanmasından sonra 1 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Türkiye'de Ulusal Ajans görevini üstlenmek üzere Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmuştur. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı). 6 Ağustos 2003 tarihli, 25191 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla kurulmuş olup tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kuruluştur. Başkanlık 2011 yılında 634 sayılı KHK ile Avrupa Birliği Bakanlığının ilgili kuruluşu olmuştur. 2003 yılında pilot uygulamalara başlayan Ulusal Ajans 1 Nisan 2004 yılında AB Eğitim ve Gençlik Programlarının tam üyesi haline geldi ve 2006 yılına kadar süren Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik adlarıyla bilinen topluluk programlarını yürütmeye başladı. 2007-2013 dönemi içerisinde Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları da Türkiye Ulusal Ajansı tarafından başarıyla yürütülmüştür. 2014-2020 yıllarını kapsayan yeni program, Erasmus+ Programında yine Türkiye

Ulusal Ajans unvanıyla, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017).

1.4.2.1. Görevler;

Türkiye Ulusal Ajansı temel görevi, Avrupa Birliği'nin eğitim ve gençlik programlarını ülke içinde duyurma, bu programlara katılım çalışmalarını koordine etme, yürütme ve izleme, Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunma, program uygulamaları hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapma ve uygulama sözleşmelerini imzalama görevlerini üstlenmiştir.

Özel olarak ise aşağıdaki görevleri yerine getirmektedir:

- Kamu kuruluşları, kamu ve özel eğitim kurumları, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, meslek kuruluşları ve gençlik kuruluşları ile yakın işbirliği sağlanması,
- AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Türkiye'deki ilgili tüm yararlanıcılara tanıtılması ve bu amaçla gerekli insan gücü, bilgi, fiziki ve hukuki alt yapının oluşturulması ve geliştirilmesi,
 - Çeşitli alanlarda küçük çaplı pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi,
 - Programlara ilişkin belgelerin Türkçeye çevrilmesi,
 - Katılım şartları, başvuru ve seçilebilirlik ile ilgili konularda bilgi sağlanması, başvuru işlemlerinin desteklenmesi, organize edilmesi ve kayıt altına alınması,
 - Proje önerilerini hazırlama konusunda başvuru sahiplerine ve finanse edilmek üzere seçilen proje önerilerinin uygulanması konusunda katılımcılara tavsiyede bulunulması ve gerekli hallerde eğitim desteği verilmesi,
 - Proje teklifleri ve diğer başvuruların kabul öncesi değerlendirilmesi ve görüş oluşturulması,
 - Proje seçimi aşamasında ulusal karar organına ve AB Komisyonuna destek verilmesi,
 - Türkiye'de programlardan yararlanacak kişilerle ve AB Komisyonu ile gerekli sözleşmelerin yapılması ve programlardan yararlanma hakkını kazananlara ödemedede bulunulması,

- Ayrılan fonların etkin yönetimi, Başkanlığa (Ulusal Ajans'a) tahsis edilen kaynakların muhasebesi ve izlenmesi için gerekli sistemin kurulması ve işletilmesi,
- Programlar çerçevesinde seçilerek finanse edilen projelerin gelişiminin izlenmesi, tahsis edilen kaynakların kullanımına ilişkin teknik denetim yapılması, rapor istenmesi ve değerlendirilmesi; idari, mali ve hukuki işlemlerin yürütülmesi.
- Proje sonuçlarının ve özellikle beğeni kazanan iyi uygulamaların ülke içinde ve dışında yayılmasına katkı sağlanması,
- Programın genel değerlendirmesine, gelişimine ve farklı programlar arasında işbirliğinin artırılmasına katkıda bulunulması,
- AB Komisyonu, diğer ulusal ajanslar ve diğer ülke yararlanıcıları ile ilişkilerin kurulması, geliştirilmesi (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017).

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından AB uyum süreci kapsamında eğitim, öğrenim, gönüllü çalışmalar, yaygın öğrenme temelli genç aktiviteleri, staj ve meslek edindirmeye yönelik olarak STK'lara destek sağlanmaktadır. 2014- 2020 kapsayan süreçte Erasmus+ programı ile destek sağlanmaktadır. Erasmus+ Programı 1 Ocak 2014 itibarıyla uygulaması başlayan; eğitim, gençlik ve spor alanlarında farklı yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren çatı programın genel adıdır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017).

Ulusal Ajans tarafından sağlanan ülke merkezi veya merkezi faaliyet destekleri ana veya özel eyleme göre başvuru alınmaktadır. Başvurulara programın türüne göre yıl içinde Ulusal Ajans tarafından yayınlanan programa göre gerçekleştirilmektedir.

Erasmus+ Programı kapsamında sağlanan hibe destekleri 3 Ana Eylem (AE, Key Action, KA) ve 2 Özel Eylemden oluşmaktadır.

Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği

Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Özel Eylem1: Jean Monnet Programı

Özel Eylem2: Spor Destekleri

1.4.2.2. Ulusal Ajans Destekleri

1.4.2.2.1. Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Bireylerin Öğrenme hareketliliğine yönelik destek sağlayan bir destek programıdır. Hibe desteği kapsamında eğitim, öğrenim, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli aktiviteler, staj ve gönüllü çalışmalar desteklenmektedir. Ana Eylem 1 Hibe desteği ile katılımcılara ve katılımcı organizasyonlara hedef politikalara ulaşılması hususunda kalıcı etki ve olumlu katkı sağlanması hedeflenmektedir.

1.4.2.2.2. Ana Eylem 2: Yenilik Ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği

Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği; eğitim kurumları, gençlik örgütleri, iş dünyası, yerel/ bölgesel otoriteler ve sivil toplum kuruluşları arasında eğitim, öğretim ve gençlik aktiviteleri bağlamında kurumsal işbirlikleri oluşturulmasına fırsat vermektedir. Bu işbirlikleri yoluyla yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, yaratıcılık, girişimcilik ve istihdam edilebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014). Ana Eylem 2 destek başlığında gerçekleştirilecek projeler, ülke merkezi ve merkezi faaliyetler şeklinde sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Ülke merkezi faaliyetlerini kapsayan projeler ülkede ulusal ajansı tarafından yönetilen projeleri, Merkezi faaliyet projeleri ise başvuru kuruluşlarının Brüksel'de bulunan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı'na yapmış olduğu projelerdir. Söz konu proje destek faaliyetleri ile ilgili 3 çeşit proje ortaklı modeli bulunmaktadır. Bunlar bilgi ortaklıkları, sektörel beceri ortaklıkları ve stratejik ortaklıklardır.

Bilgi ortaklıkları proje faaliyetleri merkezi faaliyetler kapsamında değerlendirilmektedir. Bilgi ortaklıkları projeleri ile yükseköğrenim kurumları ile iş dünyası arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Katkı sağlanması hedeflenen alanlar ise girişimcilik, yenilik, istihdam ve bilgi alışverişidir.

Sektörel beceri ortaklıkları proje destekleri merkezi faaliyetler kapsamında değerlendirilmektedir. Avrupa komisyonu tarafından belirlenen hedef sektörlerde eğitim becerilerinin geliştirilmesi, eğitim sisteminin modernizasyonu ve eğitim programlarının tasarlanmasına yönelik proje faaliyetlerinin desteklenmesi ve iş birliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Özellikle mesleki eğitimi faaliyetlerinin geliştirmesi ve iş gücünün niteliklerinin artırılması hedeflenmektedir.

Stratejik ortaklıklar proje destekleri ülke merkezi faaliyetler kapsamında değerlendirilmektedir. Yerel ve uluslararası düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, kapasite geliştirilmesi, iyi uygulamaların transfer edilmesi, modernizasyon ve uluslararasılaşma projelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Öncelikli olarak “yenilikçi fikir ve ürünlerin geliştirilmesi” ve iş birliği ağlarının kurulduğu "İyi Uygulamaların Değişimine" yönelik proje faaliyetlerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

1.4.2.2.3. Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Merkezi faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği Politika Reformuna Destek; bilimsel temellere dayalı politika yapımının teşvik edilmesi ve bu alanda iyi uygulamaların paylaşılması amacıyla Erasmus+ Programının ana eylemlerinden biri olarak belirlenmiştir. Politika Reformuna Destek başlığı altında bir yandan AB üyesi ülkelerdeki politika reformunun desteklenmesi, diğer yandan AB üyesi olmayan ülkelerle bu alanda işbirliği ve iyi uygulamaların paylaşılmasına (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014) yönelik proje faaliyetleri desteklenmektedir.

Akademik ağlar ile iş birliği içerisinde ülkeye özgü ve tematik analizler ile birlikte eğitim, öğretim ve gençlikte açık koordinasyon yöntemleri yoluyla akran eğitimi ve akran değerlendirmesinin yapılması, paydaşlar arasında yenilikçi politika geliştirmeyi teşvik etmek ve kamu otoritelerinin sağlam değerlendirme metodolojilerine dayalı alan denemeleri yoluyla yenilikçi politikaların etkililiğini test etmesini sağlamak için politika yeniliği girişimleri hedeflenmektedir.

1.4.2.2.4. Özel Eylem 1: Spor Destekleri

Spor Desteklerinin genel amacı; Avrupa spor boyutunun sistematik olarak geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Aşağıda yer alan spor faaliyetleri Erasmus+ Programı kapsamında desteklenebilecektir.

Spor ile ilgili alanlardaki işbirliği ortaklıklarına; Program Ülkesinden tüm kamu kurum/kuruluşları ve kar amacı gütmeyen tüm kurum/kuruluşlar başvurabilir. En az 5 farklı Program Ülkesinden 5 farklı kuruluş projede yer almalıdır. Proje süresi 12-36 ay arasında değişebilir.

Kar amacı gütmeyen spor etkinliklerine; en az 12 farklı Program Ülkesinden sporla ilgili tüm kamu kurum/kuruluşları ve kar amacı gütmeyen tüm kurum/kuruluşlar başvurabilir.

Küçük İşbirliği Ortaklıkları; spor ve fiziksel aktiviteyle ilgili yerel, ulusal düzeydeki kamu kurumları, spor kuruluşları, sporla ilgili kurumlar ve eğitim kurumlarını da içerisine alan farklı kurum ve kuruluşlar arasında yenilikçi uygulamaların kurulmasını, uygulanmasını ve transfer edilmesine yönelik fırsatlar sunmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014).

1.4.2.2.1. Özel Eylem 2: Jean Monnet Programı

Jean Monnet Programı Avrupa bütünleşmesi alanında yükseköğretim kurumları düzeyindeki çalışmaları desteklemeyi amaçlamaktadır. Aşağıda yer alan faaliyetler Jean Monnet Programı kapsamında desteklenebilecektir:

- Jean Monnet Akademik Modülleri (öğretme ve araştırma)
- Jean Monnet Kursüleri (öğretme ve araştırma)
- Jean Monnet Mükemmellik Merkezleri (öğretme ve araştırma)
- Kuruluş ve Derneklere Jean Monnet Desteği
- Jean Monnet Ağları (akademik camia ile politika tartışmaları)
- Jean Monnet Projeleri (akademik camia ile politika tartışmaları)

Jean Monnet Programı merkezi faaliyet olduğundan, başvurular doğrudan Brüksel’de bulunan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı’na sunulmalıdır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014).

Bu desteğin temel amacı, aynı zamanda, işgücü piyasasında talebi artış gören alanları gelecekteki profesyoneller için Avrupa bütünleşmesi konularıyla ilgili derinlemesine bir öğretim sunmak ve aynı zamanda genç nesil öğretmenleri ve araştırmacıları kendi ülkelerinde teşvik etmek, danışmanlık yapmak ve yönlendirmektir.

1.4.3. Kalkınma Ajansı

Türkiye Avrupa Birliğine uyum süreci kapsamında politika hedeflerine ulaşmak amacıyla nereyse cumhuriyet döneminden beri uygulamış olduğu kalkınma ve gelişme politikasında değişikliğe giderek bölgesel kalkınma ajanslarını kurmaya karar vermiştir. Temel amaç entegrasyonu sağlayarak bölgesel yatırımları artırmak, gelişmiş bölgelerden az geliş bölgelere yatırımları yönlendirmek, bölge halklarının kalkınmaya katkıda bulunmasını sağlayarak bölgesel gelişmişlik farklarını ortadan kaldırılması amacına ulaşmaktır.

Bölgeler arası gelişmişlik farklarının oluşması sosyal refah farklarını azaltan etkilerin ve bölgeler arasındaki dengesizliğin giderilmesi konusunu gündeme getirmiştir. Bu çerçevede ülkeler oluşturdukları politikalarda bölge ve kalkınma kavramlarını bir bütün olarak ele almaya başlamıştır (Arslan K. , 2005).

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) göre Türkiye’de kalkınma ile ilgili 3 kademeli bölge sistemi oluşturulmuştur. Bu sisteme göre İBSS Düzey 1 bölgeleri 6. Derece olarak derecelendirilmiş ve sıralama bölgelerin gelişmişliklerine göre gerçekleştirilmiştir. Düzey 1 bölgesine göre toplam 12 bölge bulunmaktadır. İBSS Düzey 2 Bölgeleri gelişmişliklerine göre 6 dereceye ayrılmıştır. Düzey 2’de toplam 26 bölge bulunmaktadır. Bu bölgelerin her birinde merkezi bir kalkınma Ajansı kurulmuştur. Merkez olmayan illerde ise yatırım destek ofisleri bulunmaktadır. Düzey 3 bölgeleri ise 81 il olarak tanımlanmıştır. Sınıflandırmalar coğrafik, demografik, ekonomik durumlara göre belirlenmiştir.

Türkiye’de Kalkınma Ajansları, Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında 5449 sayılı Kanununun 25.01.2006 tarihinde kabul edilmesi ile faaliyetlerine başlamıştır. Kalkınma Ajanslarının amacı kanununun 1. Maddesinde “kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkı sağlamak” olarak ifade edilmektedir (Resmi Gazete, 2006).

Kalkınma Ajansları tarafından sağlanan destekler mali destekler ve teknik destek olarak ikiye ayrılır. Mali destekler ise kendi içinde faiz desteği, faizsiz kredi desteği ve doğrudan finansman destekleri olmak üzere üç şekilde uygulanır. Doğrudan finansman destekleri ise proje teklif çağrısı, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü proje desteği şeklindedir. Kalkınma Ajansları bulunduğu bölgeye göre gerekli görülen durumlarda ve konularda aşamalı teklif çağrısı yöntemi ile projeleri destekleyebilir.

1.4.3.1.1. Mali Destek

Kalkınma Ajansları, yıllık çalışma programında ve ilgili başvuru rehberinde açıkça belirtmek kaydıyla; sivil toplum kuruluşlarının, özel işletmelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve bunların birliklerinin, kooperatiflerin ve bunların birlikleri ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin projelerine mali destek sağlayabilir. Mali Destekler, Faiz Desteği, Faizsiz Kredi Desteği, Doğrudan Finansman Desteği olarak üç şekilde uygulanır. Mali destek programları Kalkınma Ajansları tarafından belirlenen konularda ve belirlenen bütçe ile sınırlıdır.

1.4.3.1.2. Faiz Desteği

Faiz desteği, Kalkınma Ajansları tarafından önceden hazırlanacak başvuru rehberinde belirtilen niteliklere ve önceliklere sahip kar amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin, başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projelerini

kapsayan bir mali destek türüdür. Faiz desteği, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin Ajans tarafından karşılanmasını öngören hibe desteğidir. Türkiye Geneli kalkınma ajansları tarafında uygulama düzeyi düşük bir destek programıdır. Sivil toplum kuruluşları kar amacı gütmeyen kuruluşlara olduğu için bu destekten faydalanmazlar.

1.4.3.1.3. Faizsiz Kredi Desteği

Faizsiz kredi desteği, Kalkınma Ajansları tarafından önceden hazırlanan başvuru rehberinde belirtilen niteliklere ve önceliklere sahip kar amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin, başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projelerine destek vermeyi amaçlayan bir mali destek türüdür. Faizsiz kredi desteği, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve bu mali desteğin Kalkınma Ajansları yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar göre Kalkınma Ajansı'na faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmesini öngören hibe desteğidir. Ajansın kuruluş tarihinden itibaren faiz desteği ve faizsiz kredi desteği üç takvim yılından önce verilemez. Faizsiz kredi desteği programlarında, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren en az üç ay geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içinde tamamlanır. Sivil toplum kuruluşları kar amacı gütmeyen kuruluşlar olduğu için bu destekten faydalanmazlar.

1.4.3.1.4. Doğrudan Finansman Desteği

Doğrudan finansman desteği, Kalkınma Ajanslarının çeşitli proje ve faaliyetlere genellikle Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle kullandığı karşılıksız desteklerden oluşur. Ancak Ajans bazı uygulamalarında, proje teklif çağrısına çıkılmaksızın, proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle Doğrudan Faaliyet Desteği ve GÜdümlü Proje Desteği şeklinde de destek sağlayabilir.

Doğrudan Finansman Desteği üç farklı şekilde uygulanır:

Proje teklif çağrısı yöntemi

Proje teklif çağrısı, belirli bir destek programı kapsamında, nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen

konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir. Proje teklif çağrısının ayrıntıları proje teklif çağrısına çıkıldığında ilan metninde ve başvuru kılavuzunda yer alacaktır. Ajans tarafından her bir proje başına verilebilecek azami ve asgari mali destek miktarları, destek programının kendine özgü koşullarına göre farklılık gösterebilir. Bu sınırlar belirlenirken, programın genel amaç ve hedefleri, potansiyel başvuru sahiplerinin niteliği, uygun görülen proje konuları ve maliyetler, program bütçesi, mevzuatta bu konuda belirlenmiş sınırlar gibi unsurlar göz önünde tutulur (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017).

Aşamalı proje teklif çağrısı yöntemi

Aşamalı proje teklif çağrısı, proje teklif çağrısı yöntemi gibi, belirli bir destek programı kapsamında nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir. Aşamalı proje teklif çağrısı yönteminde farklı olarak ilk aşamada potansiyel yararlanıcıların başvuru rehberinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde hazırlanmış ön proje başvuruları alınır. Yapılan değerlendirme ve seçim sonucunda ön proje başvuruları yeterli bulunan proje sahiplerinden, ikinci aşamada nihai proje başvuruları alınır (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017).

Aşamalı proje teklif çağrısı hibe desteği yönteminde duyuru ve başvuru süreçleri proje teklif çağrısı yöntemi esas ve usulleri aynen takip edilerek tamamlanır. Ön proje başvurularının sunulması için tanınacak süre, proje teklif çağrısı ilanı tarihinden başlamak üzere, otuz günden az ve kırk beş günden fazla olamaz (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017).

Güdümlü proje desteği

Güdümlü proje desteği, bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya ve bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirmeye katkıda bulunacak projelere, proje teklif çağrısı yöntemi uygulamadan doğrudan mali ve teknik destek sağlamak amacıyla oluşturulmuş hibe desteği türüdür.

Kalkınma Ajansı projenin genel çerçevesini ve uygulanacak alanı belirledikten sonra projeyi uygulayacak muhtemel aktörleri de tespit etmektedir.

Bu tür desteklerde üniversite, kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği yapmaları desteklenir. GÜdümlü Proje Desteği kapsamdaki projelere sağlanacak mali destekler, küçük ölçekli altyapı projeleri için ajans bütçesinden ayrılan kaynaktan karşılanır. Bu tür projelerin uygulama süresi iki yılı geçemez. Ajans bu tür desteklerde proje başına en fazla yüzde doksan oranında mali destek sağlayabilir (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017).

1.4.3.1.5. Doğrudan Faaliyet Desteği

Doğrudan faaliyet desteği, ulusal kalkınma planlarına ve politikalarına uygun bir şekilde bölgesel gelişme planları ve programların uygulama kapasitesini geliştirmeye ve yerelde kalkınmaya katkı sağlamaya içeren planlama, stratejik araştırma, etüt ve fizibilite çalışmalarına hibe desteği sağlamayı amaçlar niteliktedir.

Doğrudan faaliyet desteği ile yatırım bileşeni olmayan faaliyetlerin desteklenmesi esastır. Doğrudan faaliyet desteği kapsamında finanse edilen projelerin azami süresi üç aydır. Üç aylık uygulama süresi, sözleşmenin imzalandığı günden bir gün sonra başlar. Doğrudan faaliyet desteğinden sadece yerel yönetimler, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile birlikler ve kooperatifler yararlanabilir (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017).

Kalkınma Ajansı Doğrudan faaliyet desteğini bölgenin ekonomik ve sosyal alanda kalkınmasına yönelik projelere sağlar. Söz konu ve faaliyetler kalkınma ajansı mevzuatları ve önceliklerine göre belirlenir.

Tablo 2

Kalkınma Ajansı Mali Destek Teklif Çağrısı

2015 Yıllı Mali Destek Programı		
Destek Program 1	Sosyal Sorunların Çözümünde Yenilikçi Yöntemler Mali Destek Programı	
Uygun Başvuru Sahipleri	Belediyeler Kamu kurum ve kuruluşları (Valilik, kaymakamlıklar, kamu kurumlarının il ve bölge müdürlükleri ve başkanlıkları, ilçe müdürlükleri, bakanlıkların bağlı ya da ilgili kurum, kuruluş, merkez ve enstitüleri vb.) Organize Sanayi Bölgeleri Üniversiteler Kar amacı gütmeyen araştırma merkezleri/enstitüler Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları (TOBB'a bağlı odalar ve borsalar, esnaf ve sanatkâr odaları, meslek odaları ve bunların bir araya gelmek suretiyle oluşturdukları üst kuruluşlar) Sivil toplum kuruluşları (dernekler, vakıflar, meslek kuruluşları, sendikalar) Kâr amacı gütmeyen birlik ve kooperatifler	
Bütçe	Toplam Bütçe: 6.000.000 TL	
	Sosyal Altyapı Bileşeni (SOS ALT)	Kapasite Geliştirme Bileşeni (SOS KAP)
Bütçe	4.000.000 TL	2.000.000 TL
Asgari Destek Tutarı	200.000 TL	50.000 TL
Azami Destek Tutarı	1.000.000 TL	200.000 TL
Asgari Destek Oranı	%25	%25
Azami Destek Oranı	%75	%90
Başvuru	İnternet Üzerinden Son Başvuru Tarihi: 30.03.2015 Saat: 23:50 Proje Dosyası Son Teslim Tarihi: 06.04.2015 Saat: 17:00 Başvurular öncelikli olarak Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi - Proje ve Faaliyet Destek Yönetimi (KAYS-PFD) (KAYS-PFD) üzerinden yapılacaktır.	

Kaynak: (Ankara Kalkınma Ajansı, 2015)

1.4.3.1.6. Teknik Destek

Teknik Destekler Kalkınma Ajanslarının bulunduğu bölgeye göre çok az farklılıklar olmakla birlikte sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler ve mahalli idare birlikleri, meslek okulları, araştırma enstitüleri, Diğer kamu kurum ve kuruluşları, Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları başvuru yapabilmektedir.

Teknik destek, eğitim verme, program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama, geçici uzman personel görevlendirme, danışmanlık sağlama, lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma gibi kurumsal nitelikli ve kapasite geliştirici faaliyetler şeklinde sağlanabilir. (Ankara Kalkınma Ajansı, 2017)

Tablo 3

Kalkınma Ajansı Teknik Destek Çağrısı

2017 Yılı Teknik Destek Programı	
Programın Amacı	2014-2023 Ankara Bölge Planı'nda yer alan öncelikler doğrultusunda, paydaşlarımız olan yerel aktörlerin, yerel ve bölgesel kalkınmaya katkılarını artıracak çalışmaları için kurumsal ve yerel kapasiteyi geliştirme odaklı faaliyetlerine teknik destek sağlamak.
Programın Öncelikleri	Program kapsamında hazırlanacak teknik destek talepleri aşağıda yer alan program önceliklerinden en az birine yönelik olmalıdır. Kurumların kurumsal teknik ve kurumsal yönetim kabiliyetlerinin geliştirilmesi Girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi Teknolojinin ticarileştirilmesinin desteklenmesi
Hangi Faaliyetler Desteklenebilir?	Eğitim verme Program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama Geçici uzman personel görevlendirme Danışmanlık sağlama Lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma gibi kurumsal nitelikli ve kapasite geliştirici faaliyetler
Kimler Başvuru Yapabilir?	Kamu kurumları Mahalli İdareler Üniversiteler Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları Sivil toplum kuruluşları Birlikler ve kooperatifler Organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri İş geliştirme merkezleri Teknoparklar, teknoloji geliştirme bölgeleri Yukarıda adı geçen kurum ve kuruluşların kurdukları veya ortağı

	oldukları işletmeler
Program Bütçesi	2017 Yılı Teknik Destek Programı bütçesi 750.000 TL'dir. Teknik Desteğin Azami Maliyeti: 15.000 TL (KDV dâhil)
Program Dönemi Son Başvuru Tarihi	Elektronik başvuru: 15.12.2017 Saat 23.50 Başvuru dosyası teslimi: 22.12.2017 Saat: 18.00
Başvuru	Başvurular öncelikli olarak Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi - Proje ve Faaliyet Destek Yönetimi (KAYS-PFD) (KAYS-PFD) üzerinden yapılacaktır. Bu sistemle, Ajans'a yapılacak proje başvuruları internet üzerinden elektronik başvuru son tarihine kadar (15.12.2017, Saat 23.50) tamamlanmalıdır. Başvuru Sahiplerinin, KAYS-PFD'ye kayıt olduktan sonra başvurularını sistem üzerinden doldurup, sistemden çıktısını alacakları Başvuru Formu ile talep edilen ek belgeleri 22.12.2017 günü saat 18.00'a kadar Ajans'a elden ya da posta yoluyla teslim etmeleri gerekmektedir.

Kaynak: (Ankara Kalkınma Ajans, 2017)

1.4.4. Gençlik Spor Bakanlığı

Gençlik ve spor gelişmiş ülkelerden en önemli unsurlardandır. Bu nedenle gelişmiş ülkeler bu alana önemli yatırımlar yapmaktalar ve sürekli olarak desteklemektedir. Türkiye'de gençlik ve spor alanındaki çalışmalar Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlamıştır. Ancak çalışmalar genel olarak spor alanına yoğunlaştırılmış gençlik ise daha çok Milli Eğitimi Bakanlığının sorumluluğunda görülmüştür. Türkiye'de gençlik ve spor alanındaki en önemli adım 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 03.06.2011 tarihinde kararlaştırılmış olan ve 29 Haziran 2011 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığı Kurulmasıdır.

Gençlik Spor Bakanlığı bünyesinde sağlanan hibe destekleri Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafında gerçekleştirilmektedir. Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü; 08.06.2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 638 sayılı "Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" nin "Teşkilat" başlıklı 3 üncü maddesinde belirtilen (I) sayılı cetvelde, Bakanlığın Merkez Teşkilatını oluşturan hizmet Birimleri arasında yer almış ve aynı tarihte faaliyetlerine başlamıştır.

Gençlik Spor Bakanlığı Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından sağlanan destekler gençlerin, bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, ülke kalkınmasında aktif, yaşam becerileri güçlü, özgüven sahibi, insani ve milli

değerleri haiz, girişimci ve katılımcı olmalarının sağlanması ve gençlere sunulan hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Yine, eğitim ve istihdamda olmayan gençlerin ekonomik ve toplumsal hayata katılımlarının artırılması hedeflenmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2011).

1.4.4.1 Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Görevleri

- a) Gençlik veya spor alanında proje ve çalışmalar yapmak, bu alanda yapılacak proje ve çalışmaları değerlendirmek, katılmak, desteklemek, uygulama ve sonuçlarını denetlemek, desteklenecek proje ve çalışmalara ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- b) Dezavantajlı gençlere ve gençlerin hareketliliğine yönelik projeleri öncelikli olarak desteklemek
- c) Görev alanıyla ilgili konularda kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.
- d) Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinin oluşturulmasına ilişkin hazırlık çalışmalarını yapmak ve uygulanmasını takip etmek.
- e) Gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda gelen talep, öneri ve şikâyetleri ilgili kurumlara iletmek.
- f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2011).

1.4.4.2. GSB Proje Desteği

Gençlik Spor Bakanlığı tarafından sağlanan proje destekleri ile aileler, gençlik alanında çalışan STK'lar, ilgili ve sorumlu kuruluşlar ile iş birliği ve koordinasyon içinde, gençlerin talep ve ihtiyaçlarını da göz önüne alarak, gençliğin kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemeyi, gençlerimizin potansiyellerini gerçekleştirebilmelerini ve yenilikçi fikirlerin hayata geçirilebilmesini sağlamayı amaçlayan projelerin uygulanmasını ve desteklenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca, gençlerin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almalarını sağlamaya, kültür ve tarih bilincini artırıcı programları özellikle dezavantajlı gençlerin katılımını artıracak biçimde genişletip çeşitlendirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Diğer taraftan, gençlerin şiddete ve zararlı alışkanlıklara yönelmelerini önlemek üzere spor,

kültür ve sanat gibi alanlarda gelişimlerini destekleyici programların uygulanmasına (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2011) katkı sağlanmasıdır.

Gençlik Spor Bakanlığı proje teklifi çağruları yılda bir veya iki defa duyurulmaktadır. Proje konuları ve başvuru sahibi niteliklerin Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir. Başvuru sahiplerinin belirlenen konu ve niteliklere yönelik proje hazırlamaları gereklidir. Proje teklif çağruları ülke geneline yönelik olduğu gibi belirli bir bölgeye yönelik olarak da ilan edilmektedir. Proje teklif çağrısında; çağrının genel amacı, hedefleri, hedef kitlesi ve desteklenen bütçe kalemleri ve uygulama kriterleri hakkında bilgi verilmektedir.

1.4.5. Avrupa Birliği Bakanlığı (Merkezi Finans İhale Birimi)

Merkezi finans ve İhale Birimi (MFİB, CFCU) tarafından sağlanan hibe destekleri ile ilgili çalışmamızda Avrupa Birliği Bakanlığı destekleri olarak ifade edilmektedir. Bu durumunu nedeni ise MFİB tarafından sağlanan desteklerin Avrupa Birliği Bakanlığı destekleri olarak bilinmesidir. Çalışmamızın bu kısmında MFİB hakkında bilgi verilecektir.

Merkezi Finans ve İhale Birimi, Türkiye'yi aday ülke olarak kabul eden 10-11 Aralık 1999 tarihli Avrupa Konseyi Helsinki Zirvesi kararının ardından, Türkiye-AB mali işbirliğinin ana çerçevesi değişmiş ve AB mali yardımları katılım öncesi amaçlarına ve nihai olarak tam üyelik hedefine yönelmiştir. Bu değişiklik Türkiye'yi MFİB'nin de içinde yer aldığı, kısaca "DIS" olarak bilinen "Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi"ni kurmaya yönlendirmiştir. Türkiye'de DIS'in kilit aktörleri 18 Temmuz 2001 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile belirlenmiştir:

- Ulusal Fon – Ulusal Yetkilendirme Görevlisi
- Ulusal Yardım Koordinatörü (IPA'da Ulusal Katılım Öncesi Yardım Aracı Koordinatörü)
- Merkezi Finans ve İhale Birimi – Program Yetkilendirme Görevlisi
- Kıdemli Program Görevlileri (İlgili Bakanlıklar)

- Mali İşbirliği Komitesi

Müteakiben, “Türkiye İçin Katılım Öncesi Mali Yardım” Programı 17 Aralık 2001 tarih ve 2500/2001 sayılı AB Konseyi Tüzüğü ile kabul edilmiştir. Bilahare, AB Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 14 Şubat 2002 tarihinde imzalanan (30 Ocak 2003 tarih ve 4802 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur) Mutabakat Zaptı ile MFİB kurulmuştur. Mutabakat Zaptında MFİB, Türkiye’de AB tarafından finanse edilen programlar çerçevesinde hizmet, mal alımı, yapım işi ve hibeler için genel bütçeleme, ihaleye çıkma, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlama işlerinde tek sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. 2003 yılında ise AB Komisyonu tarafından Türkiye’ye olan mali yardımların DIS esasına göre yönetimi yetkisi MFİB’ne verilmiştir (Merkezi Finans ve İhale Birimi, 2017).

1.4.5.1. Merkezi Finans ve İhale Birimi Görevleri

Merkezi Finans ve İhale Birimi bir uygulayıcı kurum olarak, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen programlar kapsamındaki tüm mal ve hizmet alımları ile yapım işi ve hibelere ilişkin projelerin genel bütçeleme, ihaleye çıkma, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlama işlerinden sorumludur. Bir “Program Yetkilendirme Görevlisi” nin sorumluluğu altında çalışan MFİB, ihalelere ilişkin AB kural, düzenleme ve usullerine bağlı kalınmasını ve düzgün bir raporlama sisteminin işlemlerini temin eder. İlgili bakanlıklardaki Kıdemli Program Görevlileri projelerin teknik uygulamasında Program Yetkilendirme Görevlisine yardım eder.

MFİB, aynı zamanda kurumun Başkanı olan Program Yetkilendirme Görevlisinin sorumluluğunda, AB ve Türk idareleri arasında özerk bir yapı olarak konumlandırılmıştır. MFİB idari açıdan (AB tarafından finanse edilen programların mali yönetiminden sorumlu olan) Hazine Müsteşarlığına bağlıdır.

1.4.5.2. Temel İşlevler

- AB tarafından finanse edilen programlar çerçevesindeki tüm projelerin genel bütçeleme, ihaleye çıkma, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlaması,
- AB ihaleleri ve mali uygulama usulleri üzerine SPO'lara tavsiyede bulunmak,
- AB tarafından finanse edilen projelerin başarılı bir şekilde uygulanmasına faydalanıcı kurum ve yüklenici ile birlikte aktif katılım,
- Proje uygulama safhasında sözleşmeden doğan tüm operasyonları yönetmek,
- Projelerin ihale ve sözleşme aşamalarını belirlenmiş süreler zarfında yürüterek AB fonlarının fiili kullanımının sağlanması,
- Uzmanlaşmış danışmanlık eğitim kapasitesi geliştirmek ve bu amaçla gerekli dokümantasyonu sağlamak (Merkezi Finans ve İhale Birimi, 2017).

1.4.5.3. Avrupa Birliği Bakanlığı (Merkezi Finans Ve İhale Birimi) Destekleri

Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından sağlanan hibeler Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğinin desteklenmesine yönelik olarak verilmektedir. Katılım öncesi mali yardımlar ile Türkiye'de Avrupa bilincinin sağlanması hedeflenmektedir. Sağlanan destekler genel olarak ekonomik ve sosyal kalkınmaya yönelik olarak verilmektedir. Aktif vatandaşlığın desteklenmesi, kültürler arası kaynaşma, işbirliği içerisinde sorunlara çözüm geliştirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının kapasitesinin artırılması ve daha duyarlı bir sivil toplum yapısının oluşması hedeflenmektedir.

Hibe Destekleri ile ilgili Avrupa Birliği Komisyonu tarafında belirlenen öncelik konularına göre proje teklif çağrıları yayınlanmaktadır. Yayınlanan proje teklif çağrılarında başvuru sahiplerinin nitelikleri, öncelikli proje konuları, proje uygulamam süreleri, proje bütçeleri, uygun maliyetler ve uygun olamayan

faaliyetler ile ilgili kapsamlı bilgi yayınlanmaktadır. Hibe başvurularına başvuru sahiplerinin İngilizce başvuru gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

BÖLÜM 2

2. DERNEKLER

2.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI

Sivil toplum kavramı tarihsel süreç içerisinde farklı zamanlarda farklı değerlendirmeler ile ele alınmıştır. Sivil toplum kavramını birçok düşünür ve felsefeci irdelemiş ve sivil toplumun ne olduğu konusunda çeşitli tanımlamalar yapmışlardır.

Sivil Toplumun sözlük anlamına bakıldığında;

3. Devlet denetimi ve baskısının ulaşmadığı veya belirleyici olmadığı toplumsal faaliyetlerdir.
4. Bireylerin devletten ya da kamu gücünden izin almadan rahatlıkla ilişki geliştirebildikleri, Sosyo-kültürel etkinliklerde bulunabildikleri toplumdur.
5. Devletin doğrudan denetimi altında tuttuğu alanlar dışında kalan ve ekonomik ilişkilerin baskısından görece bağımsız olarak, gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerle oluşturulan kurum veya etkinliklerdir (Acar & Demir, 1997).

Tarihsel süreç içerisinde Aristoteles'e kadar götürebileceğimiz sivil alanı diğer adıyla sivil toplumu kısaca, devlet denetimi ve baskısının ulaşmadığı ya da belirleyici olmadığı toplumsal etkinlikler (Demir & Acar, 2002) şeklinde tanımlanabilir. Aristoteles'in anlatmış olduğu sivil toplum, 2000'li yıllarda anladığımız anlamdaki sivil toplumdur. Aristoteles'in sivil toplumu, hayatın her alanını kuşatan siyasal toplum ile aynı alanı ifade etmektedir. Yani "polis" aynı zamanda sivil toplumdur. Böylece günümüzde anlaşılanın aksine sivil toplum ile devlet arasında herhangi bir fark söz konusu olmamaktaydı. Aile, din, eğitim vb. unsurların hepsi siyasal toplumun yani Polis 'in birer parçası olarak görülmekteydi (Arnhart, 2002).

Sivil toplum 18. Yüzyılda ise toplum halinde nasıl yaşanacağını kavranmasının yönelik olarak ortaya çıkan bir kavrama dönüşmüştür. Sivil toplum, nasıl daha katılımcı bir demokrasinin elde edilebileceği ve nasıl otoriter

yönetimlerin daha demokratik hale gelebileceğine ilişkin tartışmalar sürerken, bir temel kavram olarak ortaya çıkmıştır (Kaynar, 2005). Sivil toplum kavramını devletten ilk kez ayıran, Hegel olmuştur. Hegel sivil toplumu, ekonomi alanında rekabete girebilmek için aile birliğini terk eden bireylerin dünyası olarak tanımlayarak, devletin karşısına koymaktadır (Caniklioğlu, 2007). Hegel, sivil toplumun devletle aile arasında olduğunu ve sivil toplumun devletten sonra ortaya çıktığını ileri sürerken; Kant sivil toplumu yurttaşların yaşamaya katıldığı bir toplum ya da düzen olarak tanımlamaktadır (Erdoğan, 2011).

Sivil toplum kavramına daha çağdaş bir yaklaşımla ifade eden Arslan kavramı, “birey özgürlüklerinin ve temel hakların korunduğu, gönüllülük temelinde örgütlenmenin asıl olduğu, toplumun devletin önüne geçerek devlet politikalarını denetleyip yönlendirebildiği, yurttaşlık bilincine dayanan bir gelişmişlik düzeyi” (Arslan, 1. Baskı, 2001) olarak tanımlamaktadır.

Sivil toplum kavramına modern bir açıklama getiren Çaha’ya göre, sivil toplum temelde devlet karşıtlığı ile anlam kazanmaktadır. Son dönemde siyaset bilimi literatüründe kavram, devletin olmadığı alanı işaret etmektedir. Ancak ona göre sivil toplumu bu alanla sınırlı tutmak yetmez. Bu nedenle sivil toplumu modern toplumda devlete karşı, anlam sistemi, tanımlama, değer, program ve söylemler geliştirebilecek yeterlilikte ekonomik, ideolojik ve örgütsel kapasiteye sahip olan sosyal grupların varlığı ile özdeş görmek mümkündür. Sosyal gruplar gerekirse resmi otoritenin politikalarını yeniden oluşturacak, değiştirecek ya da sınırlayacak gücü temsil etmektedir (Özer, 2008).

STK kavramı Türkiye’de 1994 yılında Tarih Vakfının bazı örgütlerle birlikte başlattığı STK sempozyumları sebebiyle kullanılmaya başlamıştır ve buradaki kuruluş kavramı aslında İngilizce ’deki “organization” (organizasyon) kelimesi yerine kullanılmıştır (Tarhanlı, 2006).

STK’lar, örgütlenmiş yurttaşların, yaşadıkları ülkenin toplumsal ve ekonomik kalkınmaya, sivil toplum düzenine doğrudan katkıda bulunarak, katılımcı demokrasinin oluşturulması ve sürdürülmesi açısından (kimi zaman devlet ve hükümetten de fazla) yaşamsal bir rol üstlenir. Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (ESC), “toplumun yararı doğrultusunda sorumluluk üstlenen,

resmi makamlar ile yurttaşlar arasında aracı işlevi gören bütün örgütsel yapılanmaları” STK olarak kabul etmektedir. Bu tanım özellikle, örgütlenmiş bir sivil toplumun ve yönetişimin temel unsuru konumundaki bütün ekonomik, toplumsal ve mesleki kuruluşları kapsamaktadır (Güder, 2005).

2.2. SİVİL TOPLUMUN ÖZELLİKLERİ

Sivil toplumu diğer yapılarda ayrına bazı temel özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler genel olarak sivil toplumu kar amacı gütmeyen sivil kurumlar haline getirmektedir. Sivil toplum birbiriyle ilişkili beş temel özelliğe sahiptir. Bunlar: örgütlenme, özerklik, gönüllülük, farklılaşma ve baskı mekanizmasıdır (Korkmaz, 2001).

a) Örgütlenme: Hür iradeleriyle gönüllü olarak bir araya gelen bireylerin ortak hedeflerini, politikalarını belirleyebilmeleri, ortak hareket edebilmeleri ve faaliyetlerini yasal zeminde yürütebilmeleri için örgütlü hale gelmeleridir.

b) Özerklik: Sivil toplumun sahip olması gereken özerklik, kendi kendini yönetebilme iradesine sahip olmasıdır. Kendi kendini yönetebilen sivil toplum, yürüteceği faaliyetleri ve sunacağı hizmetleri bizzat kendisi düzenleyebilmeli, organlarını kendisi seçebilmeli, aldığı kararları rahatlıkla uygulayabilmelidir. Aksi halde ne siyasi güçten bağımsız olur ne de siyasi karar mekanizmaları üzerinde etkili olabilir. Bu da, amacı kamusal karar alma süreçlerine katılıp siyasi iktidarla birlikte yönetim hakkını kullanarak toplumsal hizmetlerin etkin ve verimli sunulmasını sağlamak olan sivil toplumun esas işlevlerini yerine getirmesine engel olur. Sivil toplumun sahip olduğu bu özerklik, siyasi otoritenin müdahalesi dışında fakat hukuk kuralları çerçevesinde yerine getirilmesi gereken bir işlevi ifade etmektedir.

c) Gönüllülük: Sivil toplumun bir diğer belirgin özelliği, gönüllülük esasına dayanmasıdır. Gönüllülük esasına dayanmayan bir sivil toplum, içerisinde resmi bir nitelik barındıracaktır. Gönüllü olarak bireylerin bir araya gelmesi, amaçlarını gerçekleştirme yolunda daha fazla aktif olmalarını böylelikle de sivil toplumun işlevselliğine ve etkinliğine daha fazla katkıda bulunmalarını sağlamış olacaktır.

d) Farklılaşma: Toplumlar, coğrafi, ekonomik, Sosyo-kültürel, bilim ve teknoloji gibi özellikler bakımından birbirinden farklı bireylerden oluşmaktadır. Her ne kadar birbirinden farklı niteliklere sahip olsalar da toplumu oluşturan bu bireylerin birlikte yaşama ve ortak bir yaşam alanını paylaşma durumundan kaynaklanan ortak paylaşımları ve ortak menfaatleri söz konusudur. İşte bu farklılıkların bir araya gelerek ortak amaçları doğrultusunda fikirler üreterek, bunları gerçekleştirme yolunda faaliyet göstermeleri sivil toplum sayesinde mümkün olabilecektir. Farklılaştırma aynı zamanda farklılıkları birleştirme özelliğidir.

e) Baskı Mekanizması: Sivil toplumun temel amaçlarından birisi siyasi iktidarın (otoritenin), tek başına karar alan egemen bir güç olmaktan çıkıp, toplumun farklı kesimlerinin farklı açılardan temsil edildiği kuruluşların katkısıyla kararların birlikte katılım yoluyla alınmasını sağlamaktır. Katılım yoluyla birlikte alınan kararlarda, toplumsal aktörler, kararların hayata geçirilmesinde ve uygulanmasında daha etkin bir baskı ve denetim işlevine sahip olabileceklerdir. Bu baskı mekanizması toplumsal faydayı da ön planda tutan bir mekanizma olacaktır. Bu tür bir baskı mekanizmasının oluşturulması ve işletilmesi ancak sivil toplumda söz konusu olmaktadır.

2.3. DERNEK TANIMI VE TARİHÇESİ

Türkiye’de sivil toplum kuruluşu olarak adlandırılan örgütlenmeler beş grupta değerlendirilmektedir. Bunlar, dernekler, cemaatler ve milletler, vakıflar, sendikalar ve mesleki örgütlenmelerdir. Bu örgütlenmeler kendi aralarında alanlarına ve hedeflerine göre ayrılmaktadır (Arslan, 2001).

Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarını ele aldığımızda vakıflar, asıl nitelikleri itibariyle hayır ve yardımlaşma amacı taşıması gereken kurumlardır. Yine mesleki kuruluşlar, üyeliğin zorunlu olması nedeniyle sorunludur. Kooperatifler zirai ürün kooperatifleri hariç dar kapsamlı oluşumlardır. Sendikalar önemli bir fonksiyon görebilecek olmakla birlikte yasal olarak üyelik sınırlaması vardır. Yine sivil inisiyatifler değişik açılardan tartışılmaktadır. Bütün bunlardan sonra gerçek anlamda ve tartışmasız sivil toplum kuruluşu sayılabilecek örgütler derneklerdir (Acar Ş. , 2010).

Dernekler, özellik ortak amacı bulunan meslek temsilcilerinin veya fikir birliği yapmış kesimlerin ortak sorunlarını dile getirmek ve sorunlarına çözüm bulmak amacıyla oluşturdukları sivil toplum kuruluşlarıdır. Dernekleri oluşturan diğer bir durum ise şehirleşmenin yalnızlaştırdığı bireylerin bir araya gelerek herhangi bir maddi kazanç amacı gütmeyen ortak bir amaç etrafında oluşturdukları sivil örgütlerdir.

Hukuk diliyle dernek, özel hukukta tüzel kişiler olarak görülen gönüllü olarak kamu yararına ve kar paylaşma amacı gütmeyen kişilerce bir amaç için kurulmaktadır. Bu amaca hizmet için kişilerin fikir ve emek paylaşımı ile çaba gösteren kişi topluluğuna dernek denilmektedir (Baloğlu, 1996).

Dernekler; Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Türk Medeni Kanunu'na göre herkesin önceden izin almadan dernek kurma hakkı vardır. Fiil ehliyetine sahip her gerçek kişinin dernek kurma hakkı vardır. Ayrıca, hiç kimse dernek kurmaya veya derneğe üyeliğe zorlanamaz (Acar Ş. , 2010).

Belirli bir amaca hizmet etmek için kurulan dernekler halkın ihtiyaçlarının rasyonel bir ifadesidir. Yoğun olarak dernekleşme uzmanlaşmış, atomize olmuş, iş bölümünün artıp, siyasal katılımın arttığı, sanayileşmiş toplumlarda görülmektedirler. Çünkü bu tür toplumlarda toplumsal hareketlilik artmıştır (Erkan, 2012). Toplumsal hareketlilik beraberinde geniş bir “siyasallaşmış” vatandaş topluluğuna neden olur. Bu topluluk sayıca büyüdükçe siyasal kurumların ve işlemlerin değişmesi için gittikçe büyüyen bir baskı başlar. Bunun diğer sonucu olarak da siyasal sürece yön veren insan ihtiyaçlarında bir değişme yaşanır. Bu değişim siyasal süreci de etkileyecektir. İnsanların ilgileri yerel bölgelerden ulusal düzeye çıktıkça, eski örf, adet ve geleneklerini terk edip mesleklerinde ve yaşadıkları yerlerde değişmeler yaşanınca ihtiyaçlarında da belirgin bir değişme olacaktır. Toplum gelişip değiştikçe ve atomize hale dönüştükçe birey toplum içerisinde önemini kaybedecek, devasa kuruluşlar, büyük şehirler ve gayr-i şahsi, ulaşılmaması zor siyasal yapı karşısında aciz duruma düşecektir. Böyle bir ortamın doğal sonucu olarak dernekleşme olayı hız

kazanacaktır. Yoğun bir uzmanlaşma dolayısıyla amaç farklılığının arttığı bir toplumda benzer görüş ve amaca sahip kişiler bir araya gelmek isteyeceklerdir. Çünkü toplumda sosyal, siyasal ve ekonomik örgütlerin büyüdüğü gibi bireyin uğraşmak zorunda kaldığı sorunlar da büyümüştür. Birey problemlerini çözebilmek için dayanışma ihtiyacı duymaktadır. Toplumsal ihtiyaçların neden olduğu böylesine bir zorunluluk sonucu dernekler kurulmaya başlar. Birey, amaçlarının ve görüşlerinin paylaşıldığı bu kurumlarda artık o devasa toplum karşısında cılız bir varlık değildir. Birey dernekleşme sayesinde başka kuruluşlara, örgütlere baskı yapabilecek, siyasal, sosyal ve ekonomik yaşantısına yön veren kararları ve unsurları etkileyebilecek bir duruma gelmiştir. Dernekleşme ile birlikte siyasal ve sosyal yapıda değişimler olacak, devletin ve diğer birkaç kuruluşun dışında kişinin bağımlık duyacağı birçok örgüt ortaya çıkacak, paylaşılan bir siyasi yapı ve çoğulcu bir toplum düzeyine geçilecektir (Yücekök, 1970).

Derneklerin tarihçesi hakkında net bir tarih vermek kolay değildir. Tarihsel süreç içerisinde insanlar dini, ekonomik, yardımlaşma, kültür gibi farklı alanlarda bir araya gelmek için çeşitli sivil toplum örgütleri kurmuşlardır. Bu oluşumlar farklı isimler ile ifade edilmiştir. Türkiye’de ve bölgede en fazla cemiyet, cemaat, vakıf, dernek gibi isimler kullanılmıştır.

Osmanlı Devlet’inde dernekleşme faaliyetleri ve olgusunun başlangıcı Tanzimat Dönemi ile başlar ancak bu dönemdeki faaliyetler çok yaygın değildir. Asıl dernek faaliyetleri ikinci meşrutiyetin ilan edilmesi ile başlar. Osmanlı Devleti’nde ilk olarak 1909’da Cemiyetler Kanunu adıyla dernekler 1901 tarihli Fransız Kanunundan tercüme edilerek yasal zemine oturtulmuştur. (Akunal, 1995), Kanuni Esasi’ye 1909 Yılından eklenen 120. Madde ile dernek kurma hakkı anayasal çerçevede ele alınmıştır. Çok geçmeden konunun ayrıntılarını düzenlemek amacıyla ayrı bir dernekler kanunu çıkarılmıştır. Bu düzenlemeler ve Meşrutiyetin getirdiği hürriyet havası içinde Türkiye hızlı bir dernekleşme süreci içerisine girmiştir (Tunaya, 1984). Modern anlamda yani izin almaksızın dernek kurabilme temel hak ve hürriyeti ilk defa Türkiye Cumhuriyeti 1961 Anayasasıyla düzenlenmiştir (Akunal, 1995).

1909 tarihli Cemiyetler Kanunu 1938 yılında yürürlüğe giren 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu’na kadar yürürlükte kalmıştır. Ancak bu dönemde söz konusu

Kanun savaşlar ve siyasi çekişmeler sebebiyle çok uygulama alanı bulamamıştır. Söz konusu Kanun 1972 yılında yürürlüğe giren 1630 sayılı Dernekler Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Sonrasında 1982 Anayasası'nda dernek kurma özgürlüğünün ayrıntılı biçimde düzenlenmesi üzerine bu Kanunla uyumlu olmadığı için 1630 sayılı Dernekler Kanunu da yerini 1983 tarih ve 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na bırakmıştır(Akünel, 1995). Son olarak da 2001 yılında 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra Dernekler Kanunu da yeniden düzenlenerek 2004 yılında 5253 sayılı kanun numarasıyla yürürlüğe girmiştir (5253 sayılı Dernekler Kanunu, 2004).

2.3.1. Dernek ve Üst Kuruluş Kurma

Dernek: Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını (5253 Sayılı Dernekler Kanunu, 2004) ifade eder. Dernek adlarında; Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulan kelimeler İçişleri Bakanlığının izni ile kullanılabilir (5253 Sayılı Dernekler Kanunu, 2004).

Fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri hakkında özel kanunlarında getirilen kısıtlamalar saklıdır. On beş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlaki, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. On iki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Çocuk derneklerine onsekiz yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar (5253 Sayılı Dernekler Kanunu, 2004).

Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi zorunludur (5253 Sayılı Dernekler Kanunu, 2004):

- a) Derneğin adı ve merkezi.
- b) Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için dernekçe sürdürülecek çalışma konuları ve çalışma biçimleri ile faaliyet alanı.
- c) Derneğe üye olma ve üyelikten çıkmanın şart ve şekilleri.
- d) Genel kurulun toplanma şekli ve zamanı.
- e) Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri.
- f) Yönetim ve denetim kurullarının görev ve yetkileri, ne suretle seçileceği, asıl ve yedek üye sayısı.
- g) Derneğin şubesinin bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği.
- h) Üyelerin ödeyecekleri giriş ve yıllık aidat miktarının belirlenme şekli.
- ı) Derneğin borçlanma usulleri.
- j) Derneğin iç denetim şekilleri.
- k) Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği.
- l) Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli.

Genel kurul kararı ile feshedilen veya kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır. Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağına genel kurul kararına bırakıldığı hallerde, genel kurul tarafından bir karar alınmamış veya genel kurul toplanmamışsa yahut dernek mahkeme kararı ile feshedilmişse, derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir. Kendiliğinden sona erdiği tespit edilen veya feshine karar verilen derneklerin tasfiye ve devir işlemleri tamamlandıktan sonra dernekler kütüğündeki kayıtları silinir. Feshedilmesi için hakkında soruşturma veya dava açılmış olan bir dernek, fesih ve buna bağlı olarak

dernek mallarının devrine dair bir karar aldığı takdirde, soruşturma ve dava sonuçlanıncaya kadar devir işlemi yapılmaz (5253 Sayılı Dernekler Kanunu, 2004).

Federasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin bir araya gelmesi ile kurulurlar. Federasyonlar, kuruluş bildirim ve eklerini mülki idare amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanırlar. Federasyon kuracak dernek temsilcileri tarafından imzalanmış Kuruluş Bildirimi, tüzüğü ve derneklere alınmış olan genel kurul kararı ile federasyonun kurulacağı yerin mülki idare amirliğine verilir (Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2017).

Konfederasyonlar kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun bir araya gelmesi ile kurulurlar. Konfederasyonlar kuruluş bildirim, tüzüğü ve eklerini mülki idare amirliğine vermek surati ile tüzel kişilik kazanırlar (Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2017).

2.3.2. Derneklerin Katkıda Bulunduğu Sivil Toplum Alanları

Genel olarak dernekler aşağıda ifade edilen konularda faaliyet yürütür ya da söz konusu alandalar tespit etmiş oldukları sorunlara çözüm bulmaya çalışırlar. Söz konusu çözüm yollarını ise bazen kendi kaynakları ile bazen de ulusal veya uluslararası bir hibe programında yararlanarak gerçekleştirirler.

2.3.2.1. Kültür, sanat ve spor hayatını gelişimi

Derneklerin faaliyet alanları arasında bulunan kültür sanat ve spor alanları derneklerin katkı sağlamak istediği alanlardan biridir. Dernekler söz konusu alanlarda çeşitli etkinlikler düzenler faaliyet alanları ile ilgili sorunlara ile ilgilenir. Tespit etmiş oldukları sorunlara çözüm geliştirmeye çalışırlar.

2.3.2.2. Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi

Derneklerin faaliyet alanları arasında bulunan gençlik konusunda dernekler gençlerin toplumsal hayata etkin katılımını sağlayacak etkinlikler düzenlerler. Gençlik alanında faaliyet yürüten derneklerin temel amaçları arasında gençlerin kişisel gelişimine katkı sağlamak ve ulusal karar alma mekanizmaları da gençlerin aktif görevler almasının önü açmak bulunmaktadır. Gençlik

alanındaki derneklerin bir diğerk çalışma alanı ise sorunları tespit etmek ve çözüm yolları konusunda paydaşlarını bilgilendirmektedir.

2.3.2.3. İş hayatı ve istihdam

Derneklerin faaliyet yürütmüş olduğu alanlardan biri de mesleki ve yardımlaşma faaliyetidir. Bu faaliyet alanında faaliyetlerini sürdüren dernekler genel olarak iş hayatı ile ilgili çalışmaları yürütürler. Gerçekleştirmiş oldukları etkinlikler ve projeler istihdamın artmasına, işsizliğin azalmasına, ekonomik hayatın kolaylaştırılması ve ticari iş birliklerinin kurulmasına yöneliktir.

2.3.2.4. Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü

Derneklerin faaliyet alanlarında biri de dezavantajlı grupların sorunların çözümüne yöneliktir. Bu faaliyet alanında faaliyet yürüten dernekler dezavantajlı grupların sosyal hayatlarını kolaylaştırmaya yönelik etkinlik ve projeler yürütürler. Genel olarak eğitim, sosyalleşme, yaşam şartlarının dezavantajlılara göre uyarlanmasına ve istihdamları ile ilgili alanlardaki sorunların çözümlerini hedeflerler.

2.3.2.5. Demokrasi ve insan hakları

Derneklerin faaliyet alanları arasında bulunan insan hakları konusunda faaliyet yürüten derneklerdir. Temel amaçları insan hakları ihlallerinin önlenmesi, demokrasi ve insan hakları alanında farkındalık oluşturmak, demokratik katılımı artırmaktır. Söz konusu dernekler demokrasi ve insan hakları alanındaki sorunların çözümüne yönelik etkinlik ve projeleri uygularlar.

2.3.2.6. Bilim ve teknolojinin gelişimi

Derneklerin mesleki faaliyet alanlarında bir sayılır. Özellikle sağlıklı ve mühendislik alanlarındaki bireyler tarafında oluşturulan derneklerdir. Örgütlenmiş oldukları alanlarda genel olarak bilimsel ve teknolojik yenilikler ile teknoloji transferleri gerçekleştirirler. Örgütlenmiş oldukları alan ile ilgili etkinlikler ve projeleri uygularlar.

2.3.2.7. Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma

Bireylerin bir araya gelerek toplumsal hayatı kolaylaştırmak ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik olarak kurdukları derneklerdir. Bu derneklerin genel olarak yürüttükleri faaliyetler toplumsal hayatta rahatsızlık yaratan gürültü, bireyler ve gruplar arası iletişim, maddi ve manevi destekleri kapsar. Söz konusu alanda etkinlikler gerçekleştirir ve projeler uygularlar.

2.3.2.8. Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak

Bireylerin bir araya gelerek oluşturmuş oldukları bu dernekler fırsat eşitliğine katkıda bulunmak için faaliyet yürütürler. Bu alanda direkt faaliyet yürüten bir derneği ifade etmek zor olacaktır. Farklı faaliyet alanları bulunan dernek böyle bir faaliyeti gerçekleştirebilir. Genel olarak kadınlar tarafında kurulan dernekler, gençlik dernekleri meslek dernekleri fırsat eşitliğine yönelik etkinlikler gerçekleştirir ve projelerini bu alanda uygularlar.

2.3.2.9. Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak

Başta toplumsal gelişimi ve sosyal faaliyetleri gerçekleştiren dernekler olmak üzere, farklı faaliyet alanlarında bulunan derneklerinde etkinlik düzenlediği ve proje uyguladıkları bir alandır. Söz konusu alan ile ilgili hem iç hem de dış göç konularında faaliyetler yürütölmektedir. Temel amaç göç alan bölge sosyal uyumu ve sosyal hizmetleri bölgede yaygınlaştırmaktır.

2.3.2.10. Doğa ve çevre

Doğa ve çevre faaliyetlerinden faaliyet yürüten derneklerin etkin olarak faaliyet yürüttükleri bir alandır. Bu alanda bulunan dernekler genel olarak doğanın yapısının korunmasını, çevrenin temiz tutulması ve çevreye zarar veren çeşitli özel ve kamu faaliyetlerinin durdurulması için faaliyet yürütürler. Söz konusu alanda faaliyet yürüten dernekler çeşitli etkinlikler düzenler ve çeşitli projeleri uygularlar.

BÖLÜM 3

HİBE PROGRAMLARININ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA ETKİSİ; DERNEKLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

3.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı sivil toplum kuruluşları arasında yer alan derneklere sağlanan hibe desteklerinin dernekler üzerindeki etkisinin ölçülmesidir. Araştırma ile hibe programlarının derneklerin amaçlarına ulaşmasındaki etkisi, toplum yararına yapılan faaliyetlere katkısı, hibelerin derneklerin ihtiyaçlarına göre verilip verilmediği, derneklerin hibe programlarından yararlanma düzeyleri araştırılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde hibe programı düzenleyen kuruluşlar ile bu hibelerden faydalanan derneklere yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMA YÖNTEM VE ÖLÇME ARAÇLARI

Araştırmanın ana kütlesini Ankara ilinde bulunan dernekler oluşturmaktadır. Araştırmada farklı amaçları bulunan ve farklı faaliyet alanlarında yer alan derneklere yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Ankara’da bulunan derneklerin seçilmesinin nedeni hibe programları çağrılarının yayınlandığı merkez olması, farklılıkları içinde bulundurması ve ülkenin ilgili kesimi hakkında daha belirleyici bir fikir vermesidir. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 23. Versiyon Windows program paketi kullanılmıştır. Anketler Google anket formları kullanılarak hazırlanmıştır. Anketlerin gönderilmesi ile ilgili Google gmail’de “hibeprogramlari@gmail.com” adında bir mail hesabı açılmıştır. Derneklerin mail adreslerine araştırma anketi bu mail adresinden gönderilmiştir. Anket derneklerin üyesi ve yöneticilerinin cevaplayabileceği nitelikte hazırlanmıştır. Çevrimiçi olarak cevaplanabilecek nitelikte ayarlanmıştır. Anket formlarında toplam 20 Soru yer almaktadır. Anket sorularının geneli kapalı uçlu sorulardan oluşken, bir soru açık uçlu, bir kısımda likert ölçeğine göre hazırlanmış sorular bulunmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Çalışmamız 2017 Yılında Mayıs – Ekim aylarında gerçekleştirilmiştir. Çalışma alanımızda, Ankara’da faaliyet yürüten web ortamında mail adreslerine ulaşılabilen dernekler ile sınırlandırılmıştır. Çalışmamızda elde edilen veriler derneklerin Başkanları, Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Sekreterler ile dernek üyelerinin görüşlerinin yansıtmaktadır. Araştırma kapsamında farklı zamanlarda toplam 2701 mail adresine araştırma anketi gönderilmiştir. Araştırma anketine toplam 233 dernek tarafından yanıt verilmiştir. Anketlerin bir kısmı eksik veya hatalı cevaplanmış olup, eksik ve hatalı cevaplanan anketler çıkarıldıktan sonra 199 anket değerlendirmeye alınmış ve analizleri yapılmıştır.

3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ VE BULGULAR

Araştırma verileri, Windows ile uyumlu SPSS 23.0 veri analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verileri ile ilgili geçerlilik ve güvenlik analizi yapılmıştır. Güvenilirlik analizi likert ölçekli sorulara uygulanmıştır. Yapılan analizde N of items 41’e göre Cronbach’s Alpha değeri 0,838 olarak bulunmuştur. Elde edilen Alpha değeri ile araştırma değerlendirme için uygun görülmüş ve çalışma verileri değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Dernek temsilcileri tarafından yanıtlanan anketler arasında ilk sekiz sorudan herhangi birine işaretleme yapılmamışsa ilgili anket değerlendirmeye dahil edilmemiştir.

3.4.1. Örneklem Özelliklerine Ait Frekans Tabloları

Örneklem özelliklerinin frekans dökümü yüzelere göre değerlendirilmiş olup, Çalışmanın da önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Özellikle Anketin değerlendirilmesinde ilk 8 soru referans alınmıştır. İlk 8 soruyu cevaplamayan katılımcıların anket formu değerlendirmeye alınmamıştır. Dernekler tarafından araştırma anketi 233 defa yanıtlanmış olup, söz konusu yanıtlar arasında 199 tanesinin veri analizleri yapılmıştır. Anket verilerinin yüzelere göre değerlendirilmiş şekli aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 4

Araştırmaya Katılanların Dernekteki Görevine Göre Gruplandırılması

Görev	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Başkan	78	39,2	39,2
Yönetim Kurulu Üyesi	54	27,1	66,3
Genel Sekreter	25	12,6	78,9
Normal Üye	42	21,1	100,0
Toplam	199	100	

Tablo 4'te görüldüğü gibi ankete katılım gösterenlerin dernekteki pozisyonu veya görevi belirtilmiştir. Ankete katılanlardan 78 kişi Dernek Başkanı, 54 Kişi Yönetim Kurulu Üyesi, 25 Kişi Genel Sekreterdir. Söz konusu kişiler dernekte yönetim kademesinde görevleri yerine getirmektedir. Yönetim kademesinde katılım gösterenler çalışmanın % 78,9'luk kısmını oluşturduğunda dolayı araştırmanın doğru kişiler tarafından cevaplandırıldığı da önemli bir göstergesidir. Dernek faaliyetleri genel olarak gönüllük esasına dayandığı için, bazı kişiler normal üye olduğu halde çok aktif görevler almaktadır. Araştırma sorularımızın % 21,1'lik kısmı derneklerin normal üyeleri tarafından cevaplanmıştır.

Tablo 5

Araştırmaya Katılan Dernekleri Faaliyet Kategorisi

Kategori	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mesleki ve Dayanışma	59	29,6	29,6
Spor	11	5,5	35,2
Dini Hizmetler	3	1,5	36,7
Engelli	1	0,5	37,2
Şehit, Gazi Yakınları	2	1,0	38,3
Kültür, Sanat ve Turizm	28	14,1	52,3
Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	29	14,6	66,8
Eğitim, araştırma	16	8,0	74,9
İnsani Yardım	5	2,5	77,4
Doğa ve Çevre	9	4,5	81,9
Diğer	36	18,1	100
Toplam	199	100	

Tablo 5'e bakıldığında araştırmaya katılım gösteren derneklerin faaliyet kategori dikkate alındığında % 29,6 ile en fazla katılım gösteren dernekler mesleki ve dayanışma dernekleridir. Bu durum mesleki ve dayanışma derneklerinin daha fazla sayıda olduğunu ya da internet veya mailleri daha fazla kullandığını göstermektedir. Araştırmaya daha fazla katılım gösteren diğer dernekler ise toplumsal gelişim ve kalkınma alanında faaliyet gösteren dernekler % 14,1 orana sahiptir. Kültür, sanat ve turizm faaliyetleri gerçekleştirenlerin oranı ise % 14,8'dir. Dernek türleri ve faaliyet alanları çok sayıda olduğu için araştırmaya diğer seçeneği de eklenmiştir. Katılımcıların % 18,1'i diğer şıkını işaretlemiştir. Bir kısmı yazı ile ekleme yapmamıştır. Ekleme yapanların önemli bir kısmı ise hemşeri derneği olduklarını belirtmişlerdir. Bir kısmı ise kapsam bakımında değerlendirildiğinde mesleki ve dayanışma derneklerinin kapsamındadır. Toplumsal kitle iletişim araçları dikkate alındığında dezavantajlı grupların savunuculuğunu yapan derneklerin katılımının daha fazla olacağı beklentisi yüksekken katılım oranı % 1,5'te kalmıştır.

Tablo 6**Araştırmaya Katılım Gösteren Derneklerin Üye Sayısı**

Üye Sayısı	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
50'den az	44	22,1	22,1
51 - 120 arası	46	23,1	45,2
121 - 220 arası	33	16,6	61,8
221 - 349 arası	17	8,5	70,4
350'den fazla	59	29,6	100,0
Toplam	199	100	

Tablo 6'da görüldüğü gibi üye sayısı 350'den fazla olan derneklerin katılımı oranı % 29,6'dır. Anketeye katılım gösteren derneklerin % 70,4'ünün üye sayısı 350'nin altındadır. En az katılım oranı ise üye sayısı 211 – 349 arasında olan dernekler göstermektedir.

Tablo 7**Araştırmaya Katılan Derneklerin Faaliyette Bulunduğu Yıl Sayısı**

Faaliyet Yıllı	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
1- 5 yıl arası	50	25,1	25,1
6 - 10 yıl arası	43	21,6	46,7
11 - 20 yıl arası	50	25,1	71,9
21 - 29 yıl arası	27	13,6	85,4
30 ve üzer_ +	29	14,6	100,0
Toplam	199	100	

Tablo 7'de görüldüğü üzere çalışmaya katılan derneklerin % 25'i 1- 5 yıl arasında faaliyette bulunmaktadır. % 21,6'sı ise 6 - 10 yıl arası faaliyette, % 25,1'i 11 – 20 yıl arasında faaliyette, % 13,6'sı 21 – 29 yıl arasında faaliyette, % 14,6'sı ise 30 yıl ve üzerinde faaliyet göstermektedir. Araştırmaya katılan derneklerin % 85,4'ü 30 yılın altında faaliyette bulunmaktadır.

Tablo 8**Araştırmaya Katılanların Eğitim Düzeyi**

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ortaöğretim	21	10,6	10,6
Ön Lisans	17	8,5	19,1
Lisans	85	42,7	61,8
Yüksek Lisans	56	28,1	89,9
Doktora +	10	10,1	100,0
Toplam	199	100	

Tablo 8 İncelendiğinde araştırmaya katılanlardan 85 kişi lisans mezunu, 56 kişi yüksek lisans mezunu, 17 kişi ön lisans mezunu, 10 kişi doktora veya daha üst düzeyde eğitim düzeyine sahiptir. Bu durum derneklerin üst yönetim kademlerinde görev alanların eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Orta öğretim düzeyinde eğitim aldığı belirtilenlerin oranı ise %10,6'dır. Çalışmaya en fazla katılım gösterenlerin oranı ise % 42,7 ile lisans mezunlarıdır.

Tablo 9**Araştırmaya Katılanların Cinsiyeti**

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	58	29,1	29,1
Erkek	141	70,9	100,0
Toplam	199	100	

Tablo 9'da görüldüğü gibi araştırmaya katılanlardan 141 kişi erkektir. Bu sayı ile erkekler araştırmanın % 70,9'unu oluşturmaktadır. Kadınların katılım oranı ise 58 kişi ile % 29,1'dir. Bu durum aynı zamanda kadınların dernek faaliyetlerinde daha az sayıda olduğunu göstermektedir.

Tablo 10**Araştırmaya Katılanların Yaşları**

Yaş	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
20 altı -	0	0	0
20 - 25 arası	6	3,0	3,0
26 – 30 arası	23	11,6	14,6
31 – 40 arası	47	23,6	38,2
41 – 50 arası	45	22,6	60,8
51 ve üstü +	78	39,2	100
Toplam	199	100	

Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılanlardan 78 kişinin yaşı 51 ve üstüdür, Bu durum araştırmaya katılanlardan % 39,2’nin 51 yaş ve üstünde olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılanlardan % 14,6’sı 30 yaş ve altındadır, Bu durumda gençlerin derneklerde daha az görev aldığını göstermektedir. Araştırmaya katılanların % 85,4’ünün yaşı 31 ve üstündedir.

3.4.2. Hibe Programlarına İlişkin Verilerin Analizi

Veri analizlerine ilişkin olarak araştırma soruları ile ilgili değişkenlerin frekans değerleri, standart sapmaları ile ortalamalarını kapsayan tablolar hazırlanmış ve yorumlamaları yapılmıştır.

Tablo 11**Derneklerin Hibe Programları Hakkında Bilgi Düzeyleri**

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Dernekler Dairesi Başkanlığı	53	36	44	42	21	1,353	2,70
Ulusal Ajans	49	40	42	36	19	1,327	2,66
Kalkınma Ajansı	40	26	61	41	19	1,268	2,86
Gençlik Spor Bakanlığı	55	29	54	34	14	1,288	2,59
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	56	32	41	34	24	1,402	2,67
1=Hiç bilgim yok, 2=Az bilgim var, 3 Kısmen bilgim var, 4=Yeterli bilgim var, 5= Çok iyi bilgim var							

Tablo 11’de görüldüğü gibi dernek temsilcilerinin en az bilgi sahibi olduğu hibe programı AB Bakanlığı Destekleri ile Gençlik Spor Bakanlığı destekleridir. Dernek temsilcileri genel olarak hibe programları ile ilgili bilgi düzeyleri düşüktür. Katılımcıların önemli bir kısmı hibe programları ile ilgili kısmen bilgi sahibidir. Ortalama değere göre katılımcıların kalkınma Ajansı destekleri hakkındaki bilgi düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 12

Derneklerin Yararlandığı Hibe Programları

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Dernekler Dairesi Başkanlığı	18	1	4	2	174	1,041	1,60
Ulusal Ajans: Ana Eylem 1 Bireylerin Öğrenme Hareketliliği	15	6	5	4	169	1,112	1,93
Ulusal Ajans: Ana Eylem 2 Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi	14	4	0	3	178	1,071	1,62
Ulusal Ajans: Ana Eylem 3 Politika Reformuna Destek	13	4	0	0	182	,437	1,24
Kalkınma Ajansı: Mali Destek	14	6	1	2	176	,941	1,61
Kalkınma Ajansı: Teknik Destek	13	2	1	1	182	,870	1,41
Kalkınma Ajansı: Doğrudan Faaliyet Desteği	14	4	0	1	180	,761	1,37
Gençlik Spor Bakanlığı	12	2	1	1	183	,892	1,44
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	19	11	4	2	163	,892	1,69
1= 1 defa, 2= 2 defa, 3= 3-4 defa, 4= 5 ve daha fazla, 5= Hiç işaretleme yapmayanlar							

Tablo 12’de görüldüğü gibi dernekler genel olarak hibe programlarından yararlanmışlardır. Çalışmaya katılan derneklerin en az yararlandığı hibe programı Gençlik Spor Bakanlığı destekleridir. En fazla yararlandıkları hibe programı ise AB Bakanlığı Destekleridir. Ortalamalara baktığımızda Ulusal Ajans Ana Eylem 3 desteği ortalaması en düşük bulunan desteklerdir. Ortalaması en yüksek tespit edilen destek ise Ulusal Ajans Ana Eylem 1 desteğidir.

Tablo 13**Derneklerin Gelecekte Yararlanmak İstedikleri Hibe Destekleri**

Değişkenler	1	2
Dernekler Dairesi Başkanlığı	97	102
Ulusal Ajans	80	119
Kalkınma Ajansı	93	106
Gençlik Spor Bakanlığı	71	128
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	103	96
Ortalama	88,8	110,2
1= Yararlanmak İsteyenler, 2= İşaretleme Yapmayanlar		

Tablo 13'te görüldüğü gibi derneklerin gelecekte en fazla yararlanmak istedikleri destek AB Bakanlığı Destekleridir. Çalışmaya katkı sağlayan derneklerden 103 tanesi AB Bakanlığı(MFİB) desteğinden yararlanmak istediğini belirtmiştir. Katılımcı derneklerin gelecekte en az yararlanmak istedikleri destek ise Gençlik Spor Bakanlığı desteğidir. Gençlik Spor Bakanlığı desteğine 128 tane dernek işaretleme yapmamıştır. Tablo genel olarak yorumlandığında katılımcıların hibe programlarından gelecekte yararlanma ile ilgili tutumları farklıdır. Katılımcılardan gelecekte hibe desteklerinden yararlanmak isteyenlerin ortalaması 88,8'dir. Bu soruyu işaretlemeyenlerin ortalaması ise 110,2'dir.

Tablo 14**Hibe Desteği Veren Kurumları Tanıtımı**

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Dernekler Dairesi Başkanlığı	59	44	32	8	1	,959	1,94
Ulusal Ajans	32	49	34	12	13	1,202	2,46
Kalkınma Ajansı	25	39	42	30	4	1,094	2,64
Gençlik Spor Bakanlığı	34	46	40	17	3	1,045	2,35
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	34	41	32	23	10	1,226	2,53
1=Hiç yapılmıyor, 2=Az yapılıyor, 3 Kısmen yapılıyor, 4= İyi yapılıyor, 5= Çok iyi yapılıyor							

Tablo 14'te görüldüğü gibi hibe desteği sağlayan kurumların tanıtımı ile ilgili katılımcılara soru yöneltilmiştir. Tanıtımın hiç yapılmadığı ile ilgili en fazla işaretleme Dernekler Dairesi Başkanlığı değişkenidir. Tanıtımın çok iyi yapıldığı

ile ilgili en fazla işaretleme ise Ulusal Ajansla ilgili yapılmıştır. Ortalamalara bakıldığında ise en düşük ortalamaya Dernekler Dairesi Başkanlığı Sahiptir. Ortalaması en yüksek bulunan kurum ise 2,64 ile Kalkınma Ajansıdır. Katılımcılara önemli bir çoğunluğu hibe desteği veren kurumların kısmen tanıtımın yapıldığını düşünmektedir.

Tablo 15

Hibelerin Derneklere Sağladığı Katkı Düzeyi

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Derneğin fiziksel kapasitesini artırdı	11	19	16	17	4	1,182	1,76
Etkinlik çeşitliliğini sağladı	4	5	18	21	16	1,134	3,63
Derneğin tanınırlığına katkı sağladı	4	7	16	21	17	1,168	3,62
Üye sayısının artmasını sağladı	12	14	11	19	5	1,289	2,85
Uluslararası etkinlik düzeyi sağladı	9	9	10	18	14	1,384	3,32
Etkinlik maliyetlerini azalttı	7	10	17	18	9	1,222	3,20
Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı	6	7	9	27	19	1,239	3,68
Derneğin geleceğine olumlu katkı sağladı	4	7	8	23	24	1,206	3,85
1=Hiç katkı sağlamadı, 2= Çok az katkı sağladı, 3= Kısmen katkı sağladı, 4= İyi katkı sağladı, 5= Çok iyi katkı sağladı							

Tablo 15'te görüldüğü gibi derneklerin yararlanmış oldukları hibe destekleri ile derneklerin kendisine ne ölçüde katkı sağladığı sorusu yöneltilmiştir. İlgili soruya sadece daha önce hibe desteğinden yararlanan dernekler cevap vermiştir. Katılımcıların önemli bir kısmı desteğin, derneğin geleceğine çok iyi katkı sağladığını ve derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdığını düşünmektedir. Hibe desteği ile hiç katkı alamadıklarını düşündükleri alan ise üye sayısını artırması ve derneğin fiziksel kapasitesinin arttırmasıdır. Ortalamalara bakıldığında ortalaması ne yüksek bulunan değişken 3,85 ile derneğin geleceğine olumlu katkı sağlaması, ortalaması en düşük değişken ise 1,76 ile derneğin fiziksel kapasitesinin arttırmasıdır. Katılımcılar söz konusu değişkenler ile ilgili genel olarak katkı sağlandığı düşüncesindedirler.

Tablo 16**Derneklerin Hibe Desteklerinden Yararlanmamasının Nedenleri**

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Bürokratik işlemlerin çok fazla olmasından dolayı	10	18	34	48	33	1,180	3,53
Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğümüz için	12	19	46	37	30	1,194	3,38
Programların amacının anlaşılır olmamasından dolayı	13	24	49	33	17	1,138	3,13
Program hakkında bilgi düzeyinin yetersiz olmasından dolayı	14	19	43	44	23	1,181	3,30
Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanamıyoruz	17	26	38	42	21	1,329	2,92
İyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmamasından dolayı	17	26	38	42	21	1,229	3,17
Eş finansman sağlamada eksiklikten dolayı	9	20	34	42	29	1,180	3,46
Yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayı	33	30	30	31	16	1,339	2,76
1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum							

Tablo 16’da görüldüğü gibi katılımcı derneklere hibe desteklerinden yararlanmadılarsa neden yararlanmadıkları ile ilgili soru yöneltildi. Katılımlardan 48 tanesi bürokratik işlemlerin fazla olmasında dolayı yararlanmadıklarını belirttiler. Aynı soruya 33 kişi de kesinlikle katıldığını belirterek yanıt vermiştir. 44 Kişi ise bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı için başvurmadığını belirtmiştir. Aynı soruya 23 kişide kesinlikle katıldığı ile ilgili yanıt vermiştir. Ortalamalara bakıldığında da 3,53 ile Bürokratik işlemlerin ortalamasının en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ortalaması en düşük tespit edilen değişken ise 2,76 ile yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayıdır.

Tablo 17**Derneklerin Yararlandıkları Hibe Programları ile Katkı Sağladığı Alanlar**

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Kültür, sanat ve spor hayatının gelişimi	14	8	11	14	11	1,463	3,00
Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi	9	4	10	20	15	1,367	3,48
İş hayatı ve istihdam	12	11	16	7	9	1,362	2,82
Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü	9	8	10	16	9	1,363	3,15
Demokrasi ve insan kaynak insan hakları	13	13	11	6	6	1,339	2,57
Bilim ve teknolojinin gelişimi	21	9	10	8	2	1,266	2,22
Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma	4	6	11	25	13	1,143	3,63
Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak	6	5	19	12	9	1,214	3,25
Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak	18	13	9	7	2	1,212	2,22
Doğa ve çevre	26	8	10	6	4	1,338	2,15
1= Hiç katkı sağlamadı, 2= Biraz katkı sağladı, 3= Kısmen katkı sağladı, 4= İyi katkı sağladı, 5= Çok iyi katkı sağladı							

Tablo 17 'de Hibe desteğinden yararlanan derneklerin hangi alanlara katkı sağladığı ile ilgili soru yöneltilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi en fazla katkı sağlanan alan olarak toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma ile ilgilidir. Aynı soruya 13 katılımcı çok iyi katkı sağladıklarını belirtmiştir. Hibe programları ile hiç katkı sağlamadıkları alanların başında ise doğa ve çevre değişkeni belirtilmiştir. Hiç katkı sağlanmayan diğer bir değişken ise bilim ve teknolojik gelişimdir. Ortalamalara bakıldığında ortalaması en yüksek bulunan değişken 3,63 ile toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşmadır. Ortalaması en düşük bulunan değişken ise 2,15 ile doğa ve çevre değişkenidir.

Tablo 18**Destek Birimlerinde Çalışanların Bilgi Paylaşımı ve Yardımı**

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çok Kötü	5	2,5	3,7
Kötü	23	11,6	20,9
Orta	71	35,2	73,1
İyi	31	15,6	96,3
Çok İyi	5	2,5	100
Toplam	134	100	

Tablo 18’de görüldüğü gibi hibe desteğinden yararlanan veya başvuru yapıp da olumsuz sonuçlanan derneklere hibe programında yararlanırken başvurdukları kurumları ile ilgili çalışanların bilgi paylaşımı ve yardımı ile ilgili soru yöneltildi. Katılımcıların % 35’i orta düzeyde olduğunu % 31 ise iyi olduğu yönünde cevapladı. Kötü diyenlerin oranı ise % 23’tür.

Tablo 19**Destek Programları ile ilgili Bilgilendirme Yolları**

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlan - Afiş	5	2,5	2,7
E-mail	39	19,6	24,0
Web sitesi	28	14,1	39,3
Bilgilendirme Toplantısı	72	36,2	78,7
Resmi Yazı	30	15,1	95,1
Diğer	9	4,5	100
Toplam	183	100	

Tablo 19’da görüldüğü gibi katılımcılara hibe programlarının tanıtımı ile ilgili ne tür bilgilendirme yolu kullanılırsa daha faydalı olacağı sorusu yöneltildi. Katılımcıların % 36,2’si bilgilendirme toplantılarının daha faydalı olacağını belirtmiştir. % 19,6’sı ise e-mail ile bilgilendirme yapılması gerektiğini belirtmiş, 15,1 ise resmi yazı ile bilgilendirmenin yapılması gerektiğini belirtmiş. En az orana sahip olan bilgilendirme yolu olarak % 2,5 oranla ilan – afiş belirtilmiştir.

Tablo 20

Hibe Programlarının Kolaylıklarına Göre Sınıflandırması

Değişkenler	1	2	3	4	5	S. Sp.	Ort.
Dernekler Dairesi Başkanlığı	22	31	48	23	11	1,157	2,78
Ulusal Ajans	34	47	33	10	3	1,007	2,22
Kalkınma Ajansı	27	43	44	18	1	,986	2,42
Gençlik Spor Bakanlığı	24	28	43	24	2	1,068	2,60
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	62	27	32	10	4	1,126	2,01
1= Çok zor, 2= Biraz zor, 3 Orta, 4= Kolay, 5= Çok kolay							

Tablo 20’de görüldüğü gibi katılımcılara hibe programlarının kolaylık ve zorluk düzeyleri ile ilgili soru yöneltilmiştir. Katılımcılardan 62 tanesi AB Bakanlığı Desteği ile ilgili çok zor olduğunu belirtmiş, 27 tanesi ise biraz zor olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan 47 tanesi Ulusal Ajansın zor olduğunu 34 tanesi ile çok zor olduğunu belirtmiştir. Ortalamalara bakıldığında ise 2,78 oranı ile Dernekler Dairesi en yüksek orana sahip, AB Bakanlığı Destekleri ise 2,01 oranı ile en düşük değere sahiptir. Tablo genel olarak incelendiğinde katılımcıların önemli bir çoğunluğu hibe desteklerini orta düzeyde ya da zor düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Tablo 21

Hibe Desteğine Başvuru Yapıp Başvurusu Olumsuz Sonuçlananlar

Değişkenler	1	2
Dernekler Dairesi Başkanlığı	42	157
Ulusal Ajans	30	169
Kalkınma Ajansı	31	168
Gençlik Spor Bakanlığı	35	164
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	27	172
1= Destek başvurusu olumsuz sonuçlandı 2= İşaretleme yapmayanlar		

Tablo 21’de görüldüğü gibi katılımcılara daha önce hibe desteğine başvuru yapıp da olumsuz sonuçlanan başvurularının olup olmadığı sorulmuştur.

Katılımcılardan 42 tanesi Dernekler Dairesi Başkanlığı desteğine başvuru yaptığını, 35 tanesi Gençlik Spor Bakanlığı desteğine, 31 tanesi ise kalkınma Ajansı desteğine, 30 tanesi Ulusal Ajans desteğine, 27 tanesi ise AB Bakanlığı Desteklerine başvuru yapmıştır. Yapılan başvurular olumsuz olarak sonuçlanmıştır.

Tablo 22

Hibe Programlarının Dernekler İçin Daha Faydalı Olması İçin Neler Yapılabilir?

Hibe Programlarının Dernekler İçin Daha Faydalı Olması İçin Neler Yapılabilir?	Frekans
Konularla ilgili sınırlar getirilmemeli	2
Dernek üyelerine ve yöneticilerine hibe programları ve proje yazımı ile ilgili eğitim verilmeli	9
Projeler sürdürülebilir olmalı	1
Proje yazım desteğinin verilmesi gerekli	4
Objektif ve tarafsız değerlendirme yapılmalı	17
Bürokrasinin azaltılması	8
Kamu çalışanlarının özel sektör ve sivil topluma bakışı açısı olumlu yönde değişmeli	3
Eş finansman desteği projelerde %0 olmalı	2
Dernek üyeleri bilgilendirilmeli ve yeni derneklere öncelik tanınmalı	2
Başvuru sistemleri daha sadeleştirilebilir,	2
Desteklerde toplumsal fayda ön planda olmalı	2
Destekler ile ilgili bilgilendirmeyi artıran çalışmalar yapılmalı	21
Toplumun temel bilgi düzeyinin artırılması gerekir.	1
Dernekler personel yönünden desteklenmeli	1
Hibe başvuruları Türkçe olmalı	2
Proje değerlendirme ve sonuç bildirim süreleri azaltılmalı	2
Hibe programları yayınlanmadan derneklerin fikirleri alınmalı	2
Başvurusu olumsuz sonuçlanan derneklere gerekçeleri bildirilmeli	1
Destek ödemeleri erken yapılmalı	1
Toplam	81

Tablo 22’de derneklere sağlanan hibe desteklerinin daha faydalı olması için katılımcıların görüşleri açık uçlu soru ile alınmak istenmiştir. Katılımcıların

büyük bir kısmı bu soruyu boş bırakmıştır. Bir kısmı ise sorunun amacına uygun olmadığı için listeye eklenmemiştir. Soruya cevaplayan katılımcılardan 21 tanesi hibe programlarının duyulmasında bilgilendirmenin az yapıldığı görüşündedir. Bu nedenle bilgilendirme düzeylerinin artırılmasını talep etmektedir. Katılımcılardan 17 tanesi objektif ve tarafsız değerlendirme yapılması gerektiği görüşündedir. Katılımcılarda 9 tanesi dernek üyelerine ve yöneticilerine hibe programları ve proje yazımı hakkında eğitimlerin verilmesi gerektiği görüşündedir. Katılımcılardan 8 tanesi bürokrasinin azaltılması gerektiği görüşündedir. Katılımcılardan 4 tanesi derneklerin proje yazımı sürecinde daha nitelikli proje yazımı için maddi destek verilmesi gerektiği görüşündedir.

3.4.3. Mann-Whitney U Test Analizleri

Mann Whitney U Testi normal dağılım özelliği göstermeyen bir dağılımda iki bağımsız grup ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla kullanılan non-parametrik bir yöntemdir (Otrar, 2018). Çalışmamızda SPSS 23.0 programı ile verilerin normal dağılımı ve homojenliği kontrol edilmiştir. Veriler normal dağılıma uygun olmadığından ve homojenlik göstermediği için t-test 'in parametrik olmayan analiz yöntemlerindeki karşılığı olarak ifade edilen Man-Whitney U Test 'i kullanılmıştır.

Tablo 23

Katılımcıların Cinsiyet Farklılığına Göre Hibe Programlarını Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

Değişkenler	Cinsiyet	N	Mean Rank	Man – Whitney U	Z	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Kadın	57	104,21	3636,0	-,925	0,355
	Erkek	139	96,16			
Ulusal Ajans	Kadın	55	103,27	3065,0	-1,644	0,100
	Erkek	131	89,40			
Kalkınma Ajansı	Kadın	56	107,31	2922,5	-2,267	0,023
	Erkek	131	88,31			
Gençlik Spor Bakanlığı	Kadın	55	91,72	3504,5	-,302	0,763
	Erkek	131	94,25			
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	Kadın	56	104,47	3081,5	-1,775	0,076
	Erkek	131	89,52			

Hipotez 1

H0: Cinsiyetlerine göre Kalkınma Ajansı destekleri hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 23'te katılımcıların hibe destekleri hakkındaki bilgi düzeyleri sorulmuştur. Soru analizi ile ilgili olarak normal dağılım Kolmogorov-smirnov test yöntemi ile kontrol edilmiştir. Asymp. Sig (2-tailed) değeri 0,05'ten küçük olduğu için normal dağılıma uygun değildir. Bu nedenle parametrik olmayan analiz yöntemlerinden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeylerine bakıldığında kalkınma Ajansı destekleri ile ilgili olarak katılımcıların bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Ancak diğer hibe desteği veren kurumlarda erkekler ile kadınların bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kalkınma Ajansı ile ilgili medyanlara bakıldığında kadınların bilgi düzeyleri daha fazladır. Kadınlar ile erkeklerin hibe programları ile ilgili bilgi düzeyleri arasında kalkınma ajansı dışında anlamlı bir farklılık olmamakla birlikte genel olarak hibe programları ile ilgili kadınların bilgi düzeyleri daha fazladır. Buna göre H0 hipotezi ret edilir. H1 hipotezi kabul edilir.

Tablo 24

Katılımcıların Cinsiyetine Göre Hibe Programı Veren Kurumların Tanıtımı Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Cinsiyet	N	Mean Rank	Man – Whitney U	Z	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Kadın	45	72,32	2219,5	-0,037	0,971
	Erkek	99	72,58			
Ulusal Ajans	Kadın	44	70,76	2100,5	-0,054	0,957
	Erkek	96	70,38			
Kalkınma Ajansı	Kadın	44	75,42	1895,5	-0,1005	0,315
	Erkek	96	68,24			
Gençlik Spor Bakanlığı	Kadın	43	69,01	2021,5	-0,301	0,764
	Erkek	97	71,16			
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	Kadın	43	83,84	1512,0	-2,666	0,008
	Erkek	97	64,59			

Hipotez 2

H₀: Cinsiyetine göre derneklere hibe desteği sağlayan kurumlardan AB Bakanlığı Desteklerinin tanıtımı ile ilgili tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 24'te görüldüğü gibi katılımcıların cinsiyetine göre hibe desteği sağlayan kurumların tanıtımı ile ilgili olarak AB Bakanlığı Destekleri (MFİB) ile ilgili Man-Whitney U testine göre anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçüktür. AB Bakanlığı destekleri ile ilgili katılımcıların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Katılımcı kadınlar AB Bakanlığı destekleri tanıtımının daha fazla yapıldığı görüşündedir. Hibe desteği sağlayan diğer kurumlar için katılımcıların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. H₀ hipotezi reddedildi. H₁ hipotezi kabul edildi.

Tablo 25

Katılımcıların Cinsiyetine Göre Yararlandıkları Hibe Programı İle Katkı Sağladıkları Alanlar Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Cinsiyet	N	Mean Rank	Mann-Whitney U	Z	P
Kültür, sanat ve spor hayatının gelişimi	Kadın	17	30,06	339,0	-0,166	0,868
	Erkek	41	29,27			
Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi	Kadın	17	30,32	334,5	-0,248	0,804
	Erkek	41	29,16			
İş hayatı ve istihdam	Kadın	18	29,61	304,0	-0,533	0,594
	Erkek	37	27,22			
Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü	Kadın	16	33,41	177,5	-2,248	0,025
	Erkek	36	23,43			
Demokrasi ve insan kaynak insan hakları	Kadın	15	30,07	179,0	-1,693	0,090
	Erkek	34	22,76			
Bilim ve teknolojinin gelişimi	Kadın	16	28,59	222,5	-1,080	0,280
	Erkek	34	24,04			
Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma	Kadın	19	31,47	352,0	-0,477	0,633
	Erkek	40	29,30			
Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak	Kadın	15	32,20	177,0	-1,996	0,046
	Erkek	36	23,42			
Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak	Kadın	15	31,03	164,5	-2,044	0,041
	Erkek	34	22,34			
Doğa ve çevre	Kadın	16	27,69	301,0	0,061	0,952
	Erkek	38	27,42			

Hipotez 3

H0: Cinsiyetlerine göre yararlandıkları hibe programı ile dezavantajlı grupların sorunlarının çözümüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 25'te görüldüğü gibi katılımcıların cinsiyetine göre yararlandıkları hibe programları ile katkı sağladıkları alanlardan dezavantajlı grupların sorunlarının çözümüne yönelik anlamlılık tespit edilmiştir. Mann-Whitney U Testine göre $0,025 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Kadınların yararlandıkları hibe

programları ile dezavantajlı grupların sorunlarına çözüm sağladıklarına olan tutumu daha yüksektir. Buna göre H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 4

H0: Cinsiyetlerine göre yararlandıkları hibe programları ile fırsat eşitliğine katkıda bulunmaya ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 25 'te görüldüğü gibi Mann-Whitney U testine göre $0,046 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Bu nedenle katılımcıların cinsiyetine göre yararlandıkları hibe programı ile fırsat eşitliğine katkıda bulunmaya ilişkin tutumları arasında anlamlılık tespit edilmiştir. Kadınların fırsat eşitliğine katkıda bulunma ile ilgili tutumları daha yüksek olarak bulunmuştur. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 5

H0: Cinsiyetine göre yararlandıkları hibe programı ile göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırılmasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 25'te görüldüğü gibi Mann-Whitney U testine göre $0,041 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Bu nedenle katılımcıların göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmaya ilişkin tutumlarında bir anlamlılık tespit edilmiştir. Kadınların yararlandıkları hibe programı ile göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesinin artırmaya ilişkin tutum düzeylerin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

3.4.4. Kruskal-Wallis Test

İkiden fazla muamele grubunun söz konusu olduğu deneylerde elde edilen veriler varyans analizinin ön şartlarından uzaklaşmış durumda iseler, gruplararası farkın önemi bir parametresiz test yöntemi olan Kruskal – Wallis yöntemi ile kontrol edilebilir (Eminoğlu, 2013). Çalışmamızda veriler normal dağılım ve homojenlik bakımından incelenmiş olup, bu şartları taşımadığı

anlaşılmıştır. Bu nedenle gruplar arası farkın analizinden Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

Tablo 26
Katılımcıların Görevlerine Göre Hibe Programlarının Yararlanmama Nedenleri Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Pozisyon/Görev	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Bürokratik işlemlerin çok fazla olmasından dolayı	Başkan	59	77,08	4,4552	3	0,217
	YK Üyesi	37	60,15			
	Genel Sekreter	16	75,47			
	Normal üye	31	74,68			
Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğümüz için	Başkan	59	73,75	3,293	3	0,349
	YK Üyesi	37	63,12			
	Genel Sekreter	17	82,44			
	Normal üye	31	75,87			
Programların amacının anlaşılır olmamasından dolayı	Başkan	54	69,24	0,166	3	0,983
	YK Üyesi	36	67,53			
	Genel Sekreter	17	70,94			
	Normal üye	29	66,90			
Program hakkında bilgi düzeyinin yetersiz olmasından dolayı	Başkan	55	68,27	2,719	3	0,437
	YK Üyesi	40	76,41			
	Genel Sekreter	17	62,26			
	Normal üye	29	78,26			
Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı	Başkan	54	61,66	9,393	3	0,025
	YK Üyesi	36	80,81			
	Genel Sekreter	17	85,44			
	Normal üye	31	61,29			
İyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmamasından dolayı	Başkan	57	74,87	0,398	3	0,941
	YK Üyesi	40	70,23			
	Genel Sekreter	18	69,83			
	Normal üye	29	72,64			
Eş finansman sağlamada eksiklikten dolayı	Başkan	52	64,91	1,668	3	0,644
	YK Üyesi	38	73,04			
	Genel Sekreter	16	60,44			
	Normal üye	28	68,82			

Yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayı	Başkan	57	68,92	2,026	3	0,567
	YK Üyesi	37	75,07			
	Genel Sekreter	17	77,68			
	Normal üye	29	63,57			

Hipotez 6

H0: Görevlerine göre hibe programlarından yararlanmama nedeni olarak dernekte yeterli sayıda nitelikli personelin bulunmamasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 26’da görüldüğü gibi katılımcıların dernekte aldığı görev dikkate alındığında hibe programlarından yararlanmama nedenleri sorulmuştur. Katılımcılar arasında “Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanmıyoruz” değişkeninde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çünkü Kruskal-Wallis Testine göre $P < 0,05$ ($0,025 < 0,05$) olarak bulunmuştur. Tablo incelendiğinde Yönetimi Kurulu Üyelerinin bu konudaki tutumlarının en yüksek olduğu görülmektedir. Normal üyelerin ise tutumlarının en düşük olduğu görülmüştür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 27

Katılımcıların Görev/Pozisyonlarına Göre Hibe Programları İle Katkı Sağladıkları Alanlar Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Pozisyon/Görev	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Kültür, sanat ve spor hayatının gelişimi	Başkan	23	28,96	0,465	3	0,926
	YK Üyesi	12	30,67			
	Genel Sekreter	7	32,64			
	Normal üye	16	28,03			
Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi	Başkan	24	29,31	1,1136	3	0,769
	YK Üyesi	12	32,96			
	Genel Sekreter	6	24,42			
	Normal üye	16	29,09			
	Başkan	23	19,54			
	YK Üyesi	10	32,50			

İş hayatı ve istihdam	Genel Sekreter	7	34,86	11,732	3	0,008
	Normal üye	15	34,77			
Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü	Başkan	23	22,13	7,444	3	0,059
	YK Üyesi	9	25,78			
	Genel Sekreter	5	22,30			
	Normal üye	15	35,03			
Demokrasi ve insan kaynak insan hakları	Başkan	24	20,73	7,158	3	0,067
	YK Üyesi	8	26,38			
	Genel Sekreter	5	22,50			
	Normal üye	12	33,67			
Bilim ve teknolojinin gelişimi	Başkan	22	21,73	4,008	3	0,261
	YK Üyesi	9	24,50			
	Genel Sekreter	6	31,17			
	Normal üye	13	29,96			
Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma	Başkan	24	28,50	1,113	3	0,774
	YK Üyesi	13	28,31			
	Genel Sekreter	7	30,36			
	Normal üye	15	33,70			
Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak	Başkan	23	23,07	2,701	3	0,440
	YK Üyesi	9	25,78			
	Genel Sekreter	5	25,80			
	Normal üye	14	31,04			
Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak	Başkan	22	19,41	9,547	3	0,023
	YK Üyesi	8	23,94			
	Genel Sekreter	5	26,60			
	Normal üye	14	33,82			
Doğa ve çevre	Başkan	24	24,21	4,035	3	0,258
	YK Üyesi	9	24,50			
	Genel Sekreter	7	32,64			
	Normal üye	14	32,50			

Hipotez 7

H0: Görevlerine göre yararlandıkları hibe programı ile iş hayatı ve istihdamın artmasına katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 27’de görüldüğü gibi dernekte bulunduğu pozisyona göre katılımcılara yararlandıkları hibe programı ile katkı sağladıkları alan sorulmuştur. Katılımcıların dernekte bulunduğu pozisyona göre “İş hayatı ve istihdama katkı sağlamak” değişken ile ilgili anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,008 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Katılımcılar arasında genel sekreterlerin tutumu en yüksek olarak görülmüştür. Dernek Başkanlarının tutumunun ise en düşük olduğu görülmüştür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 8

H0: Görevlerine göre yararlandıkları hibe programı ile göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmaya ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 27’de görüldüğü gibi dernekte bulunduğu pozisyona göre katılımcılara yararlandıkları hibe programı ile katkı sağladıkları alan sorulmuştur. Katılımcıların dernekte bulunduğu pozisyona göre “Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak” değişken ile ilgili anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,023 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Katılımcılar arasında normal üyelerin tutumu en yüksek olarak görülmüştür. Dernek Başkanlarının tutumunun ise en düşük olduğu görülmüştür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 28

Katılımcı Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Hibe Desteği Veren Kurumların Tanıtımı Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Dernek Faaliyet Alanları	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Mesleki ve Dayanışma	40	79,90	19,373	9	0,022
	Spor	7	66,43			
	Dini Hizmetler	3	64,33			
	Şehit, gazi yakınları	2	30,00			
	Kültür, Sanat, Turizm	23	58,80			
	Toplumsal Gelişim ve	23	65,41			

	Kalkınma					
	Eğitimi, Araştırma	13	81,31			
	İnsani yardım	4	52,38			
	Doğa ve Çevre	7	119,79			
	Diğer	22	71,09			
Ulusal Ajans	Mesleki ve Dayanışma	40	61,96	15,640	9	0,075
	Spor	4	36,75			
	Dini Hizmetler	3	57,33			
	Şehit, gazi yakınları	2	16,5			
	Kültür, Sanat, Turizm	24	75,67			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	23	75,41			
	Eğitimi, Araştırma	13	73,46			
	İnsani yardım	4	77,75			
	Doğa ve Çevre	6	107,25			
	Diğer	21	75,21			
	Kalkınma Ajansı	Mesleki ve Dayanışma	40			
Spor		4	39,13			
Dini Hizmetler		3	70,50			
Şehit, gazi yakınları		2	65,25			
Kültür, Sanat, Turizm		23	68,22			
Toplumsal Gelişim ve Kalkınma		24	72,44			
Eğitimi, Araştırma		13	75,73			
İnsani yardım		4	94,50			
Doğa ve Çevre		5	99,00			
Diğer		22	63,64			
Gençlik Spor Bakanlığı		Mesleki ve Dayanışma	40	73,70	8,525	9
	Spor	5	74,40			
	Dini Hizmetler	3	95,67			
	Şehit, gazi yakınları	2	57,50			
	Kültür, Sanat, Turizm	24	62,19			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	23	68,74			

	Kalkınma					
	Eğitimi, Araştırma	13	79,08			
	İnsani yardım	4	59,00			
	Doğa ve Çevre	5	103,30			
	Diğer	21	61,62			
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	Mesleki ve Dayanışma	39	77,88	14,734	9	0,099
	Spor	5	39,80			
	Dini Hizmetler	3	30,00			
	Şehit, gazi yakınları	2	73,25			
	Kültür, Sanat, Turizm	24	57,88			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	23	73,00			
	Eğitimi, Araştırma	13	66,73			
	İnsani yardım	4	80,13			
	Doğa ve Çevre	6	103,42			
	Diğer	21	72,40			

Hipotez 9

H0: Derneklerin faaliyet alanlarına göre hibe desteği sağlayan Dernekler Dairesi Başkanlığının tanıtımına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 28’de katılımcıların derneklerinin faaliyet alanlarına göre hibe desteği sağlayan kurumlar ile ilgili tanıtım düzeyleri hakkında soru sorulmuştur. Katılımcıların derneklerinin faaliyet alanına göre Dernekler Dairesi Başkanlığının tanıtımı ile ilgili anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,022 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Faaliyet alanında göre doğa ve çevre dernekleri en yüksek tutuma sahipken, şehit ve gazi yakınları dernekleri en düşük tutuma sahiptir. Engelli dernekleri ise ilgili soru ’da işaretleme yapmamışlardır. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 29

Faaliyet Alanlarına göre Derneklerin Yararlandıkları Hibe Programları

Değişkenler	Dernek Faaliyet Alanları	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Mesleki ve Dayanışma	9	15,15	6,044	5	0,302
	Spor	1	9,50			
	Kültür, Sanat, Turizm	4	9,50			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	6	13,50			
	İnsani yardım	1	19			
	Diğer	4	9,50			
Ulusal Ajans Ana Eylem 1	Mesleki ve Dayanışma	8	13,94	14,269	6	0,027
	Kültür, Sanat, Turizm	6	20,25			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	7	8,00			
	Eğitimi, Araştırma	2	16,00			
	İnsani yardım	1	8,00			
	Doğa ve Çevre	2	26,25			
	Diğer	4	20,88			
Ulusal Ajans Ana Eylem 2	Mesleki ve Dayanışma	8	11,31	4,131	6	0,659
	Spor	1	16,50			
	Kültür, Sanat, Turizm	5	11,80			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	3	7,50			
	Eğitimi, Araştırma	1	7,50			
	İnsani yardım	1	7,50			
	Diğer	2	13,75			
Ulusal Ajans Ana Eylem	Mesleki ve Dayanışma	5	12,10			
	Spor	1	7,00			

3	Kültür, Sanat, Turizm	3	7,00	7,108	6	0,311
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	4	7,00			
	İnsani yardım	1	7,00			
	Doğa ve Çevre	1	7,00			
	Diğer	2	11,25			
Kalkınma Ajansı: Mali Destek	Mesleki ve Dayanışma	9	14,17	8,606	8	0,377
	Spor	1	7,50			
	Şehit, gazi yakınları	1	7,50			
	Kültür, Sanat, Turizm	3	7,50			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	3	14,17			
	Eğitimi, Araştırma	2	12,50			
	İnsani yardım	1	7,50			
	Doğa ve Çevre	1	21,00			
	Diğer	2	7,50			
	Kalkınma Ajansı: Teknik Destek	Mesleki ve Dayanışma	5			
Şehit, gazi yakınları		1	7,00			
Kültür, Sanat, Turizm		3	7,00			
Toplumsal Gelişim ve Kalkınma		5	8,50			
Eğitimi, Araştırma		1	7,00			
Diğer		2	7,00			
Kalkınma Ajansı: Doğrudan Faaliyet Desteği	Mesleki ve Dayanışma	7	13,00	5,680	5	0,339
	Şehit, gazi yakınları	1	7,50			
	Kültür, Sanat, Turizm	3	7,50			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	6	9,00			
	İnsani yardım	1	7,50			

	Diğer	1	7,50			
Gençlik Spor Bakanlığı	Mesleki ve Dayanışma	5	11,20	5,384	4	0,250
	Kültür, Sanat, Turizm	3	6,50			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	3	6,50			
	Eğitimi, Araştırma	3	9,33			
	Diğer	2	6,50			
AB Bakanlığı Çağrı Esaslı Destekler	Mesleki ve Dayanışma	12	23,00	6,344	6	0,386
	Şehit, gazi yakınları	1	10,00			
	Kültür, Sanat, Turizm	2	17,50			
	Toplumsal Gelişim ve Kalkınma	11	16,14			
	Eğitimi, Araştırma	5	20,50			
	Doğa ve Çevre	2	10,00			
	Diğer	3	15,00			

Hipotez 10

H0: Derneklerin faaliyet türlerine göre yararlanmış oldukları Ulusal Ajans Ana Eylem 1 desteğine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 29’da görüldüğü gibi Ulusal Ajans Ana Eylem 1 hibe programına ilişkin katılımcı derneklerin faaliyet türüne göre tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,027 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Faaliyet alanında göre doğa ve çevre dernekleri en yüksek tutuma sahipken, Toplumsal gelişim ve kalkınma ile insani yardım dernekleri en düşük tutuma sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 30

Katılımcı Derneklerin Üye Sayısına Göre Yararlandıkları Hibe Programının Derneklerine Sağlamış Olduğu Katkı Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Üye Sayısı	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Derneğin fiziksel kapasitesini artırdı	50'den az	15	30,67	4,819	4	0,306
	51 – 120 arası	17	37,21			
	121 – 220 arası	6	45,83			
	221 -349 arası	6	38,17			
	350'den fazla	23	29,63			
Etkinlik çeşitliliğini sağladı	50'den az	14	33,46	10,654	4	0,031
	51 – 120 arası	15	32,67			
	121 – 220 arası	6	44,00			
	221 -349 arası	6	47,25			
	350'den fazla	23	24,96			
Derneğin tanınırlığına katkı sağladı	50'den az	14	32,93	12,964	4	0,011
	51 – 120 arası	16	39,06			
	121 – 220 arası	5	45,60			
	221 -349 arası	6	44,42			
	350'den fazla	24	23,52			
Üye sayısının artmasını sağladı	50'den az	14	29,04	3,278	4	0,512
	51 – 120 arası	15	35,83			

	121 – 220 arası	5	35,50			
	221 -349 arası	5	35,50			
	350'den fazla	22	26,91			
Uluslararası etkinlik düzeyi sağladı	50'den az	14	41,18	15,199	4	0,004
	51 – 120 arası	14	33,25			
	121 – 220 arası	5	25,30			
	221 -349 arası	5	40,60			
	350'den fazla	22	20,84			
Etkinlik maliyetlerini azalttı	50'den az	13	32,38	7,820	4	0,098
	51 – 120 arası	14	32,89			
	121 – 220 arası	5	28,60			
	221 -349 arası	5	48,90			
	350'den fazla	24	25,92			
Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı	50'den az	13	41,35	14,148	4	0,007
	51 – 120 arası	15	42,80			
	121 – 220 arası	7	42,57			
	221 -349 arası	6	36,33			
	350'den fazla	27	24,09			
Derneğin geleceğine olumlu katkı	50'den az	14	36,86	16,699	4	0,002
	51 – 120 arası	17	41,65			

sağladı	121 – 220 arası	6	34,92			
	221 -349 arası	6	46,67			
	350'den fazla	23	21,63			

Hipotez 11

H0: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneklerinde etkinlik çeşitliği sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 30 'da görüldüğü gibi katılımcı derneklerin üye sayılarına göre yararlandıkları hibe programının derneklerine sağlamış olduğu katkı sorulmuştur. Katılımcı derneklerine üye sayısına göre “Etkinlik çeşitliği sağladı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,031 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Üye sayısı 221 – 349 arasında bulunan derneklerin tutumu en yüksek olarak tespit edilmişken, üye sayısı 350'den fazla olan derneklerin tutum düzeyi en düşük olarak tespit edilmiştir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 12

H0: Derneklerin üye sayısına göre yararlanılan hibe programı ile derneğin tanınırlığının artmasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 30 'da görüldüğü gibi derneklerine üye sayılarına göre “Derneğin tanınırlığına katkı sağladı” değişkeninin de anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,011 < 0,05$ bulunmuştur. Üye sayısı 121 – 220 arasında olan dernekler en yüksek tutuma sahipken, üye sayısı 350'den fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 13

H0: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile dernekte uluslararası etkinlik düzeyi sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 30’de görüldüğü gibi derneklerin üye sayısına göre “Uluslararası etkinlik düzeyi sağlandı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,004 < 0,05$ bulunmuştur. Üye sayısı 221 – 349 arasında olan dernekler en yüksek tutuma sahipken, üye sayısı 350’den fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 14

H0: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin geleceğine olumlu katkı sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 30’da görüldüğü gibi derneklerin üye sayısına göre “Derneğin geleceğine olumlu katkı sağladı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,002 < 0,05$ bulunmuştur. Üye sayısı 221 – 349 arasında olan dernekler en yüksek tutuma sahipken, üye sayısı 350’den fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 15

H0: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesinin arttığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 30’de görüldüğü gibi derneklerin üye sayısına göre “Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı” değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,007 < 0,05$ bulunmuştur. Üye sayısı 51 – 120 arasında olan dernekler en yüksek tutuma sahipken, üye sayısı 350’den fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 31
Katılımcı Derneklerin Üye Sayısına Göre Hibe Programlarından Yararlanma Nedenleri İle İlgili
Görüşleri

Değişkenler	Pozisyon/Görev	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Bürokratik işlemlerin çok fazla olmasından dolayı	50'den az	39	71,95	3,915	4	0,418
	51 – 120 arası	29	69,69			
	121 – 220 arası	22	59,41			
	221 -349 arası	13	83,19			
	350'den fazla	40	77,01			
Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğümüz için	50'den az	38	75,95	6,063	4	0,195
	51 – 120 arası	31	81,03			
	121 – 220 arası	22	55,95			
	221 -349 arası	13	63,73			
	350'den fazla	40	74,56			
Programların amacının anlaşılır olmamasından dolayı	50'den az	36	61,94	6,221	4	0,183
	51 – 120 arası	27	76,56			
	121 – 220 arası	21	61,29			
	221 -349 arası	13	56,50			
	350'den fazla	39	76,86			
Program hakkında bilgi düzeyinin yetersiz olmasından dolayı	50'den az	36	70,79	1,119	4	0,891
	51 – 120 arası	32	68,80			
	121 – 220 arası	23	72,07			
	221 -349 arası	14	67,50			
	350'den fazla	38	77,46			
Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanamıyoruz	50'den az	36	85,85	10,091	4	0,039
	51 – 120 arası	30	63,12			
	121 – 220 arası	19	72,00			
	221 -349 arası	14	67,07			
	350'den fazla	39	58,92			
İyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmamasından dolayı	50'den az	37	69,92	2,269	4	0,686
	51 – 120 arası	30	67,35			
	121 – 220 arası	23	72,07			
	221 -349 arası	13	68,15			
	350'den fazla	41	80,22			
	50'den az	34	69,87			

Eş finansman sağlamada eksiklikten dolayı	51 – 120 arası	28	62,07	3,667	4	0,453
	121 – 220 arası	21	65,05			
	221 -349 arası	13	84,58			
	350'den fazla	38	64,89			
Yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayı	50'den az	36	75,86	1,357	4	0,852
	51 – 120 arası	29	69,36			
	121 – 220 arası	22	70,95			
	221 -349 arası	13	72,73			
	350'den fazla	40	65,53			

Hipotez 16

H₀: Üye sayısına göre hibe programlarından yararlanmama nedeni olarak dernekte yeterli sayıda nitelikli personelin bulunmamasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 31'de görüldüğü gibi katılımcılara derneği üye sayısına göre hibe desteğinde yararlanmama nedenleri sorulmuştur. Katılımcı derneklerin üye sayısına göre hibe programından yararlanma nedenleri ile ilgili “Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanamıyoruz” değişkeni ile ilgili anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,039 < 0,05$ bulunmuştur. Üye sayısı 50'den az olan dernekler en yüksek tutuma düzeyine sahipken, üye sayısı 350'den fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H₀ hipotezi reddedilmiş, H₁ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 32
Katılımcı Derneklerin Faaliyet Sürelerine Göre Yararlandıkları Hibe Programı İle Derneklerine Sağlanan Katkı Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Faaliyet Süresi	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Derneğin fiziksel kapasitesini artırdı	1 – 5 yıl arası	13	42,04	7,472	4	0,113
	6 – 10 yıl arası	18	26,44			
	11 – 20 yıl arası	14	37,18			
	21 – 29 yıl arası	10	39,40			
	30 ve üzeri	12	28,42			
Etkinlik çeşitliliğini sağladı	1 – 5 yıl arası	12	37,00	4,402	4	0,354
	6 – 10 yıl arası	17	31,47			
	11 – 20 yıl arası	12	30,58			
	21 – 29 yıl arası	10	39,80			
	30 ve üzeri	13	25,85			
Derneğin tanınırlığına katkı sağladı	1 – 5 yıl arası	11	38,36	8,490	4	0,75
	6 – 10 yıl arası	17	35,88			
	11 – 20 yıl arası	13	32,19			
	21 – 29 yıl arası	10	39,65			
	30 ve üzeri	14	21,29			
Üye sayısının artmasını sağladı	1 – 5 yıl arası	12	38,25	4,490	4	0,309
	6 – 10 yıl arası	17	32,41			
	11 – 20 yıl arası	13	30,92			

	arası					
	21 – 29 yıl	10	27,65			
	arası					
	30 ve üzeri	9	22,50			
Uluslararası etkinlik düzeyi sağladı	1 – 5 yıl	11	33,82	4,609	4	0,330
	arası					
	6 – 10 yıl	16	36,06			
	arası					
	11 – 20 yıl	12	25,79			
arası						
	21 – 29 yıl	10	30,65			
	arası					
	30 ve üzeri	11	24,09			
Etkinlik maliyetlerini azalttı	1 – 5 yıl	10	38,35	7,342	4	0,119
	arası					
	6 – 10 yıl	16	34,72			
	arası					
	11 – 20 yıl	13	24,58			
arası						
	21 – 29 yıl	10	35,25			
	arası					
	30 ve üzeri	12	23,33			
Derneğin proje üretme ve yönetim kapasitesini artırdı	1 – 5 yıl	13	40,35	12,304	4	0,015
	arası					
	6 – 10 yıl	16	43,81			
	arası					
	11 – 20 yıl	15	27,10			
arası						
	21 – 29 yıl	11	37,41			
	arası					
	30 ve üzeri	13	23,27			
Derneğin geleceğine olumlu katkı sağladı	1 – 5 yıl	13	39,27	8,227	4	0,84
	arası					
	6 – 10 yıl	17	38,88			
	arası					
	11 – 20 yıl	15	26,10			

	arası					
	21 – 29 yıl	10	37,55			
	arası					
	30 ve üzeri	11	24,77			

Hipotez 17

H0: Faaliyet sürelerine göre derneklerin yararlandıkları hibe programı ile derneğin proje üretme yönetme kapasitesini artırdığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 32’de görüldüğü gibi katılımcı derneklerin faaliyette olduğu yaş sürelerine göre yararlandığı hibe programı ile derneklerine sağlanan katkı sorulmuştur. Derneklerin faaliyette olduğu yaş süresine göre “Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı” değişkeninde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,015 < 0,05$ bulunmuştur. Faaliyet süresi 6 – 10 yıl arasında olan dernekler en yüksek tutuma düzeyine sahipken, Faaliyet süresi 30 yıldan fazla olan dernekler en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 33

Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hibe Programları İle İlgili Bilgi Düzeyleri

Değişkenler	Dernek Faaliyet Alanları	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Ortaöğretim	21	77,36	11,239	4	0,24
	Ön Lisans	16	77,97			
	Lisans	84	95,40			
	Yüksek Lisans	56	116,11			
	Doktora ve üstü	19	100,97			
Ulusal Ajans	Ortaöğretim	15	53,37	18,782	4	0,001
	Ön Lisans	15	68,20			
	Lisans	81	92,56			
	Yüksek Lisans	56	111,33			
	Doktora ve üstü	19	96,63			

Kalkınma Ajansı	Ortaöğretim	15	58,00	13,539	4	0,009
	Ön Lisans	15	78,80			
	Lisans	81	91,17			
	Yüksek Lisans	56	108,92			
	Doktora ve üstü	20	102,10			
Gençlik Spor Bakanlığı	Ortaöğretim	15	84,30	1,497	4	0,827
	Ön Lisans	15	84,07			
	Lisans	81	93,22			
	Yüksek Lisans	56	96,48			
	Doktora ve üstü	19	100,63			
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	Ortaöğretim	15	50,53	19,766	4	0,001
	Ön Lisans	15	69,13			
	Lisans	82	93,25			
	Yüksek Lisans	56	105,81			
	Doktora ve üstü	19	116,37			

Hipotez 18

H0: Eğitim durumuna göre Ulusal Ajans destekleri hakkında bilgi düzeylerine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 33'te görüldüğü gibi katılımcıların eğitim düzeylerine göre hibe desteği sağlayan kurumlar hakkında bilgi düzeyleri sorulmuştur. Derneklere hibe desteği sağlayan Ulusal Ajans ile ilgili olarak katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,001 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyi Yüksek Lisans derecesindeki katılımcıların Ulusal Ajans destekleri ile ilgili bilgi düzeyi en yüksekken, eğitim düzeyi Ortaöğretim derecesindeki katılımcıların Ulusal Ajans destekleri ile ilgili bilgi düzeyleri en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 19

H0: Eğitim durumuna göre Kalkınma Ajansı destekleri hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 33'te görüldüğü gibi derneklere hibe desteği sağlayan Kalkınma Ajans ile ilgili katılımcıların eğitim durumuna göre bilgi düzeyine ilişkin anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,009 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyi Yüksek Lisans derecesindeki katılımcıların Kalkınma Ajansı destekleri ile ilgili bilgi düzeyi en yüksekken, eğitim düzeyi ortaöğretim derecesindeki katılımcıların Kalkınma Ajansı destekleri ile ilgili bilgi düzeyleri en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 20

H0: Eğitim durumuna göre AB Bakanlığı destekleri hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 33'te görüldüğü gibi derneklere hibe desteği sağlayan AB Bakanlığı ile ilgili katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,001 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyi doktora ve üstü derecesindeki katılımcıların AB Bakanlığı destekleri ile ilgili bilgi düzeyin en yüksekken, eğitim düzeyi ortaöğretim derecesindeki katılımcıların AB Bakanlığı destekleri ile ilgili bilgi düzeyleri en düşüktür. Eğitim durumuna göre AB Bakanlığı destekleri hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 34

Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Yararlandıkları Hibe Programlarını Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Derneği Faaliyet Süresi	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Derneğin fiziksel kapasitesini artırdı	Ortaöğretim	3	38,67	1,694	4	0,792
	Ön Lisans	6	27,25			
	Lisans	23	33,07			
	Yüksek Lisans	28	34,23			
	Doktora ve üstü	7	39,93			
	Ortaöğretim	2	37,50			
	Ön Lisans	5	20,10			

Etkinlik çeşitliliğini sağladı	Lisans	23	35,54	6,892	4	0,142
	Yüksek Lisans	27	28,98			
	Doktora ve üstü	7	43,50			
Derneğin tanınırlığına katkı sağladı	Ortaöğretim	2	28,75	3,174	4	0,529
	Ön Lisans	5	34,40			
	Lisans	24	34,75			
	Yüksek Lisans	27	29,20			
	Doktora ve üstü	7	41,86			
Üye sayısının artmasını sağladı	Ortaöğretim	3	37,00	9,808	4	0,044
	Ön Lisans	4	30,00			
	Lisans	20	39,93			
	Yüksek Lisans	27	24,37			
	Doktora ve üstü	7	29,07			
Uluslararası etkinlik düzeyi sağladı	Ortaöğretim	2	30,50	3,409	4	0,492
	Ön Lisans	3	23,50			
	Lisans	21	32,98			
	Yüksek Lisans	27	31,87			
	Doktora ve üstü	7	20,79			
Etkinlik maliyetlerini azalttı	Ortaöğretim	1	26,00	3,125	4	0,537
	Ön Lisans	4	31,38			
	Lisans	21	36,21			
	Yüksek Lisans	28	27,68			
	Doktora ve üstü	7	29,14			
Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı	Ortaöğretim	2	36,00	1,304	4	0,861
	Ön Lisans	6	36,33			
	Lisans	25	34,42			
	Yüksek Lisans	28	32,39			
	Doktora ve üstü	7	41,21			
Derneğin geleceğine olumlu katkı sağladı	Ortaöğretim	3	16,33	5,774	4	0,217
	Ön Lisans	5	24,90			
	Lisans	23	38,30			
	Yüksek Lisans	28	32,05			
	Doktora ve üstü	7	37,00			

Hipotez 21

H0: Eğitim durumuna göre derneklerin yararlandıkları hibe programı ile derneğin üye sayısının artığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 34’da görüldüğü gibi katılımcıların eğitim durumuna göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin üye sayısının artığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,044 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Üye sayısının artığına ilişkin tutum ile ilgili olarak lisans düzeyinde eğitim alanlar en yüksek tutuma sahipken, yüksek lisans düzeyinde olanlar en düşük tutum düzeyine sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 35

Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hibe Programlarından Yararlanmama Nedenleri Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Bürokratik işlemlerin çok fazla olmasından dolayı	Ortaöğretim	15	64,90	9,272	4	0,055
	Ön Lisans	13	58,35			
	Lisans	59	64,95			
	Yüksek Lisans	42	84,51			
	Doktora ve üstü	14	84,46			
Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğümüz için	Ortaöğretim	13	56,77	10,471	4	0,033
	Ön Lisans	13	58,85			
	Lisans	60	67,57			
	Yüksek Lisans	43	87,72			
	Doktora ve üstü	15	74,07			
Programların amacının anlaşılır olmamasından dolayı	Ortaöğretim	11	67,55	7,712	4	0,103
	Ön Lisans	12	54,17			
	Lisans	57	61,90			
	Yüksek	40	80,58			

	Lisans					
	Doktora ve üstü	16	73,22			
Program hakkında bilgi düzeyinin yetersiz olmasından dolayı	Ortaöğretim	13	90,85	5,056	4	0,282
	Ön Lisans	13	64,81			
	Lisans	61	67,39			
	Yüksek Lisans	41	77,16			
	Doktora ve üstü	15	66,57			
Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanamıyoruz	Ortaöğretim	11	85,27	2,843	4	0,584
	Ön Lisans	12	74,17			
	Lisans	57	67,77			
	Yüksek Lisans	42	64,85			
	Doktora ve üstü	16	73,53			
İyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmamasından dolayı	Ortaöğretim	12	73,83	4,493	4	0,343
	Ön Lisans	12	57,33			
	Lisans	60	75,73			
	Yüksek Lisans	44	67,13			
	Doktora ve üstü	16	85,53			
Eş finansman sağlamada eksiklikten dolayı	Ortaöğretim	10	61,80	5,148	4	0,272
	Ön Lisans	11	82,95			
	Lisans	56	62,02			
	Yüksek Lisans	41	74,60			
	Doktora ve üstü	16	61,44			
Yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayı	Ortaöğretim	12	87,71	4,442	4	0,349
	Ön Lisans	12	72,21			
	Lisans	59	70,72			
	Yüksek Lisans	41	62,26			

	Doktora ve üstü	16	76,63			
--	-----------------	----	-------	--	--	--

Hipotez 22

H0: Eğitim durumuna göre objektif değerlendirme yapılmadığı için hibe programında yararlanılmadığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 35’te görüldüğü gibi katılımcılara eğitim duruma göre hibe programlarından yararlanmama nedenleri sorulmuştur. Eğitim duruma göre katılımcıların Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğü için hibe programından yararlanmama nedenlerine ilişkin tutumu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,033 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Objektif değerlendirme yapılmadığını düşünenlerden eğitim durumu yüksek lisans düzeyinde olanları tutumu en yüksekken, ortaöğretim düzeyinde olanlar en düşük tutuma sahiptir. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 36

Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Hibe Programlarının Kolaylıkları Hakkındaki Görüşleri

Değişkenler	Dernek Faaliyet Alanları	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Dernekler Dairesi Başkanlığı	Ortaöğretim	13	55,19	3,326	4	0,505
	Ön Lisans	15	61,47			
	Lisans	56	69,63			
	Yüksek Lisans	36	68,22			
	Doktora ve üstü	15	79,03			
Ulusal Ajans	Ortaöğretim	9	49,00	10,045	4	0,040
	Ön Lisans	12	54,50			
	Lisans	56	74,86			
	Yüksek Lisans	35	55,79			
	Doktora ve üstü	15	59,23			
	Ortaöğretim	8	40,25			
	Ön Lisans	13	67,50			

Kalkınma Ajansı	Lisans	57	77,25	10,678	4	0,030
	Yüksek Lisans	40	58,75			
	Doktora ve üstü	15	63,90			
Gençlik Spor Bakanlığı	Ortaöğretim	8	48,56	2,532	4	0,639
	Ön Lisans	13	58,77			
	Lisans	53	64,51			
	Yüksek Lisans	32	56,84			
	Doktora ve üstü	15	66,03			
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	Ortaöğretim	10	43,35	8,607	4	0,072
	Ön Lisans	14	73,64			
	Lisans	58	75,78			
	Yüksek Lisans	38	61,97			
	Doktora ve üstü	15	64,37			

Hipotez 23

H0: Eğitim durumuna göre Ulusal Ajans Desteklerinin kolaylığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 36’da görüldüğü gibi katılımcılara hibe desteği sağlayan kurumların destek başvuruları ile ilgili olarak kolaylıkları sorulmuştur. Katılımcıların eğitim durumuna göre ulusal ajans desteklerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal-Wallis Testine göre $0,040 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Eğitim durumu lisans düzeyinde olanların ulusal ajans desteklerine başvuruların kolaylığına ilişkin tutumu en yüksekken, Eğitim düzeyi ortaöğretim düzeyinde olanlar en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 37

Katılımcıların Yaşlarına Göre Yararlandıkları Hibe Programı ile Katkı Sağladıkları Alanlar ile İlgili Görüşleri

Değişkenler	Yaş	N	Mean Rank	Chi-Square	df	P
Kültür, sanat ve spor hayatının gelişimi	20 – 25 Arası	2	24,00	4,823	4	0,306
	26 – 30 Arası	9	34,56			
	31 - 40 Arası	14	34,43			
	41 – 50 Arası	13	22,27			
	51 ve üstü	20	29,03			
Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi	20 – 25 Arası	2	42,25	10,907	4	0,028
	26 – 30 Arası	12	35,92			
	31 - 40 Arası	13	36,77			
	41 – 50 Arası	13	20,62			
	51 ve üstü	18	24,97			
İş hayatı ve istihdam	20 – 25 Arası	2	19,00	7,240	4	0,124
	26 – 30 Arası	8	34,19			
	31 - 40 Arası	15	33,63			
	41 – 50 Arası	12	28,46			
	51 ve üstü	18	21,25			
	20 – 25	2	29,00			

Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü	Arası			9,314	4	0,054
	26 – 30 Arası	9	33,39			
	31 - 40 Arası	13	32,62			
	41 – 50 Arası	12	25,29			
	51 ve üstü	16	18,25			
Demokrasi ve insan hakları	20 – 25 Arası	2	33,25	13,686	4	0,008
	26 – 30 Arası	7	38,93			
	31 - 40 Arası	11	29,32			
	41 – 50 Arası	12	21,00			
	51 ve üstü	17	18,32			
Bilim ve teknolojinin gelişimi	20 – 25 Arası	2	23,25	6,515	4	0,164
	26 – 30 Arası	7	31,71			
	31 - 40 Arası	14	31,14			
	41 – 50 Arası	11	22,05			
	51 ve üstü	16	20,50			
Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşma	20 – 25 Arası	2	25,00	7,748	4	0,101
	26 – 30 Arası	8	38,88			
	31 - 40 Arası	14	36,93			
	41 – 50 Arası	16	25,88			

	Arası					
	51 ve üstü	19	25,16			
Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak	20 – 25 Arası	2	15,00	10,248	4	0,036
	26 – 30 Arası	8	36,56			
	31 - 40 Arası	12	31,25			
	41 – 50 Arası	11	23,95			
	51 ve üstü	18	20,28			
Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak	20 – 25 Arası	2	34,50	9,261	4	0,055
	26 – 30 Arası	8	23,94			
	31 - 40 Arası	13	33,65			
	41 – 50 Arası	10	20,35			
	51 ve üstü	16	20,22			
Doğa ve çevre	20 – 25 Arası	2	22,00	2,991	4	0,559
	26 – 30 Arası	8	29,63			
	31 - 40 Arası	14	32,50			
	41 – 50 Arası	12	24,25			
	51 ve üstü	18	25,44			

Hipotez 24

H0: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile gençlik ve gençlerin kişisel gelişimine katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 37’de görüldüğü gibi katılımcıların yaşına göre yararlandıkları hibe programı ile katkı sağladıkları alanlar sorulmuştur. Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile gençlik ve gençlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal – Wallis Testine göre $0,028 < 0,05$ bulunmuştur. Yaş Aralığı 26 – 39 arasında bulunanlar demokrasi ve insan hakları alanına katkı sağlandığına ilişkin tutum düzeylerin en yüksekken, yaş Aralığı 51 ve üzerinde olanların tutum düzeyi en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 25

H0: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile demokrasi ve insan haklarına katkı sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 37’de görüldüğü gibi yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile demokrasi ve insan haklarına katkı sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal – Wallis Testine göre $0,008 < 0,05$ bulunmuştur. Yaş Aralığı 26 – 30 arasında bulunanlar katkı sağlandığına ilişkin tutum düzeyleri en yüksekken, yaş aralığı 51 ve üstünde bulunanları tutum düzeyi en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 26

H0: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile fırsat eşitliğine katkı sağladıklarına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 37’de görüldüğü gibi yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile fırsat eşitliğine katkı sağlandığına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kruskal – Wallis Testine göre $0,036 < 0,05$ bulunmuştur. Yaş Aralığı 26 – 30 arasında bulunanlar katkı sağlandığına ilişkin tutum düzeylerin en yüksekken, yaş Aralığı 20 – 25 arasında bulunanların tutum düzeyi

en düşüktür. Veriler dikkate alındığında H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezi kabul edilmiştir.

3.4.5. Hipotezler

Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular SPSS 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz yöntemi olarak parametrik olmayan analiz yöntemlerinden Mann-Whitney U Test ile Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Veriler analiz edilerek aşağıda ifade edilen Hipotezler kabul edilmiştir.

H1: Cinsiyetlerine göre Kalkınma Ajansı destekleri hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2: Cinsiyetine göre derneklere hibe desteği sağlayan kurumlardan AB Bakanlığı Desteklerinin tanıtımı ile ilgili tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3: Cinsiyetlerine göre yararlandıkları hibe programı ile dezavantajlı grupların sorunlarının çözümüne ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4: Cinsiyetlerine göre yararlandıkları hibe programları ile fırsat eşitliğine katkıda bulunmaya ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5: Cinsiyetine göre yararlandıkları hibe programı ile göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmaya ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H6: Görevlerine göre hibe programlarından yararlanmama nedeni olarak dernekte yeterli sayıda nitelikli personelin bulunmamasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H7: Görevlerine göre yararlandıkları hibe programı ile iş hayatı ve istihdamın artmasına katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H8: Görevlerine göre yararlandıkları hibe programı ile göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmaya ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H9: Derneklerin faaliyet alanlarına göre hibe desteği sağlayan Dernekler Dairesi Başkanlığının tanıtımına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H10: Derneklerin faaliyet türlerine göre yararlanmış oldukları Ulusal Ajans Ana Eylem 1 desteğine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H11: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneklerinde etkinlik çeşitliği sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H12: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin tanınırlığının arttığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H13: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile dernekte uluslararası etkinlik düzeyi sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H14: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin geleceğine olumlu katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H15: Derneklerin üye sayısına göre yararlandıkları hibe programı ile derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesinin arttığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H16: Üye sayısına göre hibe programlarından yararlanmama nedeni olarak dernekte yeterli sayıda nitelikli personelin bulunmamasına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H17: Faaliyet sürelerine göre derneklerin yararlandıkları hibe programı ile derneğin proje üretme yönetme kapasitesini artırdığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H18: Eğitim durumuna göre Ulusal Ajans destekleri hakkında bilgi düzeylerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H19: Eğitim durumuna göre Kalkınma Ajansı destekleri hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H20: Eğitim durumuna göre AB Bakanlığı destekleri hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H21: Eğitim durumuna göre derneklerin yararlandıkları hibe programı ile derneğin üye sayısının arttığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H22: Eğitim durumuna göre objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğü için hibe programında yararlanılmadığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H23: Eğitim durumuna göre Ulusal Ajans Desteklerinin kolaylığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H24: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile gençlik ve gençlerin kişisel gelişimine katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H25: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile demokrasi ve insan haklarına katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H26: Yaşlarına göre yararlandıkları hibe programı ile fırsat eşitliğine katkı sağlandığına ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılım gösteren dernekler çoğunlukla mesleki ve dayanışma, toplumsal gelişim ve kalkınma, kültür, sanat ve turizm, eğitim ve araştırma, hemşeri ile spor faaliyetleri alanındadır. Ankete katılım gösterenlerin büyük bir çoğunluğu derneklerin yönetim kademelerinden yer almaktadır. Katılımcıların % 70,9 erkektir. Ankete katılım gösteren derneklerin önemli bir çoğunluğunun üye sayısı 350'nin üstündedir. Faaliyet gösterdikleri yıllara göre en fazla 1-5 yaş arası ve 11-20 yaş arasındaki derneklerdir. Katılımcıların eğitim durumuna göre % 42,7 ile en fazla lisans mezunları katılım göstermiştir.

Araştırmaya katılan derneklerin yaklaşık % 36'sı en az bir hibe programından yararlanmıştı. Katılımcı derneklerin en fazla yararlanmış oldukları hibe programı ise AB Bakanlığı hibe destekleridir. İkinci sırada Ulusal Ajans Ana Eylem 1 Bireylerin öğrenme hareketliliği programı yer almaktadır. Üçüncü sırada Dernekler Dairesi Başkanlığı destekleri bulunmaktadır. Katılımcı derneklerin en az yararlandığı hibe programı ise Gençlik Spor Bakanlığı destekleridir.

Katılımcı derneklerin yaklaşık % 50'si gelecekte hibe programlarından yararlanmak istediklerini ifade etmiştir. Katılımcı derneklerin gelecekte en fazla yararlanmak istedikleri hibe programı AB Bakanlığı hibe destekleridir. İkinci sırada Dernekler Dairesi Başkanlığı, üçüncü sırada Kalkınma Ajansı Destekleri, dördüncü sırada Ulusal Ajans destekleri, beşinci sırada ise Gençlik Spor Bakanlığı destekleri yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların hibe programları ile ilgili bilgi düzeylerine göre en fazla bilgi sahibi oldukları program Kalkınma Ajansı destekleridir. İkinci sırada bilgi düzeylerinin yüksek olduğu destek programı Dernekler Dairesi Başkanlığı destekleridir. Üçüncü sırada AB Bakanlığı destekleri gelmektedir. Dördüncü sırada Ulusal Ajans destekleri gelmektedir. Beşinci sırada ise Gençlik ve Spor Bakanlığı hibe destekleri gelmektedir.

Katılımcıların hibe programlarının tanıtımı ile ilgili görüşleri alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en fazla tanıtımı yapılan hibe programı olarak Kalkınma Ajansı hibe destekleri belirtilmiştir. İkinci sırada AB Bakanlığı

desteklerinin tanıtımı yapılmaktadır. Üçüncü sırada Ulusal Ajans destekleri gelmektedir. Dördüncü sırada ise Gençlik Spor Bakanlığı desteklerinin tanıtımı yapılmaktadır. En az tanıtımının yapıldığı düşünülen kurum ise Dernekler Dairesi Başkanlığıdır.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların en fazla bilgi sahibi olduğu hibe destek programı Kalkınma Ajansı destekleridir. Aynı zamanda tanıtımı en fazla yapılan destek programında Kalkınma Ajansıdır. Bu durum diğer hibe programları hakkında bilgi düzeyinin artması için diğer kurumlarında daha fazla tanıtım yapması gerektiğini göstermektedir. Bilgi düzeyleri ve tanıtımlar ile ilgili olarak bir diğer önemli unsur ise bu destek programlarının bir kısmının yakın tarihte verilmeye başlanmasıdır. Özellikle Dernekler Dairesi Başkanlığı 2010 Yılında, Gençlik Spor Bakanlığı ise 2012 Yılından beri hibe verilmektedir. Diğer kurumlar ise destek programlarına daha önceki yıllardan başlamıştır.

AB Bakanlığı destekleri hakkında katılımcıların tanıtım ve bilgi düzeyleri ikinci ve üçüncü sıralarda yer alsa da dernekler tarafından en fazla yararlanılan destek programıdır. Aynı zamanda gelecekte en fazla yararlanmak istedikleri hibe programıdır. Araştırmamız çevrimiçi olarak mail üzerinden katılımcı dernekler tarafından cevaplanmıştır. İlgili derneklerin mailleri aktif kullandığı ve hibe programlarından yararlandıkları için çalışmanın ilgilerini çektiği tahmin edilmektedir.

Araştırmaya katılan dernek temsilcilerinin % 78,9'u derneklerin yönetim kademelerinde görev almaktadır. Bu durum araştırmanın dernekte yetkili kişiler tarafından cevaplandırıldığını göstermektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında ise katılımcıların % 10,6'sı ortaöğretim mezunu geriye kalan kısmı ise üniversite mezunudur. Üniversite mezunları arasında ise en fazla lisans mezunları katılım göstermiştir. Katılımcıların genel olarak eğitim düzeyinin yüksek olduğu ve derneklerin yönetimlerinde genel olarak eğitim düzeyi yüksek kişilerin bulunduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılım gösterenlerin % 29,1'nin kadın, % 70,9'unu ise erkek olduğunu göstermektedir. Bu durumda derneklerin yönetimlerinden

kadınların daha fazla yer alması gerektiğini göstermektedir. Dernekler bu konu da kadınlara pozitif ayrımcılık yaparak sorunu çözebilir ya da tüzüklerinden kadınlara özel bir madde ekleyerek giderebilir. Tabi ki bu hususta derneğin faaliyet alanı da önemli bir unsurdur.

Araştırmaya katılan dernek temsilcilerinin yaş ortalamasına bakıldığında katılımcıların yaşları 40 civarındadır. 30 Yaş altında katılım gösteren toplam 29 kişi vardır. Bu da derneklerde gençlere daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Derneklerin faaliyet alanları bu hususta önemli olsa da gençlere daha fazla yer verilmesi faydalı olacaktır. Aynı zamanda derneklerin faaliyetlerini yürütecek ve sürdürecekt kişiler alt kademelerde yetişecektir.

Araştırmaya katılım gösteren dernekler yararlandıkları hibe programları ile en fazla derneklerinin geleceğine olumlu katkı sağladığını düşünmektedir. İkinci sırada derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesinin artması, üçüncü sırada ise dernekte etkinlik çeşitliliğinin sağlanmasıdır. En az katkı sağlandığını düşündükleri alan ise derneklerin fiziksel kapasitesinin artırıldığı değişkenidir. Bu durum derneklere yönelik olarak verilen hibelerden fiziksel kapasitesine katkı sağlayacak desteklerin verilmesi gerektiğinin de bir göstergesidir. Birçok dernek mali yapıları güçlü olmadığı için çok sınırlı sayıda etkinlik ve organizasyon gerçekleştirmektedir. Fiziksel kapasitesinin yeterli olması derneklerin etkinlik düzeyinin de artmasını sağlayacak bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılım gösteren dernek temsilcileri hibe programlarından yararlanmama nedeni olarak en fazla bürokratik işlemlerin çok fazla olmasını neden olarak göstermişlerdir. Yararlanmama nedeni olarak ikinci sırada eş finansman yetersizliği, üçüncü sırada objektif değerlendirme yapılmadığını, dördüncü sırada programlar hakkında bilgilerinin yetersizliği, beşinci sırada ise iyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmaması belirtmişlerdir. En az etkisi bulunan değişken olarak ise yabancı dil bilmeyen personel olarak belirtilmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren ve hibe desteğinden yararlanan derneklerin yararlandıkları hibe desteği ile en fazla katkı sağladıkları alan toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal kaynaşmadır. İkinci sırada katkı sağladıkları alan gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi, üçüncü sırada fırsat eşitliğine katkı sağlamak, dördüncü

sırada dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü, beşinci sırada ise kültür sanat ve spor hayatının gelişimine katkı yapıldığı tespit edilmiştir. En az katkı sağlanan alan ise göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesinin artırılması ve bilim ve teknolojinin gelişimidir.

Hibe programlarının dernekler için daha faydalı olması için katılımcılara açık uçlu soru yöneltilmiştir. Katılımcılar destekler ile ilgili bilgilendirmeyi artıran çalışmalar yapılmalı, objektif ve tarafsız değerlendirme yapılmalı, dernek üyelerine ve yöneticilerine proje eğitimi verilmeli, proje başvuru süreçlerindeki bürokrasi azaltılmalı, proje yazım desteği verilmeli ve kamu çalışanlarının özel sektör ve STK'lara bakış açılarının olumlu yönde değişmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Destek başvuru süreçlerinde destek birimi personelinin bilgi paylaşımı ve yardımı hususunda katılımcıların % 35,2'si orta düzeyde, %15,6'sı ise iyi olduğunu belirtmiştir. Kötü olduğunu belirtenlerin oranı ise % 11,6'dır. Genel olarak bilgi paylaşımı hususunda bilgi paylaşımı ve yardım konusunda kurum yapısı güçlendirilebilir. Söz konusu kurumlar projeler için fon sağladığı için bilgi paylaşımı ve yardımlarda projeler arasındaki rekabeti olumsuz etkileyecek tutum ve davranışlardan da kaçılması gereklidir.

Katılımcıların hibe programlarının bildirilmesi ile ilgili görüşleri alınmıştır. Katılımcıların % 36,2'si bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesini, % 19,6'sı e-mail ile bilgilendirme yapılmasını, % 15,1 resmi yazı ile bilgilendirilmesini, % 14,1 ise web sitesinden bildirilmesini, % 4,5' i diğer değişkenini işaretlemiştir. Diğer değişkenini belirtenler ise genel olarak birkaç farklı kanalla bildirilmesini gerektiğini örneğin; web sitesi, mail ve bilgilendirme toplantısı şeklinde, % 2,5 ise ilan – afiş ile bildirilmesini belirtmişler.

Katılımcıların hibe desteği sağlayan kurumların desteklerinin kolaylıkları ile ilgili görüşlerine bakıldığında; ilk sırada kolay görünen hibe desteği Dernekler Dairesi Başkanlığı, ikinci sırada ikinci sırada Gençlik Spor Bakanlığı, üçüncü sırada kalkınma Ajansı, dördüncü sırada Ulusal Ajans beşinci sırada ise AB Bakanlığı (MFİB) gelmektedir.

Araştırmaya katılım gösteren derneklerin önemli bir kısmı ise daha önce hibe desteğine başvuru yaptığını ancak başvurularının olumsuz olarak sonuçlandığını belirtmiştir. Katılımcı derneklerin 42 tanesi Dernekler Dairesine, 35 tanesi Gençlik Spor Bakanlığına, 31 tanesi Kalkınma Ajansına, 30 tanesi Ulusal Ajansa, 27 tanesi ise AB Bakanlığı (MFİB) desteğine başvurulduğunu ve başvurusunun olumsuz sonuçlandığını belirtmiştir.

Sonuç olarak araştırma kapsamında, şu konulara dair anket formu aracılığıyla veriler toplanmıştır: a) derneklerin hibe desteği sağlayan kurumlar hakkındaki bilgi düzeyi, b) kurumların tanıtımı, c) hibe programlarının başvuru ve uygulamaya dair süreçlerinde kolaylık ve zorluk düzeyleri, d) hibe programlarına dair bilgilendirme yolları, e) derneklerin kullandıkları hibe programından kendilerine sağlanan katkı, f) derneklerin katkı sağladıkları sivil toplum alanındaki muhtelif konular g) dernekler hibe programlarından yararlanmamış iseler yararlanmama nedeni. Araştırma verilerinin analizine göre derneklerin hibe programları hakkında bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği ve bu amaçla, hibe desteği sağlayan kurumların tanıtım faaliyetlerini farklı/çoklu bilgilendirme yöntemlerini kullanarak yaygınlaştırması gerektiği görülmüştür. Ayrıca, derneklerin hibe programından yararlanmak için sundukları projelerin objektif ve tarafız olarak değerlendirildiğine dair duyulan güven eksikliğinin giderilmesi ve bu bağlamda, hibe desteği için sunulan projelerin değerlendirilmesinde rol alan destek birimi uzmanlarının rekabeti olumsuz şekilde etkileyecek tutum ve davranışlardan kaçınarak tarafsızca bilgi paylaşımından bulunması gerektiği anlaşılmıştır. Ayrıca destek başvuru süreçlerindeki bürokratik süreçlerinde azaltılması gerektiği, birçok derneğin eş finansman şartı nedeni ile hibe desteğinden yararlanmadığını, derneklere verilen hibelerin derneklerin fiziksel kapasitesinin artırılmasına katkı sağlayacak nitelikte olması gerektiği tespit edilmiştir.

Çalışmanın daha faydalı olabilmesi için dikkate alınması gerektiği tespit edilen hususlar ve bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara yönelik öneriler; a)Hibe desteği sağlayan sadece bir kurum ele alınarak ilgili kurum ile ilgili destek programı ayrıntılı incelenebilir. b) Destek programlarında sadece yararlanan derneklere yönelik olarak çalışma yapılabilir. c) Destek programlarında sadece yararlanmayan derneklere yönelik olarak çalışma yapılabilir. d) sivil toplum

kuruluşlarının çatı kurumu niteliğinde bulunan kurumların araştırmacılara araştırma süreçlerinde bilgi paylaşımında bulunması faydalı olacaktır. Bu çalışmada Türkiye’de derneklere hibe desteği sağlayan 5 kurum ele alınmıştır. Çalışma ile hibe desteğinden yararlanan ve yararlanmaya derneklerin karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmanın uygulaması 2017 yılında gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- 5253 sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 23). *25649 sayılı Resmi Gazete*.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 4). *Madde 3*. Ankara: Yayımlandığı R.Gazete: Tarih : 23/11/2004 Sayı: 25649.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 4). *Madde 2*. Ankara: Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/11/2004 Sayı: 25649.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 4). *Madde 4*. Ankara: Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/11/2004 Sayı: 25649.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 4). *Madde*. Yayımlandığı R.Gazete: Tarih:23/11/2004 Sayı: 25649.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 11 4). *Madde 15*. Ankara: Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/11/2004 Sayı: 25649.
- Acar, M., & Demir, Ö. (1997). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Acar, Ş. (2010, Şubat). *Sivil Toplum Kurumu olarak Türkiye'de Derneklerin Profili*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akünel, T. (1995). *Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler* (s. 1. Baskı). içinde İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Alkan, Ö., & Yücekök, A. N. (1998). *Toplumsal Örgütlenmenin Gelişimi. Tanzimattan Günümüze İstanbulda STK'lar*. içinde İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Ankara Kalkınma Ajansı. (2017). *2017 Yılı Teknik Destek Programı*. 06 14, 2017 tarihinde www.ankaraka.org.tr: <http://www.ankaraka.org.tr/tr/content.asp?id=3795> adresinden alındı
- Ankara Kalkınma Ajansı. (2015). *2015 YILI DESTEK PROGRAMLARI*. 06 15, 2017 tarihinde www.ankaraka.org.tr: <http://www.ankaraka.org.tr/tr/content.asp?id=2555> adresinden alındı

- Ankara Kalkınma Ajansı. (2017). *Mali Destekler*. 06 14, 2017 tarihinde www.ankaraka.org.tr: http://www.ankaraka.org.tr/tr/content.asp?id=24 adresinden alındı
- Ankara Kalkınma Ajansı. (tarih yok). *Teknik Destekler*. 06 13, 2017 tarihinde www.ankaraka.org.tr: http://www.ankaraka.org.tr/tr/content.asp?id=54 adresinden alındı
- Arnhart, L. (2002). Plato'dan Rawls'a Siyasi Düşünce Tarihi. Ankara: Adres Yayınları.
- ARSLAN, K. (2005). Bölgesel kalkınma farklılıklarının giderilmesinde etkin bir araç: bölgesel planlama ve bölgesel kalkınma ajansları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, 275-294.
- Arslan, O. (2001). *Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği* (s. 173). içinde İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Arslan, O. (2001). 1. Baskı. *Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği* (s. 9). içinde İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Baloğlu, Z. (1996). Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı. *Türk Vakıfları*. içinde İstanbul: TÜSEV Yayını.
- Caniklioğlu, M. D. (2007). *Sivil Toplum ve Türkiye Demokrasisindeki İzdüşümleri* (s. 17). içinde Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Demir, Ö., & Acar, M. (2002). Sosyal Bilimler Sözlüğü. Ankara: Vadi Yayınları 3. Baskı.
- Dernekler Dairesi Başkanlığı . (2017). Proje Başvuru Rehberi. Ankara: Dernekler Dairesi Başkanlığı Proje Birimi.
- Dernekler Dairesi Başkanlığı . (tarih yok). *Dernekler Dairesi Başkanlığı Tarihçemiz*. 06 12, 2017 tarihinde www.dernekler.gov.tr: https://www.dernekler.gov.tr/tr/Teskilat/tanitim.aspx adresinden alındı
- Dernekler Dairesi Başkanlığı. (tarih yok). *Dernekler Dairesi Başkanlığının Görevleri*. 06 12, 2017 tarihinde www.dernekler.gov.tr:

<https://www.dernekler.gov.tr/tr/Teskilat/gorevlerimiz.aspx> adresinden alındı

Dernekler Dairesi Başkanlığı. (tarih yok). *Üst Kuruluş Kurma*. 10 25, 2017 tarihinde [dernekler.gov.tr](https://www.dernekler.gov.tr):
<https://www.dernekler.gov.tr/tr/dernekislemleri/ust-kurulus-kurma.aspx> adresinden alındı

Dernekler kanunu. (2004, 11 04). *Kanun No: 5253*. Ankara, Türkiye: T.C. Resmi Gazete.

Eminoğlu, O. (2013). Kobilerin İhracatta Karşılaştığı Sorunlar Ve Devlet Destekleri Üzerine Ankara Sincan Organize Sanayi Bölgesinde Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: TC. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Erdoğan, Ü. (2011). Yüksek Lisans Tezi. *Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Yönetimlerin Karar Alma süreçlerindeki Rolü Aydın İli Örneği* (s. 52). içinde Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Erkan, D. E. (2012). Sivil Toplum Kuruluşu Olarak Din Dernekleri. *Bilimname sayı: 22*, 241-250.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2011). *Hakkında*. 7 7, 2017 tarihinde www.gsb.gov.tr:
<http://www.gsb.gov.tr/BakanlikHizmetBirimleri/pkqm/hakkinda.html> adresinden alındı

Güder, N. (2005). Sivil Toplum Geliştirme Programı,. *Sivil Toplumcunun El Kitabı*. içinde Ankara: Yerel Sivil Girişimler Projesi, STGP STK Ekibi.

Kaynar, M. K. (2005). Sivil Toplumun Kavramsal Tarihi ve Sivil Toplumla ilgili Güncel Tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 23, Sayı 1*, 359.

Korkmaz, T. (2001). 2. Baskı. *Yeniden Yapılanma Kuralları* (s. 62). içinde İstanbul: Timaş Yayınları.

- Merkezi Finsans ve İhale Birimi. (tarih yok). *AB-Türkiye Mali İşbirliği Bağlamında Kısa Tarihimiz*. 07 24, 2017 tarihinde [cfcu.gov.tr](http://www.cfcu.gov.tr): <http://www.cfcu.gov.tr/tr/hakkimizda> adresinden alındı
- Otrar, M. (2018). *Dr. Mustafa Otrar*. 1 22, 2018 tarihinde <http://mustafaotrar.net>: <http://mustafaotrar.net/istatistik/non-parametrik-mann-whitney-u-testi/> adresinden alındı
- Özer, M. H. (2008). Günümüz İtibarıyla Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 90.
- ÖZÜT, H. (2008). *AB Hibe Programlarında Proje Uygulama ve Değerlendirme; Proje Yöneticileri için ipuçları*, . Sivil Toplum Kuruluşları İçin Rehberler Serisi, REC Turkey.
- Resmi Gazete. (2006, 02 08). Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun. *Kanun No. 5449*.
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı. (2014, Kasım). Avrupa Birliği Hibe Programları Kapsamında Sivil Toplum Kuruluşlarına Sağlanan Destekler. 4. Baskı. Ankara: ab.gov.tr.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2012). *Avrupa Birliği Hibe Projeleri Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Program Otoritesi .
- Tarhanlı, T. (2006). STK'lar ve İnsan Hakları, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları. *İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi*, 2.
- Tosun, M. (2013). Sivil Toplum Kuruluşları ve Yerel Siyaset, Sivil Toplum Kuruluşları Yöneticileri Üzerine Bir Değerlendirme: Uşak Alan Araştırması. Isparta: T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tunaya, T. Z. (1984). *Türkiye'de Siyasal Partiler Cilt 1* (s. 368-371). içinde İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.

- Türkiye Ulusal Ajansı. (2014). *Erasmus+ Programı: Genel Yapı*. 07 04, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2014). *Erasmus+ Programı: Genel Yapı*. 7 4, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2014). *Erasmus+ Programı: Genel Yapı*. 07 06, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2014). *Erasmus+ Programı: Genel Yapı* . 07 05, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2017). *Görevleri*. 06 15, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/baskanlik> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2017). *Kuruluşu ve Yapısı*. 06 2017, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/baskanlik> adresinden alındı
- Türkiye Ulusal Ajansı. (tarih yok). *Erasmus+ Programı Nedir?* 06 17, 2017 tarihinde www.ua.gov.tr: <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden alındı
- Yıldırım. (2004). *Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim*. içinde Ankara.
- Yücekök, A. N. (1970). Türkiye'de Örgütlenmiş Din'in Sosyo-Ekonomik Tabanı (1946-1968). *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3-4.

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

Bu çalışma; “Hibe Programlarının Sivil Toplum Kuruluşlarına Etkisi; Dernekler Üzerine Bir Çalışma” konulu tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Yapılan araştırma tamamıyla akademik nitelikli olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar gizli tutulacaktır.

Çalışmaya yapacağınız değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, Saygılarımı sunarım.

Mehmet Ercan Adak

Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

0542 595 30 14 - ercan0234@gmail.com

SORULAR

1. Herhangi bir derneğe üye misiniz?

g) Evet ()

h) Hayır ()

2. Dernekteki Pozisyonuz/göreviniz nedir?

a) Başkan

b) Yönetim Kurulu Üyesi

c) Genel Sekreter

d) Normal Üye

3. Derneğinizi aşağıdaki hangi dernek kategorisinde değerlendiriyorsunuz?(Sadece en uygun olanı seçiniz)

- a) Mesleki Dayanışma
- b) Spor
- c) Dini Hizmetler
- d) Engelli
- e) Şehit ve Gazi yakınları
- f) Kültür Sanat ve turizm
- g) Toplumsal Gelişim ve Kalkınma
- h) Eğitim ve Araştırma
- i) İnsani Yardım
- j) Doğa ve çevre
- k) Diğer

4. Derneğinizi kaç üyesi bulunmaktadır?

- a) 50'den az
- b) 51 – 200 arası
- c) 201 – 500 arası
- d) 501 – 1000 arası
- e) 1000'den fazla +

5. Derneğinizi kaç yıldır faaliyet yürütmektedir?

- a) 1 - 5 arası
- b) 6 – 10 arası
- c) 11 – 20 arası
- d) 21 – 29 arası
- e) 30 ve üzeri +

6. Eğitim düzeyiniz nedir?

- a) Ortaöğretim
- b) Ön Lisans
- c) Lisans
- d) Yüksek Lisans
- e) Doktora ve üstü +

7. Cinsiyetiniz:

- a) Kadın
- b) Erkek

8. Yaşınız:

- a) 20 altı –
- b) 20 – 25 arası
- c) 26 – 30 arası
- d) 31 – 40 arası
- e) 41 – 50 arası
- f) 51 ve üstü +

9. Aşağıdaki hibe veren kurumlar hakkında bilgi düzeyinizi belirtiniz.

Hibe desteği veren kurumlar	1	2	3	4	5
Dernekler Dairesi Başkanlığı					
Ulusal Ajans					
Kalkınma Ajansı					
Gençlik Spor Bakanlığı					
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)					
1=Hiç bilgim yok, 2=Az bilgim var, 3 Kısmen bilgim var, 4=Yeterli bilgim var, 5= Çok iyi bilgim var					

10. Aşağıda yer alan derneklere hibe desteği veren hangi kurumun desteğinden kaç defa yararlandınız. (Yararlanmadıysanız lütfen 14. Soruyu cevaplayınız)

Hibe desteği veren kurumlar	1	2	3	4
Dernekler Dairesi Başkanlığı				
Ulusal Ajans Ana Eylem 1: Bireylerin öğrenme hareketliliği				
Ulusal Ajans Ana Eylem 2: Yenilik ve iyi uygulamaların değişimi işbirliği				
Ulusal Ajans Ana Eylem 3: Politika reformuna destek				
Kalkınma Ajansı: Mali destek				
Kalkınma Ajansı: Teknik destek				
Kalkınma Ajansı: Doğrudan Faaliyet desteği				
Gençlik Spor Bakanlığı				
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)				

11. Aşağıda yer alan derneklere hibe desteği veren hangi kurumun desteğinden gelecekte faydalanmak istiyorsunuz? (lütfen belirtiniz)

Hibe desteği veren kurumlar	Destek
Dernekler Dairesi Başkanlığı	
Ulusal Ajans	
Kalkınma Ajansı	
Gençlik Spor Bakanlığı	
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	

12. Aşağıda ifade edilen kurumların tanıtımı yeterince yapılmakta mıdır?

Değişkenler	1	2	3	4	5
Dernekler Dairesi Başkanlığı					
Ulusal Ajans					
Kalkınma Ajansı					
Gençlik Spor Bakanlığı					
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)					
1=Hiç yapılmıyor, 2=Az yapılıyor, 3 Kısmen yapılıyor, 4= İyi yapılıyor, 5= Çok iyi yapılıyor					

13. Aşağıda belirtilen kriterler açısından yararlanmış olduğunuz hibe programlarının derneğinize ne ölçüde katkı sağladığını belirtiniz. (10. Soruda cevaplama yapmadıysanız bu soruyu geçebilirsiniz)

Değişkenler	1	2	3	4	5
Derneğin fiziksel kapasitesini artırdı					
Etkinlik çeşitliliğini sağladı					
Derneğin tanınırlılığına katkı sağladı					
Üye sayısının artmasını sağladı					
Uluslararası etkinlik düzeyi sağladı					
Etkinlik maliyetlerini azalttı					
Derneğin proje üretme ve yönetme kapasitesini artırdı					
Derneğin geleceğine olumlu katkı sağladı					
1=Hiç katkı sağlamadı, 2= Çok az katkı sağladı, 3= Kısmen katkı sağladı, 4= İyi katkı sağladı, 5= Çok iyi katkı sağladı					

14. Hibe programlarından yararlanmadıysanız, destek programlarından yararlanmama nedenlerine ilişkin aşağıdaki ifadelere ne ölçünde katılmaktasınız?

Değişkenler	1	2	3	4	5
Bürokratik işlemlerin çok fazla olmasından dolayı					
Objektif değerlendirme yapılmadığını düşündüğümüz için					
Programların amacının anlaşılır olmamasından dolayı					
Program hakkında bilgi düzeyinin yetersiz olmasından dolayı					
Derneğimizde yeterli sayıda nitelikli personel bulunmamasından dolayı yararlanamıyoruz					
İyi bir danışmanlık hizmetinin bulunmamasından dolayı					
Eş finansman sağlamada eksiklikten dolayı					
Yabancı dil bilen üyelerin olmamasından dolayı					
1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum					

15. Yararlanmış olduğunuz hibe programı ile aşağıdaki alanlarda hangisine ne ölçüde katkı sağlandı? (10. Soruda işaretleme yapmadıysanız bu soruyu geçebilirsiniz)

Değişkenler	1	2	3	4	5
Kültür, sanat ve spor hayatının gelişimi					
Gençlik ve gençlerin kişisel gelişimi					
İş hayatı ve istihdam					
Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü					
Demokrasi ve insan kaynak insan hakları					
Bilim ve teknolojinin gelişimi					
Toplum bilincinin gelişimi ve toplumsal					

kaynaşma					
Fırsat eşitliğine katkıda bulunmak					
Göç alan bölgelerde sosyal hizmetlerin kalitesini artırmak					
Doğa ve çevre					
1= Hiç katkı sağlamadı, 2= Biraz katkı sağladı, 3= Kısmen katkı sağladı, 4= İyi katkı sağladı, 5= Çok iyi katkı sağladı					

16. Destek başvuru ve uygulama sürecinde, destek birimlerinde çalışan personelin bilgi paylaşım/yardıımı nasıldır?

- a) Çok kötü
- b) Kötü
- c) Orta
- d) İyi
- e) Çok iyi

17. Destek Programları Hakkındaki Bilgilendirme yolları nasıl olmalı?

- a) İlan – Afiş
- b) E- mail
- c) Web sitesi
- d) Bilgilendirme toplantıları
- e) Resmi yazı
- f) Diğer

18. Aşağıda belirtilen destek programlarını başvuru ve uygulama aşamasını göz önünde bulundurarak KOLAY'lıklarına göre değerlendiriniz.

Değişkenler	1	2	3	4	5
Dernekler Dairesi Başkanlığı					
Ulusal Ajans					
Kalkınma Ajansı					
Gençlik Spor Bakanlığı					
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)					
1= Çok zor, 2= Biraz Zor 3= Orta, 4 = Kolay 5= Çok kolay					

19. Aşağıda belirtilen destek veren kurumlardan başvuru yapıp da olumsuz sonuçlanan varsa lütfen belirtiniz.

Hibe desteği veren kurumlar	Başvuru olumsuz sonuçlandı.
Dernekler Dairesi Başkanlığı	
Ulusal Ajans	
Kalkınma Ajansı	
Gençlik Spor Bakanlığı	
AB Bakanlığı Destekleri (MFİB)	

20. Destek Programlarının dernekler için daha faydalı olması için neler yapılabilir?

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Mehmet Ercan Adak

Doğum Yeri ve Tarihi: Adıyaman - 1990

Eğitim Durumu:

Lisans: Adıyaman Üniversitesi – İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi – İşletme Bölümü

Yüksek Lisans: Ufuk Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü – İşletme Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi:

Stajlar:

Corio Türkiye – Tekira Alışveriş Merkezi – Yönetim Stajyeri- Tekirdağ

Çalıştığı Kurumlar:

İmpo Proje Yönetimi Ofisi – Proje Yöneticisi - Ankara

Akademi Eğitim Danışmanlık - Organizatör - Adıyaman

Adıyaman Gençlik ve Kültür Evi – Gönüllü Eğitimci (Yaygın Eğitim)

Sivil Toplum Deneyimi:

Adıyaman Gençlik ve Kültür Evi - Yürütme Kurulu Üyesi

Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve Bilimler Fakültesi - Fakülte Temsilcisi

Adıyaman Kent Konseyi Gençlik Meclisi - Yürütme Kurulu Üyesi

Adıyaman Üniversitesi AB Öğrenci Topluluğu - Başkan Yardımcısı

İletişim

E-Posta Adresi: ercan0234@gmail.com

Tarih: 3.7.2018